

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXV. évfolyam

Subotica, VASÁRNAP, 1924 március 16.

75. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt
TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8-58. Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

SZERKESZTŐSÉG: Kralja Aleksandra ulica 4. sz. alatt
Kiadóhivatal: Kralja Aleksandra ulica 1 (Leibach-palota)

Aszabadságünnepén

Hát már anyánk: a föld is hazudik, hogy téli tájat fest a rügyező tavasznak és rügyező gondolatnak ünnepén? Telet hazudik a tavasz, vagy féjdalmasan igazat mond a szimbólum: szabadság ünnepén fagy pusztít még s a rideg földre nem lehet bele se vágni az ástót.

..... Mivé lesz az eleven történelem, ha az emlékezést, a tradíciók patinája homályosítja el? A történelem olaj és vérszagu képei olajnyomattá színtelenednek, a felszabadító, megrázó gondolat nagyszerűsége frázissá közömbösül, szónoki gesztussá a tömegek megmozdulása s a Bastille-t belevő kedv tósztok bombasztjává. Megdöbbenve látjuk, akik minden tyukszemre lépésért a hazug kulisszákat hasogatják semmitmondó rikoltozásaikkal, egyetlen egy szóval nem köszöntik a szabadság ünnepét. Ha ez az óvatos megfontolás urrá lesz rajtunk, mi lesz a magyar demokrácia tavaszi megmozdulásából, amikor keserű haraggá pezsdült föl a nekiszilajodott nagy keleti mélabu, szendergő öröksége a meotisi mocsarak ködbe merült hangulatának. Amikor „a napposta tavaszt hozott” a magyar ugarra, a fészlő vágy, a serkenő fű, fának, állatnak, embernek, földnek titokzatos megmozdulása beleringatta a tunyaság robotosait is az ébredező gondolat, fölbátorodó cselekedet, kitáguló szem és fölvilágosodó szabadság sodró ritmusába.

Nem kellett a történelem eseményeinek megvárni a mai nemzedéket — „oh gyáva kor, oh törpe nemzedék” — hogy a hazugság hinárjába fojtsák vigasztaló értelmét, ígértes elszántságát s a lelkesedés szent forrását kényelmük és jólétük radiatorába vethessék be Senki ne ütközzék meg rajta, hogy a Magyarországon kívül élő magyarság ha nem vált benne vízzé a vér s a kontórfalazó óvatosság nem tesz lakatot a szájára, március tizenötödikén a szabadság ünnepére gondol. Március tizenötödike nem nemzeti ünnep többé, hanem a szabadság nemzetközi ünnepe. Jobbágy felszabadítás, sajtószabadság, törvény előtti egyenlőség, a rendiség megszüntetése fűződik emlékeihez. S ezek az emlékek a nemzetközi demokráciának ünnepét glóriásszák be fénnel és ragyogással. Nekünk csak az a külön örömmünk, hogy a megünnepelt eseményeknek a mifajtanak adta felejthetetlen actorait. A mi benne szociális reform volt, azt március 16-ikán kezdődő ellenforradalom elfojtotta, ami benne

nemzeti vívmány volt, azt politikai céljai elé fogta be az uralmonmaradó osztály és végkép letörte a cári hadsereg. Ez a márciusi forradalom mérlege. De még sem szabad lebecsülni azt, ami megmaradt belőle. A gondolat ereje ez, a szabadság diadala, az emlékezésnek messzi századokat bevilágító fénye s a forradalom lobogó hite, örök és mélységes szimbóluma.

Nem véletlen az, hogy március a forradalmak hónapja. Ha virágozik a szőlő, a hordókban forrni kezd a bor. Valami pantheisztikus szent egység van mindenben, ami a hótakarón és fagyott rögökön keresztül is megérzi az életre hívó szent tavaszt, a zöldülés után vágyódó mezők, a duzzadó gallyak s a hangosodó gondolatok élettel akarnak válaszolni a tavaszi napszínben és fényben fölhasznó felhívásának. Fű, fa, állat, gondolat, amoeba és

kozmosz, a csigának s a serkcsillag felé zuhanó naprendszernek utja ugyanannak a törvénynek van alávetve s ugyanazoknak az öröknek megnyilatkozása a természet lázadása: a tavasz, a gondolat és ember lázadása: a forradalom.

Örök harcot vívnak az embernek és természetnek törvényei. A szabadság ünnepét mindig akkor tarthatjuk meg, ha a természet törvénye legyűrte az emberek törvényeit. A szabadság ünnepét sem lehet országhatárok közé szorítani. A Bastille lerombolását mindenütt megünnepelheti a polgári rend s március tizenötödikén mindenütt tömjént lóbázzhat, aki szerelmese „a százszorszép égi szabadság”-nak.

Hiába hazudik rideg telet Gsaanyánk. Végül mégis győzni fog, — mert ez a természet rendje — a Tavasz s győzni fog a tavaszi gondolat.

A vajdasági közigazgatás sebei a parlament előtt

A német párt szónoka a tisztviselők basáskodásáról
A belügyminiszter visszautasítja a vádakát

A parlament szombati ülésén a belügyi tárca költségvetését tárgyalták, most már a pénteken megállapított rendszabályok alkalmazásával, úgy, hogy az egyes szónokok csak legfeljebb félórát beszélhettek.

Kupundzics (demokrata) a délszerbiai közbiztonsági állapotokról beszél. Szerinte a csendőrség nem tanúsít eléggé erélyes magatartást a komitácikkal szemben.

Vuicsics belügyminiszter azonnal válaszol a felszólalásra. Kijelenti, hogy a délszerbiai közbiztonsági állapotok napról-napra javulnak, amit az objektív kritikának el kell ismernie.

Kulovec (klerikális) a szlovéniai rendőrhatalóságok tulkapásairól, Csirkovics (radikális) a délszerbiai viszonyokról beszél, majd élesen támadja a dzsemjetet, végül Radicsot foglalkozik és kijelenti, hogy Radics macedóniai aspirációi nem fognak sikerrel járni.

Kokanovics (földművespárti) a boszniai köztgazgatási állapotokkal foglalkozik. Támadja emiatt a radikális pártot és több radikális képviselő ellen személyükben is támadást intéz, akiket azzal vádol, hogy az osztrákok boszniai uralma alatt behódoltak az osztrákoknak. Bemutat egy fényképet Ferenc József szobrának leplezéséről, amelyen Ilisevics mostani radikális képviselő is részt vett. Ujból felemlíti a parlament

előtt már egy hónappal ezelőtt is felhozott vádját, hogy Srskics erdőügyi miniszter tagja volt az osztrák flottaegyesületnek.

Kokanovicsnak beszéde közben rendkívül éles összetűzése támad több boszniai radikális képviselővel, úgy, hogy az elnök alig tudja a rendet fentartani. Eközben a sértettek özöne hull mindkétrészről.

Ilisevics és Andrics Vlada radikális képviselők személyes kérdésben szólalnak fel és visszautasítják Kokanovics támadásait, majd Vuicsics belügyminiszter válaszol Kokanovicsnak.

Miljkovics Hasszán (muzulmán-párti) ugyancsak a boszniai közigazgatási állapotokkal foglalkozik és a muzulmánoknak a hatóságok részéről elszenvedett sérelmeit teszi szóvá.

A vajdasági közigazgatás kritikája

Ezután Kraft István dr., a Német Párt elnöke nagy figyelem közepette foglalkozik a vajdasági közigazgatási állapotokkal és ezzel kapcsolatban éles támadást intéz a kormány ellen.

— Az állami igazgatást különösen a politikai igazgatást — mondja Kraft dr. — amely már hat év óta folyik a Vajdaságban, nem lehet sem objektívnek, sem teljesen pártatlannak mondani, sem pedig jószándéknak nevezni az egyes állampolgárokkal szemben. Legkevésbé lehet azonban

azt mondani, hogy a vajdasági közigazgatási szervek szigorúan a törvény alapján állanak. A vajdasági polgárok a községi bíróktól és jegyzőktől függenek, még inkább azonban a főszolgabíráktól s azok beosztottjaitól, a legkevésbé függenek azonban a belügyminisztertől, aki, be kell vallani, a legkisebb mértékben bűnös és személyében s legkevésbé felelős a vajdasági közigazgatás büneiért.

Pártagitáció közkölségen

Felhívja a minisztert, hogy objektíven kísérje figyelemmel a vajdasági állami tisztviselők működését és találjon módot arra, hogy a Vajdaságban a viszonyok megjavuljanak.

Radonics: Ez történik!

Kraft István (Radonics felé): Bocsásson meg tanár ur, éppen most jött hozzám egy tekintélyes párthívünk a noviszadi kerületből. Azt panasolja, hogy a községi jegyző minden ok nélkül, illetőleg azért, mert a németek nem hajlandók belépni a radikális pártba, tekintélyes német polgárokat felmentett az előjárói, esküdti és egyéb tisztségeiktől. Mikor a járási főszolgabíró elé került az ügy, az egy radikális képviselővel való megegyezés folytán, kegyelemből a 27 képviselő közé felvett három németet is, akik azonban tudták kötelességüket és visszautasították ezt a kitüntetést.

Radonics Jován: Bajmokon német a községi bíró. Schneidernek hívják!

Kraft István: Előfordul az is. Viszont vannak községek, ahol a lakosság 90 százaléka német és a községi előjáróságba még sincs bent egyetlen német sem. A képviselőtestületek egyébként is teljesen hatalom nélkül vannak, a faluban a községi jegyző uralkodik. A vajdasági jegyzők állása azonban nem azonos a szerbiai községi ügyvivő állásával, — aki községi tisztviselő — hanem inkább politikai konfidense a kormányzó-pártnak, aki minden erővel azon van, hogy a polgárokat beteresse a radikális párt szervezetébe. Délbanban különösen annyira elfajult ez a helyzet, hogy már a pártagitáció költségeit is a községekkel fizettetik. A jegyzők rákényszerítenek irnokokat a falvakra, akiknek nincs egyéb dolguk, mint — pártszolgálatot teljesíteni. Felemlíti — mint jellemző esetet — a Sztojkov-ügyet. Sztojkov társával részvénytársaságot alakított kőbánya kitermelésére, amelynek során rákényszerítette a községeket, hogy érdekeltséget vállaljanak a részvénytársaságban. Egy vajdasági főszolgabíró a községi tisztviselők menzájának butorai a községgel fizettette ki. Megtör-

tént, hogy községi jegyzők a báljegyeket rátenszíralták a lakosságára.

Községi önkormányzat és kisebbségi lojalitás

Mindezeknek a visszaságoknak — folytatta beszédét Kraft — elejét lehetne venni, ha a Vajdaságban életrekellenék a községi önkormányzatokat, úgy ahogy az Szerbiában, Szlovéniában és Horvátországban már megvan. Hónapok óta követeli ezt a Német Párt a kormánytól, a mely, nem is egyszer, megígérte, hogy a választásokat megejti. Először mult év őszére, majd tavaszra, most pedig bizonytalan időre toltta ki a községi autonómia helyreállítását azzal a kifogással, hogy a kormánynak más gondjai is vannak. Valóban igaz, hogy az állami apparátus túl van terhelve — a centralizmus miatt. A minisztérium elé sok olyan ügy kerül, amely oda nem való. Az önkormányzat visszaállítására azonban tehermentesítene a minisztériumokat. Kijelenti, hogy a Német Párt már abba is belemegy, hogy ha már a vajdasági községi választótörvényt nem akarják végrehajtani, a választásokat a szlovéniai, vagy a horvátországi törvény alapján ejtsék meg. A Német Párt ezt az ajánlatot már megtette, de a kormány azt felelte erre, hogy ezt nem teheti meg. A legvégén azzal bujt ki a kormány az ígért teljesítése alól, hogy azt mondta: vannak egyéb szempontok is, amelyek miatt lehet a községi választásokat megtartani. A német lakosság elegendő bizonyítékát adta lojalitásának és annak, hogy a községek vezetését józanul és megfontolt módon fogja végezni.

Radonics Jovan: Erről a lojalitásról lehetne beszélni.

Kraft István: Hát tessék, beszél-

jünk róla. Hogyha ön az államot összetéveszti a radikálpárttal, akkor igaza van; a viszonyok ez utóbbi időben kicsit megváltoztak...

Radonics Jovan: Erről még fogunk beszélni.

Nem kegyelmet kér a nép!

Kraft István: Foglalkoznom kell azzal az érveléssel, amit hangoztatni szoktak, hogy nemcsak a Vajdaságban nem állították helyre az autonómiákat, hanem Bosznia-Hercegovinában sem. Ezzel szemben rámutatok arra, hogy a Vajdaság rendkívül haladott tartomány és nem lehet egy sorba helyezni Boszniával, különösen nem az önkormányzat szempontjából. A Vajdaság népe ki van szolgáltatva községi jegyzők és főszolgabírák kénye-kedvének. Nem kegyelmet kér a nép, hanem a jogait követeli.

Radonics Jovan: Önökkel szemben előzékenyebbek, mint velünk szemben.

Kraft István: Mi nem helyeztünk át se jegyzőket, se főszolgabírákat.

Vuicsics belügyminiszter: Hat hónap óta lovagol a német párt az odzsaki rendőrkapitány ügyén.

Kraft István: A németek nem követelik, hogy a kormány hivatalában hagyjon valakit, aki nem tud szerbül. Csak az a kívánságunk, hogy szerbül is tudjon az illető, meg németül is. Az elmondottak alapján nem szavazom meg a költségvetést.

A belügyminiszter válasza

Vuicsics belügyminiszter: Az előtem szóló képviselő urnak azt az állítását, hogy a Vajdaságban terror uralkodik, visszautasítom. Ezen a területen is az igazság és egyenlőség szelleme honol, tekintet nélkül arra, hogy kinek mi a vallása és a nemzetisége. Biztosíthatom a képvi-

selő urat, hogy a németek ma kedvezőbb helyzetben vannak, mint a magyar uralom alatt voltak. A kormánynak az az álláspontja, hogy az egyes állampolgárok között semmi különbség sincsen. Az állampolgárok lehetnek korrektek, akik tisztelik a törvényeket és a hatóságokat, vagy lehetnek inkorrektek. Harmadik fajta állampolgár nincs és a kormány nem is tesz semmi megkülönböztetést a korrekttől az inkorrekt állampolgárok között. Azokat a vádak, hogy egyes köztisztviselők befolyást gyakorolnak a pártok életére,

becsületszavamra most hallom először. Erre vonatkozólag vizsgálatot fogok indítani. Kraft azt mondta, hogy nem kegyelmet kér. Ki kell jelentenem, hogy senki sem akar kegyelmet gyakorolni. A németek teljes joggal kívánja, hogy korrekttől az inkorrekt állampolgárokra tekintésük őket és követelhetik mindazt, amihez törvény szerint joguk van.

A belügyminiszter ezután kérte a parlamentet, hogy a költségvetést fogadja el. A szavazás során a nemzetgyűlés többsége elfogadta a javaslatot, mire az ülés véget ért.

Nem fognak tudni megegyezni a bunyevácok és demokraták a szubotici közgazgatáson

Mindegyik párt magának követeli a vezető állásokat

Az új radikálpárti főispán és polgármester kinevezését vasárnapra várják és máris a kombinációknak egész özöne van forgalomban a helyi politikai körökben arról, hogy a jelenlegi városi rezsimek kormányváltás esetén ki fogja felváltani. Mindezek a kombinációk ezidőszereint még koraiak, azonban aktualizád ad a kérdésnek az a körülmény, hogy a demokraták és bunyevácok között most már pozitív formában folynak megbeszélések a városi közgazgatás átvételének módozatairól.

A két ellenzéki párt között megindult tárgyalások máris nagy nehézségekkel járnak. A helyi közgazgatástól a legutóbbi időben teljesen távol állt bunyevác-sok párt ugyan is az átalakulás esetén majdnem kivétel nélkül a maga kezébe akarja venni a közgazgatási vezetőállásokat, mint a föderalista blokk egyetlen vajdasági pártja. De a demokraták sem akarják gyöngébb pozícióval beérni, mint aminőt legutóbb a radikális-demokrata koalíció alatt befölttek.

Ezek az ellentétek már most is kifejezésre jutnak a közgazgatási állások elosztásáról megindult tárgyalásokon. Ugy a bunyevácok, mint a demokraták ragaszkodnak a főispáni álláshoz és csak a polgármesteri állást hajlandók a másik pártnak átengedni. Hasonló a helyzet a többi tisztséget betöltésénél is. Minden fontosabb vezető állás elnyeréséhez mind a két párt ragaszkodik. A bunyevácok követeléseik megformálásánál arra is hivatkoznak, hogy a szubotici sláv lakosság túlnyomó többségét alkotják és lényegesen megkönnyíti helyzetüket az is, hogy minden állásra sokkal inkább tudnak a feltételeknek megfelelő jelölteket állítani, mint a Szuboticián kisszájú demokratapárt.

Kormányváltás esetén természetesen mindezekben a kérdésekben a kormány fog dönteni, azonban a szubotici radikálpártban mégis már most elégtétellel beszélnek az ellenzéki pártok között felmerült ellentétekről és hangsúlyozzák, hogy ilyen körülmények között nem várható sokáig az ellenzéki pártok

A halott arca

Irtá: Dettre János

Mikor Dénes leért az uccára, már készen volt mindennel. Azt hitte, ez az elhatározás — a legvégső — úgy fog ránehezedni, mint valami sötét rémület, örvénylő téboly, süketítő és fojtogató szívverés. Pedig most határtalan örömet érzett. Végre — mondogatta magában szinte rézegen az örömtől — végre csönd. Végre — s ez a végre ugy szakadt föl belőle, mint sziklafalakon végigdübörgő jajkiáltás utolsó visszhangfoszlánya, — végre elérkeztem ide. Tudom, mit fogok csinálni, fölszállott a köd. Nem nagy fizetség érte az élet. Megéri.

Két nagyocská fia, kiktől csak az imént vált el, észre sem vette, hogy egész teste beleremegett abba a bucsuzó ölelésbe, amiről a gyerekek nem is sejtették, hogy az utolsó volt. A felesége elől megszökött, félt, hogy elárulná magát.

Dénes most már érezte, hogy az a megoldás, amit választott, ellenállhatatlan parancsra nőtt benne. Értelme, mintha reflexmozdulatokat végeznék csak, lustán, sürgetés nélkül állította össze az okok és kényszerítések végső számadását. Ez az élet már nem ígér semmit. Minden hiába, nincs más menekvés. A lázas álmokból csak a láz maradt meg s lázzal egyedül — a tehetség és önbizalom motorja nélkül — nem tud az ellíltan sikeres után loholni. De már ez a láz is kitégett belőle. Ereje elszibbadt, elgondolásai sután tapadnak az agyaghoz, márványhoz már nem is mer nyulni. Michelangelonak indul, nem állhat most be kőfaragóigénynek. Amikor még senki sem vette észre, ő már halálos — elmosolyodott erre a szóra — halálos biztonssággal állapította meg az összeroppanást. Soiness építőmestert még a

tornyon hitték, amikor már ájultan és összetörve hevert a földön. Művész volt, akire a tragikus alternatíva várt: fejlődés vagy bukás. Megállás nincs, pedig a lábai megtorpantak és gyökereket vertek. A testi élet nem tarthat tovább, mint a művészi. Ha a művész elpusztult, az ember nem élheti túl. A test nem élheti túl a lelket. Vége.

Ez az elhatározás hosszú hónapok keserű erőfeszítésének eredménye volt. Családi gondok nem zavarták a végső számvetést. Felesége anyagilag csak jól jár, ha az ő bizonytalan s egyre gyérülő jövedelme helyett a mjátta megtagadott szülői vagyonban részesedik. A fiuk még inkább legyennek tragikus sorsu művész árvái, mint nevetségessé vált kontár apának gyermekei.

Már csak a hogyan problémája gyötörte. Ki kellett módolnia, hogy szándéka végrehajtásával a legkevesebb fájdalmat okozza hozzátartozóinak. Az utolsó megoldást hamar megtalálta, de ez a kérdés kínosan hosszú ideig gyötörte a nappalait s tette álmattanná az éjszakáit. Hirtelen pusztuljon el mintha egy tébolyodott pillanat adta volna kezébe a fegyvert? Nem jó, vetette el magától a gondolatot, hiszen ha eszükbe sem ölik a halál gondolata, meg sem barátkozhatnak vele. Eltűnni bucsu nélkül s valami messzi ismeretlen helyen ismeretlen halottként a földbe kerülni? Így sem jó, a családja mindig visszavárná s az nem megkönnyebbülés, ha hosszú évek napjaira morzsolódik szét a fájdalmat.

Csak akkor pihent meg, a fölszabadulás üdvözítő öröme csak akkor érezte, amikor erre a kérdésre is felelni tudott.

Bement a borbélyműhelybe. Az öreg segéd nagy szemeket meresztett, amikor meghallotta Dénes parancsát. — Jól értettem nagyságos ur? Borotváljam le a szakálát?

— Igen. És vágja le kopaszra a hajamat.

Az öreg segéd harminc évig ápolta a szobrász híres szép szakálát. S most hümmögések és fejcsóválások között ő tette rá az ollót.

Mikor a borbély kész lett a munkájával, Dénes fel tudott volna ujjongani örömeiben: nem ismerte meg magát a tükörben. Harminc éve nem látta ezt az arcot, mióta szakálát növesztett. Fiatalon bucsuzott el akkor még rózsás arcától, amikor — mint viz a partot — kezdte belepni a sűrű, tömött szakál. Amikor utoljára látta, sugárzóan fiatal volt arca s most öreg, gyűrött és fakón látja viszont. Az évtizedek vizei alatt kiszáradt és megrepedezett a meder.

Igy van ez jól — állapította meg nagy megnyugvással. A saját arcom tesz föl ismerhetetlenné.

Aztán föllopódzott a lakásába. Senki-vel nem találkozott, amíg beért a műtermébe. Lefeküdt a pamlagra és agyonlőtte magát.

*

A döbbenésre a felesége és a fiai beharagtak.

Dénes holtan, elnyulva feküdt a pamlagon.

Feje, borotváltan és lenyírva olyan volt, mint a fegyvereké.

A fiai és a felesége az izgalomtól remegve, értetlenül bámultak az ismeretlen arca. Mi történhetett itt, hogy egy ismeretlen ember be tudott hozzájuk lopakodni. Miért lett öngyilkos, miért lett itt öngyilkos? Ki oldja meg ezt a rejtélyt?

— Dehát ki ez? — dadogott a kisebbik fiu.

Az asszony még reszketett a rémületől s értelmetlen nyöszörgéssel válaszolt valamit.

A nagyobbik fiu lehajolt a halott fölé.

— Nézzétek, Apa ruhája van rajta — mondta s vacogni kezdett.

Gondolkodás nélkül, dermedten bámultak a halottra.

— Apa gyűrűje — vette észre később az újján. S most már egymás szájából kapták ki a félig kimondott szavakat.

— Apa nyakkendője. Apa cipője. Apa órája. Apa....

Az asszony lerogyott a halott mellé. Megfogta vállát és fölemelte. A halott feje koppanva fordult a menyezet felé.

— Irgalmas isten, hiszen az apátok! Rámeredtek az ismeretlen arcra.

Ez az apjuk? Ez az arc az apjuké?

Még soha nem látták az orro, ilyen hosszúnak. Puha, nagy szétomló orr lett belőle, ahogy elvesztette a bajusz támasztékát. Most ötlött csak szemükbe, milyen groteszk ez a husdarab, beleékelve a lemeztelenített arc közepébe. Oh be furcsa ez a nagyra nőtt orr, ez a meztelenre vetkőztetett arc. És a fülek, milyen elállóak. Ilyen nagy fülei voltak Apának? Apának csacsifülei voltak? Hogy tudnának ezen vele nevetni?! És nézzétek csak: az állán kis horpadás. No nézd, mint a kislányoknak. Ki hitte volna, az ő keményöklü apjuknak ilyen publi álla volt. Hallatlan, hogy milyen mulatságosan formátlan a feje. Hátul — óriási! — egy dudor, mintha krumpli lenne s felül egy dudor, mintha püspöksüveget viselne.

A kisebbik gyerek kicsit szégyelli, de amikor a püspöksüveg eszibe jut, nem tudja visszatartani a nevetést. Elvakantja magát. Bátyja megbocsátó megértéssel mosolyog rá. Az asszony nekiinduló jajveszékélésait a feleuton még a torokban, állítja meg a gyerekek mosolya. Ettől a sok furcsaságtól nem tud még a halálra gondolni.

A halottnak nem ismertek rá az élőre. A halott pedig boldogan szorította magára halotti lárvaként igazi arcát, amely föl ismerhetetlenné tette.

együttműködése. Komolyabb igazságot csak a radikálpárt bonyevác-gazdacsoportjában észlelhető, amelynek tagjai tudvalevően a bonyevác-sokácpártból rekrutálódtak és akiket nagy ellentétek választanak el régi pártjuk politikájától. A radikálpárt is ezt a számbelileg tekintélyes csoportját félti a legjobban a politikai átalakulás következményeitől, miután a bonyevác gazdasoport épp a radikális uralom óta növekedett meg tekintélyesen számbelileg és most attól tartanak, hogy ezek az új radikálisok vissza fordulnak a bonyevác-sokácpártba.

A radikálpártból kilépett vezetők a közigazgatási válság megoldásának közvetlen küszöbén sem változtatják meg eredeti állásfoglalásukat és bár a szubotcai radikálpárt többsége a kinevezendő új főispán és polgármester személye mögött áll mégis ellenségesen tartja magát a közigazgatás iránt.

A demokráta-párt

agitációja

a Tisza-menti magyarság körében

Szentáról jelentik: A szentai demokráta-párt feltűnő agitációval készülődik már most az országos választásra, amelyet legkésőbb május végére várnak. A múlt tapasztalataink okulva a pártvezetőség — úgy látszik felsőbb figyelmeztetésre — mindenütt megkezdte az agitációt, még pedig főképpen a Tisza-menti magyarság körében. A párt agitátorai — köztük több demokráta-párt-hoz csatlakozott magyar — nagy igyekezettel próbálják a magyar választók között népszerűsíteni a párt-programot, gondosan kerülve beszédekben természetesen a Pribicevics-féle iskolapolitika és közigazgatás sérelmeit. A legutóbb Felsőhegyen tartott a párt gyűlést, amelyen Csernák Lajos női szabó, a szentai pártvezetőség magyar tagja tartott beszédet és alakította meg a helyi párt-szervezetet, amelynek a hírek szerint, körülbelül száz tagja van. A legközelebbi napokban Torzospusztán próbálkoznak meg a demokráta szervezet megalakításával, aztán Ormon, Adorjánon és a tanyák többi részén hirdetnek gyűlést, amelyeken magyar szónokok fogják verbuválni a párttagokat.

A Tisza-vidéki magyarság közömbösséggel fogadja mindenütt a demokráta agitátorait, akik egyelőre kevés eredményt tudnak elérni.

Felmentették

a sztrájkoló noviszádi vasutasokat

Monstre-tárgyalás a noviszádi törvényezőken

Noviszadról jelentik: A noviszádi törvényeszek szombaton tárgyalta annak a 38 fűtőházi munkás ügyét, akik 1922 januárjában bérkövetelésből kifolyólag sztrájkba léptek. A tárgyaláson, amelyet Medakovics Dusan dr. vezetett, — a vádlottak közül csak 22 jelent meg, a többi részben bevonult, részben eltávozott Noviszadról. A munkások védelmét dr. Szekulics Milán nemzetgyűlési képviselő látta el; a vádat dr. Kalemberg Brankó képviselte.

A vádirat szerint a munkások az államvédelmi törvény 10. paragrafusába ütköző büncselekményt követtek el, mert az államvasutnál — mely katonai vezetés alatt állt — sztrájkba léptek. A vádlottak kihallgatásuk során egyöntetűen azt vallották, hogy őket kizárták a munkából. Elmondották, hogy még 1921-ben mozgalmat indítottak fizetésük felemelése végett. A szubotcai vasutigazgatósághoz több ízben memorandumot intéztek, azt kérve, hogy béreiket a szubotcai fűtőházi munkások béreinek megfelelően emelje fel. A vasutigazgatóság meg is ígér-

te a béremelést, hosszú hónapokon át azonban hiába várták béreik felémelését. 1922 januárjában memorandummal fordultak a fűtőház vezetőjéhez: Jurakovicshoz, amelyben 48 órai határidőt adtak a megígért fizetésemelés kiutalására. Mikor a 48 óra lejárt és a fűtőházfőnök a memorandumra választ nem adott, bejelentették, hogy felmondanak. A

fűtőházfőnök erre a rendőrségre ment, ahol azt jelentette, hogy a munkások sztrájkba léptek, mire a rendőrség letartóztatta őket.

A vád- és védbeszéd után a bíróság a 38 fűtőházi munkást felmentette azzal az indoklással, hogy nem állami tisztviselők és a bérmozgalom idején a vasut nem áll katonai ellenőrzés alatt.

A francia politika nem hátrál meg

Poincaré beszéde a szenátusban

Párisból jelentik: Poincaré miniszterelnök a szenátusban tett kijelentései során utalt Franciaország kereskedelmi mérlegének állandó javulására. A fűszabadi-tott vidékek iparának föllendülésével az országba egyre nagyobb vagyonok ömlenek. A külföld azonban azt látja, hogy a francia jóvátételi költségvetés csak kölcsönrel tartható egyensúlyban. Ez csakugyan így is van — mondta Poincaré — mert itt a német birodalom terhére eső nagyobb kiadásokról van szó, melyet a francia adófizetőnek ideiglenesen sem szabad viselnie.

Ami a Ruhr-vidék megszállásának eredményeit illeti, 1923-ban a bevétel 1645 millió frank volt 986 millió frank összkiadással szemben.

Az 1924-iki bevételeket 4 milliárd papírfrankban irányozták elő, a kiadásokat pedig a megszállási költséggel együtt 1 milliárdban, úgy, hogy a jóvátételekre 3 milliárd áll rendelkezésre. A miniszterelnök még kijelentette, hogy ha a kormány megbukik, a frank könnyen emelkedhet, de a javulás csak pillanatnyi volna. A parlament új kabinet esetén sem engedné meg a francia politika meghátrálását.

Lossow tábornok nem akar megjelenni a Hitler-pör tárgyalásán

A bíróság ötven aranyárka pénzbüntetésre ítélte

Münchenből jelentik: A Hitler-pör szombati tárgyalásán sem simultak még el a Lossow tábornok kihallgatása alkalmával támadt incidens hullámai. A tábornok ugyanis, a ki hallgatását a szombati tárgyalási napon kellett volna folytatni, — nem jelent meg a tárgyaláson és kijelentette, hogy nem is hallandó a pénteki események után a tárgyaláson résztvenni. Hitler védője kijelentette, hogy ragaszkodik a tábornok kihallgatásához és követelte, hogy Lossowot a törvény értelmében vezessék elő.

A tárgyalás elnöke kijelentette, hogy az elővezetés kérdésében a bíróság később fog határozni.

Ezután Bauer Herbert tanut hallgatták ki, akitől az elnök megkérdezte, hogy hol dolgozták ki a direktorium tervét. Bauer a kérdésre azt válaszolta, hogy Berlinbe az ónémet szövetségben. A tanu szerint Kahr nem akarta elejteni a Berlinbe vonulási tervét, csupán a megállapított jelszót nem tartotta szerencsésnek.

Több jelentéktelen tanu kihallgatása után a bíróság elnöke kihirdetett határozatát, amely szerint Lossow tábornokot a tárgyaláson való meg nem jelenés miatt a bíróság 50 aranyárka pénzbüntetésre, meg nem fizetés esetén 5 napi fogházra ítélte.

Csak március 29-én vonulnak be a parlamentbe a horvát képviselők

Ötven Radics-párti mandátum igazolását tervezik. Az ellenzéki blokk a költségvetés megszavazása után bizalmatlansági indítványt terjeszt elő

Beogradból jelentik: Két nagy kérdéssel kell az ellenzéki blokknak számolnia, amikor a politikai helyzet várható fejleményeit mérlegeli. Az egyik a Radics-párt megatartásának kérdése, amelyet töltözatos homály fed. Az ellenzéki blokk egyes pártjai még mindig attól tartanak, hogy Radics az utolsó pillanatban cserben hagyja őket. A másik nagy kérdés az, hogy mire határozzák el magukat Pribicevicsék. A demokráta-párt minden hivatalos cáfolata ellenére is egészen tisztázatlan Pribicevics megatartása. Maga Pribicevics milyen hallgat, úgy, hogy legközelebbi hívei sincsenek tisztában terveivel. Pribicevics környezetéből az utóbbi napokban olyan hírek szivárogtak ki, amelyek arra engednek következtetni, hogy a radikális párt nem alaptalanul veszi kombinációba a Pribicevicsékkel való együttműködést.

Annak a nyílt kérdésnek tisztázását, hogy a demokráta párt

Pribicevics frakciója milyen álláspontra fog helyezkedni az ellenzéki blokkal szemben, elsősorban a blokk föderalista pártjai, különösen pedig a Radics-párt sürgeti.

A helyzet tehát ezidőszent az, hogy a blokk egyes pártjai bizalmatlanul várják a Radics párt elhatározásait, viszont a horvátok bizalmatlanok a demokráta párt belső ellentétei miatt, amelyek mielőbbi nyílt rendezését követelik. Néhány beogradi lap állandó támadásai Pribicevics ellen arra szolgálak, hogy a rejtélybe burkoló Pribicevicszet színvallásra kényszerítsék.

Az egyik verzió szerint ezekre az okokra vezethető vissza az a körülmény, hogy a Radics párti képviselők bevonulása a parlamentbe ismét halasztást szenved. Az ellenzéki blokkhoz közel álló sajtó tudni véli, hogy a horvát képviselők Beogradba érkezése csak a jövő hét végére várható. Ezt az ellenzéki blokk köreiből azzal magya-

rázzák, hogy a Radics párt bevonulásának az utolsó pillanatban kell történnie a fellepés nagyobb nyomateka kedvéért.

Beavatott helyről származó újabb értesülésünk szerint az ellenzéki blokknak az a terve, hogy a horvát képviselők csak március 29-én jelenjenek meg a parlamentben, amikor a költségvetést harmadik olvasásban is elfogadják. A költségvetés megszavazása után az ellenzéki blokk bizalmatlansági indítványt terjeszt elő és a kormányt megbuktatja. Minthogy pedig ennek a tervnek keresztülvitelére, különösen Pribicevicsék bizonytalan megatartása miatt, nem elég a husz Radics-párti mandátum, addigra fokozatosan újabb horvát mandátumokat igazoltatnak, úgy, hogy március végéig 50 horvát mandátummal fog rendelkezni a blokk.

Városközi sakkmérkőzés Szubotcán

Noviszád és Szubotica versenye

A noviszádi Sakk Kör nemrég táviratilag tudatta a szubotcai Sakk Kör vezetőjével, hogy március 16-án, vasárnap tizenkét játékosával fölveszi a versenyt a szubotcai sakkokkal.

A szubotcai Sakk Kör kidolgozta a versenyszabályokat és úgy határozott, hogy a versenyt a Nemeztől szállóban levő Trokadero helyiségben fogják megtartani.

A városközi mérkőzés vezetője Zsivanovics Jován kapitány. A szubotcai játékegyüttes kapitánya Boschán Jakab, aki dr. Békeffy Györgyvel és dr. György Imrével együtt a következő szubotcai játékosokat delegálta a mérkőzésre: Andrassy Miklós, Berlakovics Vince, Boschán Jakab, dr. Békeffy György, Csillag István, Engl Ferenc, Farkas Miklós, Gerber Jenő, Gerdec Tivadar, Gonda Gyula, dr. György Imre, Halbrohr László, Hámos Leó, Holzer Béla, Jozsics Jenő, Kiss Márton, Löwinger Dávid, dr. Ognyanov Szevtozár, Ognyanov Milos, Pichler Ferdinánd, Rajajlovics Milos és Steinberger Henrik.

A noviszádi versenyzők vasárnap délelőtt érkeznek a személyvonattal. Fogadtatásukról a szubotcai Sakk Kör gondoskodik.

A mérkőzésre több városból érkeznek érdeklődő vendégek, akik közül már megérkezett Vantus mérnök (Senta), D. Ovadia (Beograd). A verseny vasárnap délután 2 órakor kezdődik. A nyertes város diszoklevelet kap.

Megkerült

Beethmann Hildegard

Az egész budapesti és bécsi rendőrséget mozgósították előkorítására

Budapesti jelentés alapján már közöltük, hogy a Taiber budapesti gyárosnál látogatásban volt Beethmann Hildegard 25 éves színésznő. Beethmann-Hildegard volt kancellár állítólagos unokahuga. Budapestről eltűnt. A budapesti rendőrség megkeresésére a bécsi rendőrség is foglalkozott a nyomozással és megállapította, hogy Beethmann Hildegard Bécsbe megérkezett és a Park-szállóban szállt meg. A kérdéses hölgy azonban sem nem leánya, sem nem unokahuga a volt kancellárnak, sőt egyáltalában nem is rokona. Beethmann kisasszonyt, akit művészi körökben jól ismernek, pénteken este Bécsben Skoda Károly báró társaságában több mulatóhelyre látták.

A német színésznő bucsunéki elutazásáról — mint Budapestre

jelentik — *Tauber* Tibor gyáros, aki-nek *Beethmann* Hildegard vendége volt, azonnal jelentést tett a budapesti rendőrségnek, amely több detektiv-csoportot mozgósított, hogy az eltűnt urilánynak nyomára akadjan, egyben megkérte a nyomozás megindítására a bécsi rendőrséget. Szombaton délután Baden bei Wienből távirat érkezett *Tauber* néhoz, amelyben a fiatal hölgy bocsánatot kért, hogy bucsu nélkül távozott és közölte, hogy néhány nap múlva visszatér Budapestre.

A rendőrség megállapította, hogy a színésznő báró *Skoda* Károly társaságában utazott el Budapestről és együtt mentek Bécsbe, majd Badenbe. *Beethmann* Hildegard a bécsi újságíróknak kijelentette, hogy kezelőorvosához utazott hirtelen Bécsbe.

CIRKUSZ

•••

Két szerelmeslevél

Az egyiket egy régi várkastély frattárában, a másikat egy bankház előcsarnokában a padlón találtam. A régi szerelmeslevél:

Egyetlen szép Szerelmem!

Mire feljő a hold, halk kakukszó fog hallatszani a parkból. Nyisd ki csendesen ablakod és nézz le. A repkényes fal mellett ott fogok állni lóháton. Ugorj ki bátran Édesem két ölelő karom közé és repülni fogunk ketten messze, messze. Lovam mint mesebeli fátyos száguld majd velünk egy szebb, a menyországnál is forróbb táj, a tökéletes boldogság birodalma felé... Száz csókot küld addig is hűséges, igaz, szerelmes Lovagod.

Az új szerelmeslevél:

Drága, kicsi Csillagom, megkaptam leveled, amelyben értesítesz, hogy ne keressék fel többé, mert nagyon haragszol rám amiatt, hogy tegnapelőtt este, amikor együtt vacsoráztunk és éppen az ananászbólét ittuk, én többször átkokottáltam a szomszéd asztalhoz és tegnap valószínűleg azért nem mentem hozzád, mint írod, mert az illetővel volt randevum. Férfiasan bevallom, hogy tényleg az illetővel volt randevum, de akivel tegnapelőtt este kokettáltam, az egy szakállas zsidó volt, aki a szomszéd asztalnál ült és azért kokettáltam vele, mert nála szoktam valutaüzletimet lebonyolítani. De te, amint látom, képes volnál engem a devizaközpont karjai közé kergetni, amilyen gonosz lélek vagy. Jól tudom hogy az egész csak kifogás, mert közben kikezdtél a *Sekrestyés* Tiborral, akit azelőtt *Slézingernek* hívtak. Csak te barátokozál továbbra is ezzel a *Slézingerral*. Tudod milyen link papírjai vannak? És nincsenek is kifizetve. Ha holnap jön egy bész, úgy tönkre megy, hogy tőled fog zsemleért pénzt kérni kölcsön. Beláthatod pofikám, hogy én mennyire szenvedélyesen szerettelek mindig. A múlt kedden is egész délután nálad voltam, pedig akkor volt legélénkebb a magánforgalom és tönkre kereshettem volna magam az alatt az idő alatt. De én olyan vagyok, mint egy középkori lovag, aki még tud áldozatokat hozni a drága nőkért.

Gondold meg, kérlek, hogy mit csinálsz. Nem engedhetem meg, hogy mást szeress. Nem adlak oda senkinek téged, mint ahogy a *Ganz-Danubiuszomat* sem adnám ki soha a kezemből. Irántad való szerelmem ma szilárdabb, mint a legutóbbi főzsdénap volt. Térj vissza hozzám és értesíts, mert akkor repülök hozzád, hogy ismét boldogan halthasam fejemet pihegő kebledre. A vizsontlátásig száz milliárd csókot küld néked hűséges

Aladárdod.

U. i. Nézd meg a lapokban, hogy mikor lesz kasszanap, mert akkor nem mehetek... Lovászy Károly

A magyar ellenzéki képviselők nem fogadták el a népszövetségi delegáció meghívását

Nem akarnak nyilatkozni a delegátusok előtt a magyarországi közállapotokról

A Budapesten Magyarország pénzügyi szanálásáról tárgyaló népszövetségi delegátusok, — mint már jelentettük, — pénteken azt a kívánságukat fejezték ki *Bethlen* miniszterelnök előtt, hogy érintkezésbe öhaitanak lépni az összes parlamenti pártok vezetőivel. Ennek megfelelően *Bethlen* gróf vasárnap délelőttre a következő képviselőket hívta meg a népszövetségi kiküldöttekkel való tanácskozásra:

Hoyos Miksa gróf, *Eörfly* Dezső, *Neubauer* Ferenc és *Mayer* János kormánypárti képviselők, gróf *Zichy* János, *Wolff* Károly dr., *Hegyes-halmay* Lajos és *Ernst* Sándor prelátus, a kormánytámogató *Ernst-Huszár*-párt tagjai, azonkívül a különböző ellenzéki pártok részéről: gróf *Andrássy* Gyula, gróf *Apponyi* Albert, *Vászyonyi* Vilmos, *Ugron* Gábor, *Heinrich* Ferenc, *Szilágyi* Lajos, *Gömbös* Gyula, *Friedrich* István, *Rassay* Károly, *Rupert* Rezső, *Horváth* Zoltán, *Peidl* Gyula és *Peyer* Károly.

A tervezett tárgyalások elé — szombaton délután váratlan akadályok álltak. A liberális ellenzék képviselői ugyanis tudomására adták *Bethlen* miniszterelnöknek, hogy nem hajlandók résztvenni a tanácskozáson. A meghívás visszautasítását azzal indokolják, hogy nem akarnak meggyőződésükkel ellenkező információt adni a népszövetségi delegációnak Magyarország gazdasági, főleg azonban politikai állapotairól, ha pedig a tényleges helyzetet ismertetnék, akkor a kor-

mánypárt részéről *denunciálással* vádolnák őket.

Az ellenzéki képviselők állásfoglalása rendkívül kinosan érintette *Bethlen* miniszterelnököt, mert nehéz feladat elé állította, hogy milyen formában és milyen indoklással közölje a visszautasítást a népszövetségi delegátusokkal.

A magyar kormány hivatalos jelentése a tárgyalásokról

Budapestről jelentik: A népszövetségi delegáció szombati tanácskozásairól a magyar kormány a következő hivatalos kommunikét tette közzé:

— A népszövetségi delegáció tagjai szombat délelőtt 11 órától délután 2 óráig *Bethlen* miniszterelnökkel, *Walkó* ideiglenes pénzügyminiszterrel és *Kállay* volt pénzügyminiszterrel plenáris ülésen tárgyalták a kormány által az ujjaépítés időszakára megállapított költségvetési tervezetet. A tárgyalásokat a delegáció tagjai hétfőn folytatják. Vasárnap délelőtt a népszövetség tagjai a különböző politikai pártok vezetőit hallgatják meg.

A kommuniké úgy van megfogalmazva, mintha az ellenzék hajlandó volna részt venni a delegátusokkal folytatandó tanácskozásokon, ami arra vall, hogy *Bethlen* még nem adta fel a reményt, hogy az ellenzék megváltoztatja szándékát.

Stoppani Pietro a népszövetség gazdasági osztályának olasz tagja, szombaton megérkezett Budapestre, hogy résztvegyen a delegáció munkájában.

Vasárnap annektálják az olaszok Fiumét

Fiuméba jön az olasz királyi pár is — Az olaszok őrizetbe vették a Bácsmegeyi Napló fiumei tudósítóját

Vasárnap, március 16-ikán ünnepli Olaszország és Fiume városa az *Adria gyöngyének* az olasz királyságba való hivatalos bekebelezését.

Viktor Emánuel király, *Mussolini*, a faszisták *self-made* miniszterelnöke és valószínűleg *Umberto* trónörökös is résztvesz a hivatalos annexió nagy ünnepségén, amelyre már hetek óta készül Fiume. Gipszből épült diadalkapu várja a hajón megérkező királyt és római előkelőseket. Állványokon görögüzet készítettek elő. Viráglombok, virágos guirlandok, bársony és brokát drapériák, villanygőg-fűzők szegélyezik az uccákat és tereket. Hazaifias jelszavak villanytranszparensekből kirakva a terek közepén. A házakat olasz zászlókkal lobogózták fel, az ablakokból szőnyegek lógnak. A királyt váró új olasz város teljes pompával készül az ünnepségre.

Az annexió napján a fiumei államhivatalnokok fejenként ezer líra ajándékot kapnak. A szegények közt ötven- és százlírás bankjegyeket osztanak ki.

A felvonulás a Rómából érkező udvari díszkocsikon történik, a lovas testőrök kíséretében. A menet végén az udvari kincstárnok egylírás ezüstpénzt fog a tömeg közé szórni.

A fény árnya

A királyvárás lelkes ünnepsége már napok óta nagy gondot okoz a fiumei katonai és rendőri hatóságoknak.

Néhány nappal ezelőtt névtelen feljelentésben arra figyelmeztették a fiumei rendőrséget, hogy az annexió ünnepségei alkalmával, a díszfelvonulás idejére merénylet készül

a király ellen. Állítólag e feljelentés miatt már szerdán kétszáz olasz detektiv érkezett Fiuméba, akik a király biztonsága fölött fognak őrködni. A rendőrség több szociálistát és kommunistát, valamint sok fiumei szláv lakost letartóztatott, akik mindaddig őrizetben maradnak, a *Viktor Emánuel* a városban tartózkodik. Mindazokban a házakban, amelyek a fő utvonalon fekszenek, ahol a díszmenet el fog vonulni, házkutatást tartottak. Több házban megtiltották, hogy a menet elvonulása idején az ablakokat nyitva tartásák. A lakókat személyükben tették felelőssé, hogy az ünnepnapján idegeneket nem engednek be a házaikba. Minden nap razzsiát tartanak és a gyanúsakat kiutasítják a városból. A Susakra vezető utvonalon az olaszok kettőzött határőrséget állítottak fel és úgy a Susakra menőket, mint az onnan érkezőket szigorú motozásnak vetik alá.

A »Bácsmegeyi Napló« tudósítójának incidense

A szigorú rendszabályok folytán súlyos kellemetlenségben volt része *L. Csányi* Józsefnek, a »Bácsmegeyi Napló« fiumei tudósítójának is. Csányi József, aki tudósításait Susakról küldi naponta a »Bácsmegeyi Napló«-nak, pénteken — mint eddig minden nap — szabályszerű utlevéllel átment Fiuméből Susákra, hogy ott táviratát feladja. A szigorú ellenőrzés folytán a motozás alkalmával megtalálták nála a távirat elkészített szövegét, amelyben a különleges óvatossági intézkedésekről is beszámol. Emiatt a quozturára vittek, ahol — bár hivatalosan nincs cenzura Fiumében, — a tudósítást elkobozták tőle. A rendőrségen egy

napig őrizetben tartották és figyelmeztették, hogy hasonló tudósítás megismétlődése esetén kiutasítják Fiuméből. Egyben megtiltották neki, hogy március 18-ikáig, az ünnepségek befejezéséig, Susakra menjen. Fent közölt tudósítást is csak kerülő uton sikerült a »Bácsmegeyi Napló«-hoz eljuttatnia.

TINTA

•••

Naplójegyzetek

Iffuság, pirosító, bor

Nem értem azokat, kik negyven éves korukban husz, hatvan éves korukban negyven, nyolcvan éves korukban hatvan éveseknek akarnak látszani s még kevésbé értem azokat a szánandó ábrándozókat, kik most az amerikai visszafiataltató kórházak előtt öklelőznek egy sorszámmért és majommirigyét akarnak magukba varratni, hogy fiatalabbak legyenek, pár évvel.

Az iftuságban egyetlen érték van a tapasztalatlanság. Ezt az istent hiányt, ezt a boldog tökéletlenséget semmi sem adhatja vissza. Borzalmas elgondolni, hogy nem veszik el tapasztalatom s mégis rugékonyan, frissen szemlélhetem a világot, melyben egyre kevésbé hiszek és a halált, melyben egyre jobban hiszek. Az öncsalásnak kevés ily buta módja van. Nyilvánvaló, hogy ez a kezelés is külsőleges.

Akkor sokkal hatásosabb a két másik csodaszer, melyet már régen fölfedeztek. Az egyik a pirosító, mely a vén arcot is fiatalnak hazudja, a másik pedig a bor, mely a szenvedés központját, a tapasztalatok raktárát, az agyat bódítja el s pár órára valóban megállítja az időt.

Két ajándék

Az ajándékban van valami boszorkányos. Egy idegen élet szellemét csempészi kedvesen, de tolakodóan a lakásunkba.

Kaptam egy márványhamutartót, melynek káváján bronz ló nyerit. Iróasztalomra tették. Elszomorodtam, valahányszor rátekinettem.

Izgatott a kérdés, mi köze van a lónak a szivarhoz, vagy a cigarettához, de bár sokat töprengtem s agyam majd megpattant a gondolkozástól, nem tudtam rájönni. Sohase láttam cigarettázó, vagy szivarozó lovat,

Könnnyittem magamon. Bevitettem a másik szobába, később leteritettem egy kendővel, hogy ne lássam, végül eldugtam a fürdőkád alá. Csakhogy hamarosan vissza kellett hoznom. Megsajnáltam azt a derék embert, aki megörvendeztetett veie. Rengeteget szenvedtem miatta.

Most aztán viszonzotam kedvességét. Őt, ki az anyanyelvén kívül egyetlen nyelvet sem tud, hasonló ajándékkal leptem meg, melynek kétségtelenül épügy örül majd, mint én ennek: bőrbe kötve egy kitűnő kínai-japán szótárt küldtem neki, melyben a kínai szavak jelentése aggályos, filológiai pontossággal japánul van megmagyarázva.

Azt hiszem, egészen stilszerű voltam.

Mesterség

Ezt sohasem felejtem el.

Egy asztalos három napos kislányát temették. Az apa kábultan állt a ravatalnál, semmivel se törődve. Mellette én.

A koporsóra, melyet ezüstszegélyes papircsipke vett körül, a gyászhuszárok már ráemelték a fafödelet és

szöveget kezdtek, ügyetlenül. Egyik szeg elgörbült. Hosszan piszmogtak vele.

Erre az asztalos föltekintett mély-séges fájdalmából. Megvetően nézte ezeket a kontárokat, kik nem értenek a szöghöz és fához. Szeme megcsilant. Ocsudott benne a mesterség gépies, nevetséges, de mindig meg-ható szeretete. Szinte szerette volna kikapni kezükből a kalapácsot.

Mindnyájan ilyenek vagyunk. Az író, ki övéi sirjánál gyakran gyászbe-szédet hall, bizonyára épígy rezzen föl. Mennyivel különb tudná csinálni ő.

Furcsa párbeszéd

A költő felesége:

— Folyton küzködöl, dolgozol, meg-se tudunk megélni. Még a holnapod sincs biztosítva.

A költő, szerényen:

— Csak a jövő év századaim.

Kosztolányi Dezso

Árverezik Kiss József könyvtárát

— Budapesti levél —

Pénteken délután kezdődött... Két egymásba nyíló szoba ajtaját kiemelték, egy dobogóra zsurasztalkát állítottak: mögötte trónol a kikiáltó... Huszonöt-ezer korona másodsor, — senki többet?... Gazdát cserélnék a költő szor-gosan gyűjtött, szeretett könyveit.

Nagy az érdeklődés. Már napokkal ezelőtt lelkes amatőrök bucsujárása folyt a harmadik szobában, ahova eladásra rendezetten kiállították Kiss József könyvtárának zömét. Most itt ülnek sorjában az irodalom rajongói, a szép könyvek barátai, ezekben a szobákban, amelyeknek meg-megcsikorgó parkett-jén valamikor a föl-alá járó poeta lépte ki verseinek metrumát. Akad könyvke-reskedő is a publikum között, de jellem-ző, hogy valamennyi jobbra a nagy, gyűjteményes munkákra ilicitál, azokra, amelyekelt úgy vásárolt össze a költő. Dedikált példányokra, karakterisztikus tulajdonra csak az amatőr licitál, — de aztán annál izgatottabban. Emelkednek a ceruzák, az ujjak: emelkednek és le-buknak a fejek, aszerint, hogy állják-e még a versenyt vagy abbanhagyják, bátran és félénken röpködnek a számok, a kikiáltó közömbös mosollyal kapja fel őket és lódtja tovább a levegőbe.

A költő leánya kissé lehangoltan nézi egy bőrfotójból, hogy mi megy végbe itt. És szinte idegenkedve. A költő fia-talabbik fia maga is izgatottan licitál itt-ott, hogy mégis megmentsen egy-két könyvet, amely késő bánatára került az árverési katalógusba.

Habent sua fata libelli. Megvan a sor-suk a könyveknek is, s ez itt tetszik meg igazán. Szenzációs árölverések és — váratlan részvétlenség becses dol-gokkal szemben. Ez is összetartozik va-lahogyan. Gyulai Pál: »Kiss József urnak emlékéül Gyulai Pál« — mindössze 310 ezer koronánál kel el. A (hiányos) teljes Jókaiért 3 millió 400 ezer koronát adnak és a »Diadalmas forradalom könyvéért« csekély 63 ezret. Gárdonyi négy munkája 305 ezer koronáért kel el s egyik sincs dedikálva, Just Zsigmond két dedikált, ritka könyve csak 85 ezret ér... Az ajánlással ellátott Herczegre-gények bezzeg annál magasabba ver-gődnek.

Visszás és kellemetlen látvány az egész, de meg kell lennie, — ezt el-olvasom a családtagok arcán is, akik be-vezetnek egy hátsó lakószobába, ahol együtt van az az egész, masszív, sokat élt, meghittan komoly intéreuer, amely-ben a költő dolgozott. Itt annál a sötét-pirosposztós, tintafoltos asztalnál ülök, amelyen a Jehovát és a Tűzket írta Kiss József. A költő fia egy dusan tö-mött könyvszekrényre mutat... Kiss Józsefnek azok a könyvei, amelyek éle-te utolsó tíz éve alatt állandó, megked-

velt olvasmányai lettek: a legbeceseb-bek, az auktorok ebben a szekrényben vannak és nem fognak idegen kézre ke-rülni. S együtt marad a butorzat, a má-sik szoba sok trófeuma, emléktárgya, arcképsorozata is, Goethe, Stendhal, Balzac, Arany János, Petőfi, az Ezer-egyéjszaka, — ezek is elidegeníthet-ten butorok, a költő gondolatának meg-annyi ágya. És kézirat sem kerül ki egyetlenegy sem a család tulajdonából. Különös, hogy a »Legendák nagy-

apánról«, amely annakidején a szerző saját kiadásában, 3 koronás bolti árral jelent meg s amelyből mint unikumból egy példány szintén a katalógusra tet-tek, — ez a könyv alig érte el a 140.000 koronát a mai árverésen.

Valaki azonban ezt is csendes-egy-kedvűen nézi... Egy markáns poéta-arc képe a falon. Mintha csupán any-nyit mondana: Menjetez isten hírével, szép, kedves könyveim, — jó kezekbe kerüljetez.

Nyolvan millió dollárt veszített a bécsi pénzpiac a francia frank javulásán

A frank-kontremín megingatta az egész bécsi értékpiacon

Bécsből jelentik: Pénzügyi körök-ben *hihetetlen összegekről beszél-nek, melyeket azok a bécsi kontre-minörök veszítettek Párisban, akik a frank esésére spekuláltak.* Annyi bizonyos, hogy a bécsi piac rendki-vül belebonyolódott a besszspekulá-cióba és csak néhány nap múltán lehet végleges ítéletet mondani, hogy a frank megszilárdulása mily mértékben rázkódtatta meg az egész bécsi pénzvilágot.

Hozzávetőleges, de körülbelül pontos becslés szerint az osztrák besszspekulánsok kára 80 millió dol-lárra rug. A kontremín legerősebb napja az elmúlt hétfő volt, amikor egész fantasztikus tételekben kötöt-tek üzleteket májusvégi és júniusvé-gi határidőre és pedig egy dollárért 33 frank szállítást lekötve a május végére szóló angazsmánokban. A következő napon már csak 29, majd 27 frankot fizettek a dollárért, te-hát a legkisebb tételben — ezer dol-lárban — játszó besszisztának is öt-hatezer frank vesztesége támadt egyik napról a másikra. Azok, aki-ket a szörnyű veszteségek sújtanak, természetesen mélyen hallgatnak. Mégis már ismeretes, hogy a leglőbb bécsi frankspekulánsok: Bosel, Cas-tiglioni, valamint Cyprut, aki egy román konzorcium vezetője, továb-

bá Gartenberg, Ephrussi voltak.

Érdekes, hogy az általános bessz-spekuláció idején volt két nagy bé-csi bank — a Bodenkredit-Anstalt és Kredit-Anstalt — amelyek a franksegítő akcióban jelentékeny részt vettek.

A bécsi piachoz hasonló mérték-ben volt érdekelve a berlini piac is, ahol szintén rendkívül sok intézet és tőzsdés spekulált a frank zuhanásá-ra, elsősorban a Mendelssohn-bank-ház, amelynek veszteségei fantasztikus arányokat érnek el. De sok más berlini nagybank vesztesége sem sokkal kisebb. Az angol és amerikai tőke szanalási akciója besszre spekuláló francia cégeket is alaposan megrázkódtatott. A közüllük legjob-ban angazsált Simon párisi bankcég négymillárd frank passzívával ösz-szeomlott. A főnök megszökött. A francia hivatalos körök azt hiszik, hogy a frankot sikerül 30 svájci cen-time árfolyamán stabilizálni, mert ez az összeg megfelel a francia frank belső értékének.

A bécsi kontremint érő csapás ter-mészetesen nem maradhat elszigetel-ten, hanem kiterjed az osztrák pénz-ügyi élet egészére. Ezért a bécsi de-vizaközpont máris védekező intéz-kezdéseket volt kénytelen sürgősen foganatosítani.

Könyvek az indexen

Letartóztatták Budapesten a kitiltott könyvek terjesztőit

Budapestről jelentik: Köztudomá-su, hogy a magyar kormány az emigránsok könyveit majdnem kivé-tel nélkül indexre tette és azok ter-jesztését betiltotta és a postai szállít-ás jogát tőlük megvonta. Ezek az intézkedések különösen Károlyi Mi-hály, Böhm Vilmos, Jászai Oszkár külföldön megjelent könyveire vo-natkoztak. A rendeletek betartása céljából ellenőrizték a vonatokat, hogy az utasok ne hozhassák ma-gukkal a kitiltott könyveket, de a postán is vigyáztak rá, hogy csom-agban se küldhessék a kitiltott könyveket Magyarországra. Mégis tapasztalható volt, hogy a kitiltott könyvekből nagy mennyiség került forgalomba.

A rendőrség nyomozást indított, hogy ennek az okát kideríthesse. Megállapította, hogy Engel Sándor és Szinai Miksa könyvügyönkök hozzák be, illetve terjesztik a kitil-tott könyveket. A detektívek megfig-yelték őket és észrevették, hogy Engel sokat utazik Bécsbe és pénte-ken, amikor visszajött Budapestre, a pályaudvaron föltartóztatták. Egy zsákot találtak nála, amely kitiltott könyvekkel volt tele és azokból százötven példányt hozott magával.

Előállították a rendőrségre, ahol bevalotta hogy hosszabb idő óta csempészi át a határon a kitiltott könyveket. A csempésztést úgy haj-totta végre, hogy a burgenlandi ha-táron Pusztasomoriánál leszállt a vonatról és egy vezető segítségével gyalog átlépte a magyar határon, ké-sőbb pedig Mosonszentjánoson is-mét fölült a vonatra, így hozta a könyveket Pestre.

HIREK

ITT A TAVASZ

A naptár március idusát, a hőmé-rő —3 fok Celsiusot mutat. Minden jel arra vall, hogy itt a tavasz. A várva-várt tavasz megérkezett a langy fuvallattal. Kinek kell tűtő-anyag? Jégre lesz nekünk szűksé-günk, finom, hűs jégre, mert va-lamivel csak kell védekezni a hőség ellen. A télkabát is felesleges már. Azt eladjuk, ugye nagyon szén már és jövőre ugys olcsóbb lesz. El is aduk. Ebbenakutya melegben. Ez volt március első napjaiban. Aztán minél jobban bementünk a tavaszba, annál melegebb lett. Tizedikén már kiskabátba is lehetett járni, persze nem a szobában, mert ott hideg van. Most aztán itt van március idusa és végleg itt a tavasz. Az ember pom-pásán érzi magát így éjjel, aránylag nincs is hideg, no persze, ez a kabát nincs bélelve... Brr... egy kicsit persze vacogok ugyan, de ez attól van, hogy látni még mindig nőket bundában. Persze csak szörványo-san. Mert rendes nő már tavaszi kosztimben jár. Kicsi nőm már két hete úgy jár. Most csak azért nincs az uccán, mert reggel megia-gyott a kosztimjében és jelenleg szanatóriumban ápolják másodfoku tagyási sebekkel.

— A szubotikai Radikális Klub nyilatkozata. A szubotikai Radikális Klub vezetőségétől alábbi nyilatko-zatot vettük: Tekintetes Szerkesztő-ség! Kérjük, hogy becses lapjuktan az alábbi nyilatkozatot közzétenni sziveskedjenek. A helybeli magyar lapokban még folyton tárgyalják a

főispán és polgármester kinevezésé-nek kérdését, holott ezt a kérdést a nemzeti radikálistáiban ellentéteket hangu határozatával már elintézték, az ily módon a napirendről lekennték és most a felsőbb hatóságok elinté-zését várja. A lapok írásai tenden-ciózusak és az a céljuk, hogy a nemzeti radiklis pártban ellentéteket idézzenek fel. Ezért a klub vezetősége kijelenti, hogy a párttagok so-rai között soha sem volt olyan szil-lárd az egység, mint most és 2—3 tagnak a klubból való kilépése nem alkalmas arra, hogy a párt egysé-gét megbontsa.

— Az új német választások. Ber-linből jelentik: A birodalom elnöke a birodalmi választási törvény 6. §-a alapján elrendelte, hogy a birodalmi gyűlési választás május 1-én tartassék meg.

— Folyóba zuhant vonat. (Szikra-távirat.) Londonból jelentik: Indiában, Delhiben óriási ciklon pusztított, amely egy vonatot a hidról a folyóba sodort. Ötven utas meghalt, ötvenöten súlyosan megsebesültek.

— A noviszadli munkásszervezetek a munkanélküliség megszüntetésé-ért. Noviszadról jelentik: A novi-szadi munkásszervezetek vasárnap a Szloboda nagytermében gyűlést tartanak, amelyen a munkanélküliség megszüntetését fogják követelni — a közmunkák megkezdésével. A gyűlés határozatait memorandumba foglalva egy küldöttség viszi le Beo-gardba.

— D'Annunzio — Montenevozó her-cege. Rómából jelentik: Az olasz ki-rály D'Annunziót kinevezte Montene-vozó hercegévé.

— Az angorai nemzetgyűlés rati-fikálta a Magyarországgal kötött barátsági szerződést. Konstantinápoly-ból jelentik: Az angorai nemzetgyűlés szombati ülésén ratifikálta a török-ma-gyar barátsági szerződést.

— A titokzatos gyászjelentés. Ki-kindáról jelentik: Néhány nappal ezelőtt Adler Soma kikindai szabó-mester szomorú levelet kapott Leig-nitzben lakó vejétől. A levélben veje, Zanger Mór fájdalomtól megtört szívvvel jelenti az apának, hogy leá-nya váratlanul meghalt és ő fájdal-mát felejteti Amerikába vándorol. Adlerék meggyásolták leányukat és már bele nyugodtak a megváltoz-hatatlanba, amikor legnagyobb meglepetésükre, nyolc napra a halálhír után levél érkezett megsiratott leá-nyuktól. Ugyanakkor a férjtitől is ér-kezett egy levél, melyben könyö-rögve kéri apósát, hogy a halálhírt közli levélről ne értesítsék felesé-gét. Adlerék levélben fordultak a liegnitzi rendőrséghez, kérve a tényállás megállapítását.

— Április elsején kiállítják ki a görög köztársaságot. (Szikratávirat.) Athénből jelentik: Az új görög ko-rmány áprilisra tervezi a köztársaság ki-kiállítását. A kormány minden intéz-kezdést megtesz, hogy tervét a monarchis-ták meg ne hiúsítsák.

A szubotikai Önálló Iparosok Betegsegélyző Egyesületének közgyű-lése. Csütörtökön tartotta meg a szu-botikai Önálló Iparosok Betegsegélyző Egyesülete igazgatósági ülését, amely az évi közgyűlést március 23-ára tüzte ki. Ez ülésen özv. Hartmann Rafaelnét az egyesület védnöknőjévé választották, aki a nála járt küldöttségnek 2500 di-nárt adott át a betegsegélyző egyesület alapja javára. A férfi- és női szabók szakcsoportja 1000 dinárral alapítótá-gként lépett be az egyesületbe.

— Elfojták az egyik bukovici gyilkost. Noviszadról jelentik: Né-hány nappal ezelőtt Kaufer György és testvére agyonlőttek egy buková-cí legényt, azután megszöktek. Kau-fer Györgyöt a csendőrség a buko-váci erdőben elfogta és beszállította a mitrovicai ügyészség fogházába.

— Mussolini a fascistapárt választási kiállításairól. Rómából jelentik: Mussolini miniszterelnök a fascista nagytanácsban pénteken nyilatkozott a politikai helyzetről és kijelentette, hogy a sztratégiai tervek első része sikerült. Az ellenzékét szétrobbantották. Egy hónap múlva a második rész is sikerülni fog. Mussolini ez alatt a választások kedvező kimenetelét értette.

— Gépészeti vizsgák. A Felsőkeréki gőzkazán vizsgáló-bizottság közli, hogy a gépkezelők vizsgáját április 5-én tartják meg Beeskereken. A vizsgára jelentkezők folyamodványait — születési és erkölcsi bizonyítvánnyal, valamint eddigi fűtői működésüket igazoló irással felszerelve — a beeskereki gőzkazán vizsgáló-bizottsághoz terjeszték be.

— Fásítják Noviszád utcáit. Noviszádról jelentik: A város tanácsa elhatározta, hogy az utcákat befásítja. Erre a célra százezer dinárt irányoztak elő.

— Kiszélesztették a lakókat. Szentáról jelentik: Csernák Mária szentajlakos Toldi-uccai lakását távollétében ismeretlen feltételek kifosztották. A fosztogatók sok élelmiszert vittek el. A nyomozás megindult.

— Kanyarójárvány Szuboticián. Az utóbbi napokban nagyszámú kanyaró megbetegedést jelentettek az orvosok a városi főorvosi hivatalnál. A járványos betegség főleg az iskolás gyerekek és nagyrészt a gimnáziumi növendékek között terjed úgy, hogy a járvány elhárítása céljából esetleg szükség lesz az iskolai tanítás szüneteltetésére.

— Letartóztatták két prágai banktisztviselőt. Prágából jelentik: A szesz- és benzinpánama ügyével kapcsolatban a prágai rendőrség szombaton letartóztatta Khintet és Sipet a Legion-bank igazgatóit.

— Bajmok új harangjai. Bajmokról jelentik: Bajmok község a háboruban elrekvirált harangok helyébe három új harangot öntetett a szuboticei Ferrumgyárban. Az első Bajmok község adományára, a második kövadákoszából véték, a harmadikat Csetile Ferenc és Henrik adományozták a templomnak. Az új harangokat vasárnap szentelik fel.

— Főiskolai hallgatók mulatsága. A »Budnesnost« főiskolai hallgatók absztinens egyesülete március 16-án a városi színházban táncos egybeköltött hangversenyt tart. A jótékony célú mulatság iránt nagy az érdeklődés.

— Új esperantó tanfolyam Szuboticián. A szuboticei Esperanto Egyesület a napokban fejezte be az ötödik esperantó tanfolyamot. A nagy érdeklődésre való tekintettel az egyesület elhatározta, hogy áprilisban újabb tanfolyamot nyit. Jelentkezni lehet az egyesület nyilvántartásában a gimnáziumban, földszint I. számú teremben.

— Az ötödik bíróségi. Noviszádról jelentik: Pasztovic Márkó kulai ékszerész néhány héttel ezelőtt egy bőröndöt adott fel a vasuton Noviszádra. A bőrönd, amely hatszáz ezer dinár értékű ékszert tartalmazott, nem érkezett meg Noviszádra, hanem működésben rejtélyes módon eltűnt. Pasztovic feljelentést tett a rendőrségen ismeretlen feltételek ellen.

— Burián Károly súlyosan megbetegedett. Pozsonyból jelentik: Burián Károly, az ismert tenorista, aki legutóbb Szlovénországban vendégszerepelt, orvában megbetegedett. Állapota komoly aggodalomra ad okot.

— Tilos a kedvezményes jegy a noviszádi mozikban. Noviszádról jelentik: A noviszádi pénzügyigazgatóság megtiltotta a moziknak, hogy kedvezményes jegyeket adjanak ki.

— Halálos végül verekezés Srbránban. Noviszádról jelentik: Rimer Ferenc és Rica Sándor srbráni legények már régebbi idő óta rossz viszonyban voltak egymással. A haragosok hétfőn összejártak, mire Rimer öccsével és Roida Pál barátjával megtámadta Ricát, aki a támadók ellen zsebkésével védekezett. Verekezés közben Rica oly súlyos sebet ejtett Rimeren, hogy az néhány perc múlva meghalt. Rica jelentkezett a csendőrségen, ahol letartóztatták és bekísérték a noviszádi ügyésség fogházába.

— Helyített székben, prima minőségű, eredeti gyári áron, nagyban raktár, — nagyobb vételnél megfelelő engedély. Hemler Péter utódlánál, Noviszád, az evangélikus templommal szemben.

— Disznótör embertől. Búról jelentik: Mult év decemberében történt, hogy Körmeözi István jánosalmi földműves, aki bátyjánál, Körmeözi Dezsőnél volt disznótörön, összeszóllalkozás közben baltával gúy fejbőlütötte bátyját, hogy az nyomban meghalt. A bűnügyet a napokban tárgyalta a bajai törvényszék, amely Körmeözi Istvánt halált okozó testi sértésért egy évi börtönrre ítélte.

— Meggyilkolták a török belügyminisztert. Párisból jelentik: A párisi lapok angolai jelentést közölnek, amely szerint Thevfiik pasát, a mezopotámiai angol érdekszféra belügyminiszterét, ma meggyilkolták.

— Lengyelországból kisajátították a Habsburg-ház birtokait. Varsóból jelentik: A szejm pénteken ratifikálta a saint-germaini szerződést. Javasolták, hogy a saint-germaini szerződés határozmányainak végrehajtása során vegye az állam tulajdonába a Habsburgok lengyelországi birtokait. A határozati javaslatot elfogadták.

Minden kereskedőnek, vállalatnak, földbirtokosnak, ügyvédnek érdeke, hogy az érvényben levő törvényeket, rendeleteket s egyéb jogforrásokat megismerje. Április hó folyamán megjelenik a »Jogélet« című jogi szaklap a Minerva-nyomda kiadásában, dr. Kalmár Elemér, dr. György Imre, dr. Nepokoi Rudolf, dr. Lustig Zoltán szerkesztésében. Közli az illetéktörvény, annak végrehajtási rendelkezései, a régebbi törvényeket, a jogászai adóra, optálásra, agrárreformra vonatkozó törvényes rendelkezéseket. A szerkesztőség minden jogi vonatkozású kérdésben az előfizetőknek készséggel válaszol. — A »Jogélet« évi előmegkeresések a Minerva-nyomda Rt. Szubotica, címre küldendők.

Ha asztalosmunkára van szüksége, keresse fel Zvekan és Madarász épület-, bútór- és portálasztalosokat Szubotica, Dulléva u. 77. volt Pista-malom, hol a legújabb szakszereket a legjobb kivitelben és a legintányosabb áron szerezteti be.

Dr. Klein Endre specialista nőgyógyász és szülész, a beogradi berlini, valamint a giosseni tudományegyetem nőgyógyászati klinikájának volt asszisztense, rendelését felvő március hó 17-én Szuboticián, Semčanski (Zenta) ut. 12. szám alatt megkezdte. Rendel délután 11-12-ig és délután 2-4-ig. Telefon 236.

Bútorok, ebédlők, hálók, uriszobák raktáron legolcsóbban Brauchlernál Szubotica, Halpiae.

SPORT

Sand—Zsak A vasárnapi barátságos mérkőzésre a Sand a következő csapatból áll ki a vasutasok ellen: Siflis — Beleslin. Kovács — Karip. Krausz III. Tumbász — Liebman, Tamurzsín, Harasztli, Ördög, Lantos. A Zsak szintén a legerősebb együttesét szerepelteti. A mérkőzés 3 órakor kezdődik a vasutasok pályáján.

TÖZSDE
 •••
A dinár külföldi árfolyamai
 1924. március 15.
 Zürich 7.10.
 London 3.35 (7.39).
 Newyork 123.50 (7.13).
 Prága (magánforg.) 43.825—43.925 (7.335).
 Berlin deviza 53.8—54.2 milliárd márka (7.02, valuta 50.9—51.1 milliárd márka)

Noviszadi terménytőzsde, március 15. A forgalom javult, az árak csupán tengeriben érték el javulást. Buza bácskai 70 kg.-os 2%-os 325 dinár. Árpa 67 kg.-os 320 dinár. Zab bácskai 242.50 dinár. Tengeri prompt 245 dinár, áprilisi 250—255 dinár, májusi 157 dinár. Bab fehér 690—700 dinár. Liszt 0-ás GG. 525 dinár, 2-es 450 dinár, 5-ös 395—400 dinár, 6-os 315 dinár, 7-es 270—280 dinár. Korpa 190—200 dinár. Másban nem történt kötés.

Beograd, március 15. A tőzsde a szombati ünnep miatt zárva. A magánforgalomban történt kötések árfolyamai: Páris 3.80—3.85, Prága 2.3673—2.3750, London 351—352, Milano 3.81—3.8250, Newyork 81.50—82, Genf 14.15.

Zürich, március 15. Zárlat: Newyork 577.50, London 24.76, Páris 27.40, Milano 24.60, Prága 16.71, Budapest 0.0084, Beograd 7.10, Bukarest 3.05, Szófia 4.15, Bécs 0.008150.

Budapest, március 15. A devizaközpont hivatalos árfolyama: Beograd — Dinár 935—970, Bukarest 403—415, London 325.450—335.450, Angol font 326.050—336.050, Milano 3260—3365, Lira 3290—3395, Newyork 75.750—78.100, Dollár 76.750—78.100, Dolláré etoin shrd etav 76.050—78.400, Páris 3450—3660, Francia frank 3480—3690, Prága 2200—227, Szófia 535—555, Bécs 107—110.30, Zürich 13.130—13.530, Napoleon 262.600.

Értéktőzsde. A magánforgalomban előfordult árfolyamok, (ezer koronában): Magyar Hitel 325, Hazai Bank 430, Pesti Hazai 7200—7300, Kereskedelmi Bank 220, Köszén 4750—4800, Cukor 4950, Ganz Dan. 6400—6500, Salgó 103, Ofa 810, Östermező 530.

MIT GONDOL ?
 Hol szerzhetném be ruhaszükségleteimet, hogy elegáns, tartós és mégis olcsó legyen?
HOL ???
NÁVAY ISTVÁN
 1. dívatszabónál, akinél nagy választék legújabb divatu angol, francia és cseh szövetekből öltönyök, raglánok, ujjerek stb. legolcsóbb kivitelben és legolcsóbb napi áron készülnék.
 Subotica, Somborski put 2. szám Nagytemplom mellett.

TÜKRÖT
 csiszolt üveget, messing munkát, régi tükrök javítását legolcsóbban és legszebben, garancia mellett — az
ALBA TÜKRÖGYÁR NOVISAD
 Kamenička ulica 15 — készit.
 Kérjon árajánlatot 1923

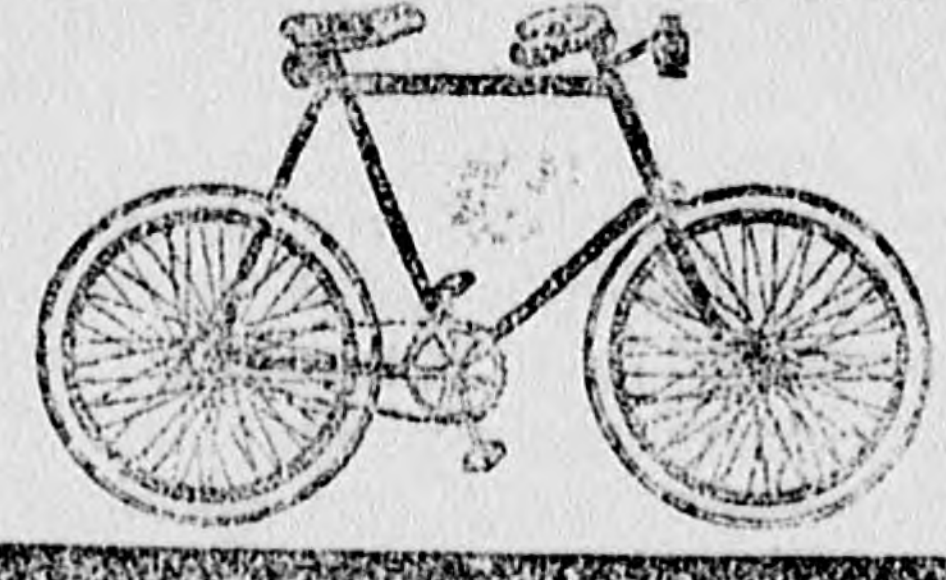
RATRIA
 szérumtermelő intézet
Subotica
 Telefon 60.
 Szállit mindennemű szérumot és oltóanyagot
 Díjtalan kórmegállapítás és felvilágosítás.

Gyengeség? Rossz alvás?
 Idegesség? Munkakedvetelenség? Könyven lépnek fel fájdalmak? Jár barát ilyen rossz napokon a valódi Fellerfele Elsa-Fluid. Lemosásoknál és borogatásoknál különösen jó szolgáltatást tesz, de nagyon jó kozmetikai szer a száj-, fej- és a bőr ápolására. Erősebb, kiadósabb és hatásosabb, mint a sósorszesz! Csomagolással és portóval együtt 3 duplatéveg vagy 1 különleges üveg 24 dinár, 36 duplatéveg vagy 12 különleges üveg 214 dinár és 10 % felár, szétküldi Feller V. Jenő gyógyszerész Subotica központ 185 (Horvátország). 9128

Jeggyűrűket, ékszereket, hogyha boldog akar lenni, KREKUS órák üzletébe, legolcsóbban lehet venni. FARKAS-HÁZ.

Moravetz zeneműkereskedés
 Timisoara (Temesvár, Románia)
 Világvárosi híveje szaküzlet. Bármilyen zeneműre van szüksége, kérje egy lapon, gyorsan pontosan és a legolcsóbban kapja tőlünk. Jegyzékek ingyen. 989

S. AD. ENGL SUBOTICA
 varrógépek, kerékpárok s kéllékek szaküzlete
 Eredeti német gyártmányú iparos- és női varrógépek, legjobb és legolcsóbb beszerzési helye. Kerékpárok s az összes alkatrészek legkedvezőbb áron kaphatók. — Nagy javító műhely.
 Engros: Petrogradska ul. 3. 1051
 Detail: Jelašičeva ul. 2.
 Telefon 815.

A jövő héten jelenik meg
Ádám és Éva
 a testkultusz és erotikus felszabadulás modern hetilapja
 Ára 4 dinár

„MARIO LA” arckrém a legjobb arcápoló!

Eladók: 6 HP magánjáró-garnitúra, 6 HP magános cséplőszekrény, 8 HP magános cséplőszekrény, 4 HP huzatos kazán, 30 HP stabil szivógázmotor, 8-10 HP stabil benzínmotor, 5-ös számú Jundrich-daráló. Cím: Rózsa Ferenc, Stara-Kanjiža.

Bački-Monostoron a Varga-féle nagy vendéglő öregség miatt eladó. Közlebbi felvilágosítást nyújt Nagy György fővadász, Doroszlón. 1825

Modern mozgósínház Bánát egyik nagy községében, jelenleg üzemből jó bevételekkel, családi okból olcsón eladó. A mozi csapszékek és Erneman vetítógéppel van berendezve. Felvilágosítást ad Orient-film Subotica, Ciril Metod trg 19. I. emelet. 1849

Eladó 1 drb 6 HP magánjáró Nicholson-kazán Hofherr-cséplővel, teljes felszereléssel együtt, kitűnő jó karban. Megkeresések: Kelts István kovácsmester, Bezdán. 1853

APRÓHIRDETÉSEK

Malomtelep bácskai nagyközségben, más vállalkozás miatt eladó. Ugyanott egy komplett buzatisztítóberendezés, kő és 21-es hengerjárat, továbbá felvonók, transzmissziók és szijak is eladók. Bács-petrovoseloi gőzmalom.

Nagyközségben jól bevezetett fakereskedés épületekkel, raktárral együtt eladó. Cím a kiadóban. 1886

Eladó 10 HP benzínmotor és 1000 mm cséplőszekrény teljes felszereléssel. Merli Mátyás, Stanišić 1122 házszám. 1866

Eladó Arnheim-gyártmányu, kétajtós pánccsészék-rény: Arnheim-féle író-pultalaku kassza: 4 m. világos tölgyfaült márvánnyal; két gázkályha; egy uri szobaberendezés. Felvilágosítás Aleksandrova ulica 4, a bankban. 1832

Somborban éjjeli üzlet házzal együtt eladó, esetleg bérbeadó. Érdeklődni lehet Petar Klakić Sombor, Lastina ul. 5. 1848

Eladó Palicson fél lánc telek: malomnak vagy nagyobb üzemnek alkalmas. Cím: Nesta Sokčić, Palicsfürdő. 1838

Haszonélvezeti joggal eladó szántó, szőlő és a főposta közelében házrész. A házba május 1-től kétszoba és konyha lakás elfoglalható; az egészhez 24.000 dinár vételár elég. Bővebbet Malusev-iroda, Subotica. 9132

Egy régi jóforgalmu vendéglő, a főutca sarkán, piac és vásártérrel szemben, ház a vendéglővel és a tulajdonos jogával, berendezéssel, elhalálozás miatt azonnal szabad kézből eladó. Özv. Szerencsés Jánosné, Staribočei.

KÜLÖNFÉLE

Drogéria, jómeneteli, a V. Bečkereki főutcán, családi okok miatt azonnal érbe adandó. Cím a kiadóban. 1882

Házasságot csakis jobb körökben, teljes diszkreció mellett közvetítí Közetítő-iroda Subotica, Agina ulica 11. 1585

Érkezett prima méz, idei dalmát *Jánoskényér,* zsák-tételekben kg-onként 6 dinár. Vízmentelárusítóknak engedmény. *Sava Laušević* fűszernagykereskedő Subotica, Tolstojeva ulica 11

Szenved hajhullásban? Fejkorpában? vagy fejszéketségben? Tegen kísérletet a »Nyirfahajvizel« (Birkenwasser) s ön is megelégedett lesz. Kapható Illés-gyógyszertárban, a főpostával szemben.

Jó házikoszt kapható jutányos áron. Cím: Bene Sudarević ulica 30. 1872

Kissingeni soványító-tabletta ártalmatlan, orvosilag sokszorosan elismert legjobb szer. Kövérség és elzsírosodásnál használata csodás. Ismét kapható a Hercl-drogériában Subotica, Aleksandrova ulica 1. Postán rendeléseket utánvétellel azonnal elintézzük.

Két üzlethelyiség, alkalmas borbélynak vagy cipésznek. Érdeklődni lehet Sence ulica 32. 1940

Husvétra ékszerjavításait és köfogalásait megvárhatia Blahánál Subotica, edénypiac. 1582

Új cipészüzlet, Kocsis Ferenc Subotica, Vilsonova ul. 8. Elsőrendű munka, jutányos árak. 1500

Van szerencsém értesíteni b. vevőimet, hogy folyó hó 20-án áthelyezem Pašičeva ul. 6. szám alatt levő üzletemet és műhelyemet Zriniski trg 14 alá. (Széchenyi-u.) Kérem vevőim szives pártfogását továbbra is. Tisztelettel Bicskei István cinész. 1937

SZÓDAVIZET legkisebb mennyiségben gyári áron szállít házhoz bárkinék Johanna szikvizgyár Subotica. Telefon 532.

KISS ZÁLOGINTÉZET mindenféle értéktárgyakra kölcsönt nyújt. — Zalogból visszamaradt 500 méter nagyon finom szövét férfi, női raglánoknak és télikabátoknak. Cipők, ruhák, télikabátok, szőrmék, női bunda, arany ékszerek, ezüst ékszerek olcsón eladók. I. Bogzovičeva (Kinizsi) ulica 12. Angol gumiköpnövek 400, 600 és 650 dinárért kaphatók Sugár Bélánál Subotica, Karadjordjev trg 1806

NYILTÉR.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik felejtetlen halottunk temetésén részvételükkel fájalmunkat enyhíteni igyekeztek, ezuton mond halás köszönetet **Racsmány család.** 1986

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik felejtetlen férjem, illetve drága édesapánk elhunytá alkalmából fájalmunkat enyhíteni iparkodtak, ezuton mondunk halás köszönetet. **Özv. Engler Ignátné és gyermekei.** 1912

Hotel Splendid, Timišoara

(Temesvár) Józsefuáros, 3 percnyre a főpályaudvartól, ujanépült elsőrangú, modern, családi szálló átutazóknak. — Mérsékelt árak! 1692

Meghívó

a Suboticei Önálló Iparosok Betegsegélyző Egyesülete 1924. március 23-án d. u. 2 órakor a Katholikus Legényegylet helyiségében az

L. évi rendes közgyűlését tartja,

melyre a tagok ezuton tisztelettel meghívhatnak azzal, hogy határozatképtelenség esetén a közgyűlés március 30-án tartatik meg tekintet nélkül a megjelentekre.

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitó s két tag kijelölése a jegyzőkönyv hitelesítésére.
  2. Jelentéstétel az Egyesület működéséről, zárszámadások felolvasása s jóváhagyása.
  3. 1924. évi költségelőirányzat.
  4. Felmentvény megadása.
  5. Esetleges indítványok s beérkezendő javaslatok.
- A közgyűlésen résztvehetnek rendes, pártoló s alapító tagok. Szavazati jogukat csak azon tagok gyakorolhatják, akik nincsenek 4 heti hátralékban (38 §). A közgyűlésen csak azon indítványok tárgyaltnak, melyek a közgyűlés előtt legalább 5 nappal beadatnak. **Az elnökség.**

EREDMÉNY-SZÁMLA:

Tartozik: Iratási díj 12725, Tagsági díj 29235, Temetk. segély. díj 1236, Tagsági könyv. díj 4640, Pártoló tags. díj 950, Városi takaréka 4000, Kamat 321'25, összesen: 53107'25 Din.

Követel: Orvosi fiz. 7000, Titkári fiz. 3750, Pénzbeszedő fiz. 1200, Pénzbeszedő 5% jutalék 1200, Kötszer 1310, Sürgős orvosi és gyógyszerdíj 136'50, Temetk. segélyz. 1170, Alakuló s ügyviteli költs. 2067, Könyv és nyomtatv. 5076, Irodai szükséglet 160, Butorberendezés 1724'50, Lakbér 312'50, Fűtés 977'50, Világítás 111'50, Bankbetét 24600, Kézpénz mint egyenleg 2311'75, összesen: 53107'25 Din.

VAGYON-SZÁMLA:

Vagyon: Kézpénzmaradvány 2311'75, Bankbetét 20750, Tagsági díj hátr. 15412, Tags. könyv hátr. 450, Temetk. segély hátr. 138, Pártolótagdíj hátr. 150, Leltár értéke 6237'77, összesen: 45449'52 Din.

Téher: Gyógyszer-számla 9180'50, Kerül. munkásbirt. 46'30, Pénzbeszedő fiz. és 5% jutaléka 841'75, Nyomatvány 5000, Irodai szükséglet 289'50, Kórkázi ápolás 1360, egyenleg: 28731'47, összesen: 45449'52 Din.

Munkácsy s. k. titkár, A. Zvekanov s. k. elnök, felülvizsgálva, mindent rendben találtunk: **Fiorst István** F. b. elnök, **Tóth Lajos, Elek István, Glass Károly,** Gross Ignác f. b. tagok. 1888

Eladó Első Magyar Gazdasági, 8 HP magánjáró cséplőgarnitúra, hat légkörös, 1892. évbéli, új szijazattal, jókarban. Ára 70.000 dinár. Megtekinthető Sarnyai István, Srpski Krstur, vásártér. 1351

Jókarban levő, erős, 6-os, 16 éves, Hofherr és Schrantz: öt éves, átalakított, fogaskerekes magánjáró garnitúra, 52 colos cséplővel, eladó. — Vágó András, St.-Kanjiža. 1355

8 HP huzatos garnitúrát, fiatal, keresek megvételre. Steiner Béla, V.-Kikinda. 1601

Eladók: 6 HP magánjáró-garnitúra, 6 HP magános cséplőszekrény, 8 HP magános cséplőszekrény, 4 HP huzatos kazán, 30 HP stabil szivógázmotor, 8-10 HP stabil benzínmotor, 5-ös számú Jundrich-daráló, valamint használt garnitúrákat veszek és csereüzleteket kötök. Cím: Rózsa Ferenc, St.-Kanjiža. 1906

Kiadó telek, ipari célokra alkalmas, szegedi-uti fronton, a menhely mellett; ugyanitt telek eladó. 1905

Íróasztalok olcsón eladók Szegedi asztalosnál. Polálk-malom mellett. 1817

Pálínkakazán, teljesen új, 184 liter, eladó. Save Tekellie ul. 86. 1902

Elköltözés miatt eladó egy fekete zongora, Vilsonova ulica 48. 1908

Gyümölcsfatorzsek eladók. 500 darab butorkyártásra alkalmas dió- és cseresznyefatörök eladó Paizsfiverek gazdaságában Bočar, Banat. 1921

Acél magánjáró alkatrészek: 8-10 HP kazánhoz való jutányos árban eladó.

Tanoncok és gyakornokok jó fizetéssel felvétetnek. Hamburger gépműhely, Subotica. 1026

Eladó egy garnitúra fonógép, komplett és egy 8-as kötőgép. Cím: Rimbürger József stricker, Bezdán. 1854

Moziberendezés: Ernemann-gép, 5 HP motor dinamóval, elszámolás véggett sürgősen eladó. Nagy Szilveszter, Bačko-Petrovoselo. 1681

Eladó 45 hl. fehér és siller bor, ugyanott három öl tüzifa eladó. Miho Tumbász Subotica, bajai szőlők 283. (Rica-féle szőlő.)

Cséplőgép, hatos, hétélegkörös, Nicholson magánjáró, 48 colos Hofherr-cséplővel eladó. Bársi David Senta, Beogradska ul.

Vendéglő Subotican kávéházi joggal, trafikkal, bor-eladás nagyban és kicsinyben, eladó. Malusev-iroda. 1710

Háromláratu, automatikus, üzempékes malomberendezés, nyersolajmotorral, 25 HP-ig, épület nélkül 145 ezer dinárért eladó. Garancia esetén kedvező fizetési feltételek mellett. Csokov, V.-Kikinda. 1819

NYILTÉR.

Felhívás a műértő közönséghez!

Üzleti utamról visszatérve, állandó műkiállítástomat átrendeztem és így a többek között a következő eredeti olajfestmények kerülnek eladásra: *Iványi-Grünwald Béla, Csók István, Perlmutter Izsák, Magyar-Mannheimer Gusztáv, Révész Imre, Dudás Andor, Edvi Illés Aladár, Oláh Sándor, Nyilassy Sándor, Spányi Béla, Penkeli-Molnár János, Szüle Péter, Bárány Mednyánszky, Hermann Lipót, Aggházy Gyula, Rottmann Mozart, Nádler Róbert, Mihálovits Miklós, Vesztróczy Manó, Basch Andor, Glatz Oszkár, Jambor Lajos, Béli-Vörös Ernő, Komáromy-Katz Endre, Bolmm Ritta, Pörge Gergely, Fehér Lola, Deák-Ébner Lajos, Viski, Glatzer Ármán, Ogyai Ferenc stb.*

Miért is kérem tisztelt vevőimet, fentiek minden kötelezettség nélkül való megtekintésére. Üzletemben vásárolt festmények bélyegzőmmel vannak ellátva és azoknak eredetiségét garantálom.

Balog Lina műkereskedő Subotica, Bárny-szálloda mellett 1910

Hitri Károly speciális angol és francia női szabó divattermében

készülnek eredeti párisi modellek után angol és francia női utcai, estélyi, menyasszonyi toillettek. Gyászruhák hat óra alatt készülnek. Subotica, Paje Dobanovačkog ul. 4. (Nemzeti-szállodával szemben.) 1934

Nyilatkozat.

A Bácsmegyei Napló március 14-ik számában megjelent vasuti árulopásokra vonatkozólag Bajza János nyug. vasutas és családjának neve ugy került az egész dologba, hogy hozzájuk egy csomagot becsempésztek, amelynek tartalmáról nekik fogalmuk sem volt. A rendőrség ezt a tényállást megállapította és a Bajza családból senki nem is volt őrizetbe véve.

Modern takarékpénztári berendezések elárvereztetése.

A leszámolás alatt álló „**Bezdáni Gazd. Takarékpénztár RT.**“ elsőrendű, szinte új berendezéseit f. é. március hó 23-án d. u. 2 órakor az intézet helyiségeiben nyilvános árverésen eladjuk.

A többek között árverés alá kerülnek: egy bördívány, két börfotel, három részből álló új patkó alaku asztal, zöld posztóval bevonva, egy zsölye és két támlásszék; több íróasztal, ingaóra, egy 190/105 cm. nagyságu **Wertheim szekrény** két ajtós szinte új, négy ajtós könyvszekrény, két oldalon álló íróasztal, cirka 20 méter lamperia, 17 méter keményfából való üvegezett szoba elzáró és több más tárgy. Kiválóan alkalmasak takarékpénztárak, ügyvédi és más nagyobb irodák berendezésére.

Kiss Gyula felszámoló bizottsági elnök 1933

Önkéntes árverési hirdetmény.

A volt Erzsébet szállodában a suboticei vasuti állomással szemben az összes szállodai felszerelés husz szoba butora **asztalok, székek, szekrények, ágyak, ágy- és asztalnemű, korcsmai felszerelés, jégsekrety, söraparátus pulttal, egész berendezési és felszerelési tárgyak** egészben, vagy egyes darabonként **f. évi március hó 16. és 17-én** mindenkor délelőtt 11 órakor a helyszínen a legtöbbet igényelőnek, kért ártól kezdve árverésen eladotnak.

márc. 13-tól
csütörtökön
március 16-ig
vasárnapig

Lifka

Rudolpho Valentino filmreke

A kis Maharadzsa

filmjáték 6 felvonásban

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vasgubetűs és címszó kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Allátkeresők az apróhirdetési díj felét fizetik. Előfizetési díj havonként 45 din., negyedévre 135 din. Kérdezőkördíjhez válaszbelvél mellékelendő.

Manikűrözőnő, kinek gyakorlata van, azonnali, esetleg későbbi belépésre felvétetik. Ondoláni tudók előnyben. Mittler Gyula illatszerész, Subotica. 1847

Huszéves falusi árvaléány, ki a nolgári iskolát az Irkaltas nénikék nevelőintézetében végezte, falura vagy pusztára aiánkodik olyan katolikus úri családhoz, melyben leánykák vannak, akiket a női kézimunka minden ágazatára alaposan megtanítana a stopbólástól kezdve fel a gobelinesinálásig. Közben a ház urnóit a háztartás összes teendőiben teljes erőből támogatná. Aiánkzó anva nyelve magyar, de horvátul is beszél és nem anynyira a jó bérre sandit. Inkább keves bánásmódot remél. Szives ajánlatokat e lap kiadóhivatalába kér. »Női kézimunka« feljelle alatt. 1886

Apolónó jobb orvosi rendelőt keres. Címeket a kiadóba kér. 1837

Kocsis-kihordó azonnal felvétetik »Johanna« szikvizgyárban. Segédinski put téherpályavandvari kapu. 1847

Üvegességét, fiatal, jó keretozót, állandó munkára azonnal felvesz Bakay János, Senta. 1820

Nagy chédioszonyeg, karntos villanycsillár, moket seylon, asztalterítő jutányosan eladók. Cím a kiadóban. 1809

Elsőrendű cipésmunkások felvétetik. »Jugo« proizvod cipela, főpostával szemben. 1840

?

Vajjon

hány suboticiai porgármester szerzett már nyugdíj-jogsultságot?

Két papucos-segéd állandó munkára felvétetik ebéd-kosztot és lakást kapnak. Vajda István papucos, Crno-Brdo (Feketi). 1870

Vizsgázott másodgépész, ki az alacsony- és magaynyomású stabil gőzgépek önálló kezelésében teljesen jártas és malomüzemnél már alkalmazva volt, azonnali belépésre keres Kohan Vince és Tsa gőzmalom Subotica, Senčanski put 85. Személyes megjelenés megkívántatik. 1917

Molnársegéd nagyobb malomba állást vagy kisebb malomba almolnári állást keres. Cím: Rohacsek György, Doroslovo. 1842

Fakereskedelmi hivatalnok szakképzett, önálló erő, a természetben is nagy jártassággal bír, horvát, szerb, magyar és német nyelvismeretekkel, melőbbi belépésre bizalmi állást keres. Cím: Jakov Kratz, Matrovia, Szrijem. 1666

Legjobb pállakalozókazánokat és réz mosóüstöket tart raktáron; továbbá minden rézműves szakmába váró munkát készit jutányos áron Zsivko Ubávič rézműves St.-Bečien, Vovoda Putnika ulica 39. 1891

UJ IPAR! UJ IPAR!
BLONDEL KERETEK
BACHINGER F. KÉPKERETELŐ
Állandó kiállítás!
Subotica, Bene Sudarevičeva ulica 34.

Sipos és Ftal
malomiparban
alapított 1880.
Subotica senčanski

Körző

márc. 13-tól
csütökön
március 16-ig
vasárnapig

A herceg szerelme

dráma 6 felvonásban

Főszereplők: Eva May, Paul Warlmann

Gyógyszerészgyakorlókat, ki már gyógytárban működött, praktissal, teljes ellátás és zsebénz mellett elfogad Ivackovics M. gyógyszerész, Veliki-Kikinda. 1923

Englischen Unterricht in fachlicher Methode, auch Übersetzungen, ertheilt Engländer. Zeitschrift unter No 1720 an die Administration. 1926

Papirszakmában jártas utazó

ki a szerb, német és magyar nyelvet szóban és írásban bírja azonnala kerestet k. Ajánlatok »KULTURA« hirdetőúróadba NOVISAD, Kr. Aleksandra ul. 20. küldendők 1927

Eivállatok hengerrovátkalást jutányos árért és pontos kiszoklás. — Urvanott egy hengerrovátkalozóp eladó. Rakk Elek, Bačka-Topola. 755

Egy bogársegédet azonnali belépésre keresek. VI. Bačka ul. 6. 1899

Tüchtiges Kinderfräulein mit guten Zeugnissen sucht Stelle per sofort. Offerte an die Administration unter No 1343. 1843

LONDON PARIS BERLIN BUDAPEST

Lealább női és férfi divattait szabásait mintát tartalmazó havonta megjelenő elsőrendű szaklap mutatványszámát hivatalos szakmabeli iparosoknak megkeresésére ingyen küld

HEUMANN MÓR
Subotica, Jelačićeva ulica 1.

Modistin kézeleány, elsőrangú, jó fizetéssel felvétetik. Cím a kiadóban. 1842

Papucos-segédet felvesznek állandó munkára, csak jó munkások jelentkezzenek Nemes János Subotica, Sombarski put 96. 1909

Fiatal fűszerkereskedőségét felvesz Laza Konstantinovič Subotica, Senoec ulica 32. 1939

Bőr kupébőröndök táskák, bőrtárcák nagy választékban megrendelésre is kaphatók. 1136

Főrl házakban töltött, többévi gyakorlattal bíró főzőnő, periekt francia konyhaismerettel, helyben állást keres. Házvezetést is elvállal. Levéleli megkeresést »Periekt főzőnő« feljelle a kiadó továbbit. 1867

Fiatal leánykát keresek háztartáshoz nagyobb családeány mellé. Sentai-ut 9. első emelet. 9135

VÉTEL-ELADÁS

Fiat sport-luxus, hatellinderes és négyüléses személy. 505 típusu, hatüléses, keveset használtak eladók. Aleksa Aleksij, Beograd, Grobljanska ul. Telefon 19-24. 1915

Eladó egy magánjáró cséplőgarnitúra, 8 HP komobil. Máv - cséplő Hain-féle, jutányos áron Cím: Majski Sándor, St. Sivic. 1914

Eladók régi ablakok és 350 db - keramitlap. Petrogradska ul. 5. 1914

Eladó egy ház vendéglővel, bolttal, a hozzájuk tartozó felszereléssel, hat hold megművelt földdel és másiel hold kerttel együtt egy nagyobb községben, Djakovóhoz közel. Bövebb felvilágosítást ad dr. Stern Hermann ügyvéd, Djakovó. 1839

Eladó egy 20 HP Langen és Wolf szívógázmotor, főcip acélfogas magánjáró, fiatal. Máv. 43 colos cséplővel, elevátorral. Tavasz Zoltán, Pačir, broj 370, Bačka. 1834

Legelősebben és legelősebben készit cukorkás, szappanos, gyögyezér, poude cs- és mindelejta KARTONDOBOZT. — Gyors és pontos szállítás!

Sentán, a beltér közelében, gazdálkodónak is alkalmas. Nagy András-féle ház, mely négyszobás őr-lakás, hozzávaló konyha, éléskamra, üvegezett folyosóval, kétszobás alsó lakással, kettős pincével, nagy portával, azonnal eladó s rövid időn belül átvehető. Bövebben értekezhetni Nagy István és Nagy Viktor vendéglősökkel Sentán (volt Tópart-utca). 1881

Jókarban levő gyalupad és asztalos-szerszám eladó. Magyar János, Srp-ski-Krstur, Bánát. 1782

Eladó 10 HP, Első Magyar Gazdasági magánjáró cséplőgarnitúra, 12 HP szívógázmotor, 3 HP gőz-motor, 70 cm átm. körfűrészt asztallal. Kovács és Törtell, Ada. 1867

Zongora, rövid, fekete, keresztthuros, bőr klubgarnitúra eladó. Paje Kundžića ulica 4. emelet 1898

LEVELEZÉS

Oklevelos gyógyszerész házasság után jóforgalmu gyógyszerertárhoz juthat. Minősítéssel ellátott ajánlatot »Keresztény 24« feljelle alatt a kiadóba kérek. 1831

Társulnók 80 ezer dinár készpénzzel, középkorú, gyermektelen, özvegy nővel, kinek saját üzlete van. Aroképes ajánlatokat a kiadóhivatal »Özvegyember« feljellel továbbit. 1868

Férlehez menne özvegy uriaszony 30 év körüli iparoshoz vagy gazdálkodóhoz. Leveleket »Jó anya« feljelle a kiadóba kér. 1799

Nősülni óhajt 52 éves izr. özvegyember oly tisztességes, 35-40 év körüli özvegyasszonnyal, kinek némi hozományja van. — Egy gyermek nem határoz. Leveleket »Tisztességes« feljelle a kiadóba kér. 1798

A tavaszi időnyre

VERNIROL

PIRVSZPÓTLÉK, LAKKOK, LENOLAJ, LENOLAJFIRNISZ, HORGANYFEHÉR, TERPENTIN legelősebb beszerzési forrása

Klein Géza Subotica

FOGLALKOZÁS

Egy jó helyen levő új papir- és írószerüzlet önálló vezetésére egy lömegelősebb szakember keresetik. Fizetési feltételek és bizonyítvánnyal ellátott ajánlatok e lap kiadóhivatalába »Papirkereskedés« feljelle továbbit végezt küldendők. 1876

8-as gyári magánjáró 10 lőgkörös locomobil, Máv. cséplővel, 6-os fogaskerekes kitűnő karban levő Máv cséplőgarnitúra, küllön 6-8-as cséplő, motoros morzsoló fűrészel, egy szallagfűrészt, üzemben megtekinthetők és eladók. — Vadóc Károly géplakatos Bács-Topola. 1892

Három vagonos kereskedelmi és vámmalom keres lehetőséggel melőbbi belépésre ügyes, megbízható, jó bizonyítvánnyal rendelkező főmolnárt. Ajánlatok bizonyítvánnyal ellátva és fizetési feltételek megjelölésével »Dietes lövő 8« alatt a kiadóba kéretnek. 1892

Egy manikűrözőnő azonnal felvétetik. Cím a kiadóban. 1903

Papucos tanoncot felvesznek. Balog Márton papucos, Bajski put. 1900

Deutsches Kinderfräulein zu cinem fűniführigem Knaben gesucht. Adresse Expedition. 1901

Eladó szőlőbirtok

Horgos-Királyhalom mellett 6 nagy hold területű, teljes felszereléssel, tanyával, horgosi vasútállomás közvetlen közelében. Irásbeli érdeklődések »Interrek-lam D. D.« Subotica, Zrinjski trg 2 intézendők

Egyetemi hallgató órákat adna az összes tárgyakból VI-ik osztályig. Cím a kiadóban. 1904

Almolnári állást keres több évi gyakorlattal bíró, 45 éves, kis családú molnár melőbbi belépésre. — Megkereséseket Barta István almolnár, B.-Topola, kér. 1631

Jegygyűrűk és monyaszonyi ajándékok a legelősebben kaphatók
Á D Á M
ékszerésznél Subotica Rudics ulica 6.
Tört aranyéret a legelősebbet fizetlek. 9438

Főmolnári állást keres fél vagy egy vagonos vámmalomban, hosszabb gyakorlattal. Csáki József, Stari-Lec (Bánát). 1865

Több évi gyakorlattal bíró, szakképzett gépész, ki Diesel- és szívógázmotorok kezelésében teljes jártassággal bír, valamint azoknak kezelését és javítását vállalja, állást keres. Cím a kiadóban. 1896

Cukrot, kávét, teát, rumot Csokoládét, kekszet Pezsgőt, bort és likőröket Jót Ságinal vesznek

SUBOTICA HUSPIAC
Telefonszám: 448.

Gyakorlott, megbízható és szorgalmas kereskedelmi utazó állandó alkalmazást nyerhet. Cím a kiadóban. 1577

Gazdasági gépészt keresünk azonnali belépésre. Megkívánjuk a gépkezelésben és szántásban való teljes jártasságot. — Ajánlatok Paizs-fivérek gazdasága, Dočar (Bánát) címre küldendők. 1875

Beamter erster Klasse, 28 Jahre alt, sucht Bekanntschaft. Ehe nicht ausgeschlossen. Unter »1001 Nacht« an die Administration des Blattes. 1907

Ki az író?

Hozzászólás az irodalmi vitához

A gondolatoknak az a tornajátéka, amely a Bácsmegyei Napló porondján folyt le annak a kérdésnek eldöntésére, hogy ki tekinthető írónak, sok érdekes szempontot vetett fel, de a probléma belsejét érintetlenül hagyta. Tulajdonképp az egész kérdés nélkülöz minden irodalompolitikai jelentőséget, mert tisztázása épp annyira nincs hatással az irodalmi produkcióra, mint ahogy a buzatermelés intenzitása független attól, hogy a kenyérfogyasztók kit ismernek el igazi buzatermelőnek. Ebből a látószögéből szemlélve az írói munkát, valóban ki lehet mondani, hogy író mindenki, aki ír.

Ha mégis szükség van e tekintetben distinkcióra, akkor semmiesetre sem szabad az író fogalmának olyan meghatározásából kiindulni, amely az írói jelleget bizonyos kvalitatív értékhatárral hozza kapcsolatba. Kétségtelenül hibás az a definíció, amely a fogalom leglényegesebb jegyét fokozati megkülönböztetésből vonja ki. Azt, hogy ki milyen író, a kritika és az irodalomtörténet esztétikai mérlegeléssel, az olvasók közvéleménye ösztönös gusztus szerint ítéli meg. Másutt kell tehát keresni azt a kritériumot, amely a kérdés eldöntésénél fix pontul szolgálhat.

Viszont ha megállhat az a tétel, hogy mindenki író, aki írással is foglalkozik, akkor nem lehet kifogást emelni az ellen az állítás ellen sem, hogy minden asztal, amelyen írnak, íróasztal. Pedig van olyan asztal, amelynek kizárólag az a rendeltetése, hogy írjanak rajta és ezt nem szabad összetéveszteni például az ebédlőasztallal, ahová csak néha, alkalmilag ülnek le írni céljából.

Ennek a triviális hasonlatnak fonálán haladva, eljutunk egy olyan körülményhez, amely a kérdés megoldásánál nem hagyható figyelmen kívül. A művészetek minden más ágában éles demarkációs vonal választja el a dilettantizmust a professzionizmustól, csak az irodalom területén nem domborodik ki kellőképp a különbség a két kategória között. A bankhivatalnok, gyógyszerész vagy kereskedősgéd nem arrogálja magának a színész-elnevezést azon a címen, hogy egyszerűen szerepel egy-egy műkedvelőelőadás keretében. Van orvosok, ügyvédek, mérnökök, tanárok és egyéb foglalkozásbeliek, akik igen szépen zongoráznak, hegedülnek, rajzolnak, festenek, de azért senkinek sem jut eszébe művészeknek tekinteni őket, mert a közvélemény szerint is *művész csak az lehet, aki minden munkáját, egész lelkét művészi hivatásának szenteli.*

Csak az íróművészetre volna érvényes az író fogalmának az a tág értelmezése, hogy író mindenki, aki írogat, ha jókedve támad és ráérő ideje van? Az író eszköze, a nyelv nem olyan instrumentum, mint a hangszer, véső, cset, amelyek kezeléséhez bizonyos specifikus szakzséruiség szükséges. Azonban talán épen ezért a muzikához vagy pikturához értő fiskális inkább volna művészeknek nevezhető, mint írónak az, aki helyesen, szépen, de csak mellékesen, a szabad idejében ír. Nem szorul bővebb magyarázatra, hogy az írói alkotás, nem kevésbé, mint bármely más művészi teremtő munka, a megfigyelőképeség, fantázia és kifejezőkészség teljes megfeszítésével jár. Az íróművész inspirációját és alkotókedvét nem lehet beelőrszakolni egy olyan munka-rendbe, amely a teremtés folyamát valamely praktikus foglalkozás mellett fennmaradó időre korlátozza. Akinek szellemi energiáját építési tervek konstruálása, jogügyletek lebonyolítása, vagy akár az újságírás napi teendői kötik le, az mint

író csak dilettáns lehet. Ugyanugy ha az író a hivatása természetétől idegen állástisbetölt, akkor bizonyos, hogy ezt a kenyérkereseti mellékfoglalkozását dilettáns módon, la nyagul és megbízhatatlanul látja el. Írónak a szó pontosan körülhatárolt értelmében csak az tekinthető, aki az irodalmi tevékenységet hivatásszerűen gyakorolja. Nincs benne semmi takarnivaló, ha ebből az következik, hogy a Vajdaságban alig van egy-két író. Sőt a vajdasági irodalmi társaság megalakítását sem teszi ez a belátás tárgyatlanná. A régi Magyarországon a nagyobb vidéki

kulturközpontokban működő irodalmi társaságok sem bővelkedtek írókban, mégis meg tudták felelni rendeltetésüknek.

Napisaítónk azért emelkedhetett mai színvonalára, mert vannak hivatásos újságíróink. A vajdasági szépirodalmi folyóirat eszméje azért vetődött el, mert nincsenek hivatásos íróink. Céltalan álszemérem elzárkózni ennek felismerése elől. Elvégre ahhoz is tudás, intelligencia és tehetség kell, hogy valaki akár mint dilettáns is meg tudja állani a helyét az irodalomban.

bm.

Konrád módszere

Írta: Baedeker

Egy barátom súlyos betegségben szenvedett. Az orvos szerint a baj föltétlenül halálos végű, de a beteg — mert igen erős a szervezete — sokáig fog birkózni vele.

Az a régi mondás, hogy az ember, ha egészséges, se valami jó, se ha beteg, akkor nagyon rossz, ebben az esetben is igaznak bizonyult.

Konrád, aki azelőtt maga volt a megtévesztett gyöngédség, a betegségben türelmetlenné, kritikussá, a kákán is csomót keresővé, kötekedővé lett. Semmit se lehetett a kedvére tenni, senki se volt képes az óhajait elég gyorsan teljesíteni, s különösen az önfeláldozó felesége volt az, akinek állandóan, éjjel-nappal kellett szenvednie a nyűgös beteg örökös elégedetlenségétől... Ez angyali türelemmel viselte el annak minden szeszélyét, szelid arcáról egy pillanatra se tűnt el a vigasztaló mosoly és ajkáról a biztató vonás, amely azt látszott mondani:

— Ne félj, jó uram! Látunk még szebb napokat! Lesz még szülő lágy kenyérrel! Ilyen kis betegségtől, hála Istennek, nem halunk meg!

Bámultam e nőnek csodás derűségét és minden vértanút megszégyenítő türelemét. A betegség hosszú tartama megviselte, lesóványította s a szépségét is lekoptatta. A szegény Margit — nemrég még híres *beauté* — bizony összegyűrődött, megszünt berekded és kívánatos lenni, idő előtt kezdett vénülni, s a karrierjét mint társasági asszony (s talán mint asszony egyáltalában) befejezte. És én meg vagyok győződve arról, hogy hónapokig nem nézett tükörbe. Másikülönben nem tudott volna bájainak e szembetűnő hanyatlása mellett ily nyugodt maradni.

Gyakran látogattam meg Konrádot, akinek fenyegető halála már előre is nagy fájdalom volt nekem, de a szeretetem — meg kell vallanom — sokat vesztett a melegéből, amikor tapasztalnom kellett, hogy a rossz betegek agyafurt keresettségével s szinte raffiniált kegytelenségével kinezza a jószág asszonyát. Ellenben a nagyrabesülés napról-napra növekedett a mártírhölgy iránt, akinek példátlan békéltetése, panasz nélkül szenvedése elismerésre kényszerítette volna magát a Legnagyobb Szenvédőt, a Megváltó Anyját is.

Egy alkalommal, amikor kettesben beszélgettünk, szóvá tettem a magaviseletét.

— Tudod-e, — így szóltam —, hogy egy idő óta megváltoztál?

— Tudom, — felelte sóhajtva Konrád. — Azelőtt egészséges voltam, s most halálos beteg vagyok. Kell ennél nagyobb változás?

— Nem így értettem... Először is: Nem vagy halálos beteg. A tiédhez hasonló szervezet ebben az arányilag még fiatal korban nem ismer halálos betegségeket... Neked, édesbarátom, a kedélyed változott meg, — természetesen a betegség folytán. S ez engem aggaszt Margit asszony miatt. Hogy fájhat neki, hogy az, akét legjobban — s talán egyedül — szeret a világon, nem

viszonozza az érzéseit a régi imá-dattal!... Szerencsére te nem vagy tucatember. Ha akarsz, meg tudsz küzdeni betegségednek a szeszélyeivel is, és képes vagy uralkodni az indulataidon. Azért hát meg merem mondani baráti nyíltsággal: mostanában egy cseppet se vagy szeretetreméltó, s ahogya feleségeddel bánasz, az éppen nem gyöngéd, nem is lovagias, és semmiképpen se méltó hozzád, aki mindég abban a hírből állottál, hogy nagyon jó a szíved... Hálátlan vagy hozzá, sokszor türelmetlenül rivallsz rá mint egy rossz cselédre, és elégedetlenséget árulsz el mindennel szemben, amit ez a testté lett Szeretet s ez a megszemélyesült nemes Nőiség jól és tökéletesen csinál. Bocsásd meg legrégebb barátodnak ezt az észrevételt és azt a tanácsát is, hogy bány ezzel a veled szenvedő angyali teremtéssel az érdeme szerint. Légy hozzá, mint ezelőtt mindég, nyájas és udvarias, gyöngéd és szeretettel teljes. Próbáld meg... Igen?

Konrád szomorúan csóválta fejét. — Nem lehet, — mondta gyöngyhangan, de határozottan. — Olyan nagyon szeretem, hogy nem tehetek másként.

Egy pillanatig azt hittem, félrebeszél, ami súlyos betegnek, gyöttrő fájdalmak folytán, olykor előfordul. Kis szünet után folytatta:

— És ő is nagyon szeret engem... Csakis így szabad viselkednem.

Értelmetlenül tekinttem rá. Még mindig aggódtam és kétségbeesetten gondoltam el: még csak az hiányzik e bánatos hölgy boldogtalanságához, hogy az ura lelki egyensúlya is megbomoljon!

Konrád tovább beszélt:

— Nézd, öreg barátom, engem nem lehet félrevezetni. Ebben az egyben talán igazán nem vagyok tucatember... Tudom, hogy meg kell halnom, s azt is tudom, hogy nemsokára. Bele is nyugszom, mint ahogy a változathatatlamba muszáj. Csak azzal a gondolattal nem tudok megbarátkozni, hogy az özvegyem vizagztalhatatlan legyen s a holtáig gyászoljon. Mi olyan nélkülözhetetlenek voltunk egymásnak, az életünk annyira egybe s összefonódott, hogy csak együtt volt elképzelhető. Gondolni se tudtam volna egy fél-esztendő előtt arra, hogy valaha Margit nélkül éljek, s még kevésbé arra, hogy ő legyen kénytelen nélkülülni. Szegény Margit! Ő bizony kénytelen lesz vele... Ne tarts elbizakodottnak, ha féltem ettől, s attól tartok, hogy nem lesz rá képes... Ezért kell ilyennek lennem, aminőnek látszom. Hogy könnyebben válhasson meg tőlem s az elvesztésem ne okozzon legyőzhetetlen fájdalmat neki, azért vagyok ilyen keletmetlen... Mit gondolsz? Az ő szerető szíve kibírná az örökelvást tőlem, ha utolsó percemig a régi gyöngédséggel simulnék hozzá? Félek, utánam pusztulna... S ezt mégse akarhatom... Érted most, öregem? Azt kell hinnie, a betegség megváltoztatta a természetemet s hogy önző, komisz lettem... Oh, a szívemben ugyanaz

a szeretet melegszik mint évekkel ezelőtt, de szívtelességet, ridegséget kell mutatnom, hogy — kigyógyuljon belőlem, ha lehet... Nehéz komédizás ez, de kötelességem. Embert mentek vele, vagy legalább egy idegrendszert... Mentül kiállhatatlanabbnak mutatom magam a betegségem alatt, amely szerencsére már nem tarthat soká, annál könnyebben fogja elviselni Margit a fájdalmat amely vár rá. Azt kell hinnie, hogy alapjában nem veszt velem semmit s csak a kiméletlen zsarnokától, a lelketlen kinzójától szabadul meg. Nagyon-nagyon fárasztó szerep ez nekem, — de az eljátszásával tartozom e jószág lénynek, aki az életemet esztendőkon keresztül élniérdemesé és széppé tette...

E percben belépett az asszony, nyájas mosollyal a fáradt arcán, és jelentette, hogy a fürdő készen.

Bucsuztam, s a barátomat nem láttam többé élve.

Másnap éjjel meghalt.

Az özvegyé lett nő teljesen le-tört. Bár tudta, hogy mi vár rá, mégis úgy esett össze, mint ha a csapás váratlanul érte volna. A hónapokig tartó ápolómunka, a sok álmatlan-kinzó éjszaka, s különösen lelki gyötrelmének a hősiesség leküzdése ágyba döntötték. Az ő szerepe se volt könnyebb az ura betegsége alatt mint Konradé...

A temetésen se vehetett részt.

Hónapokig tartott, amíg annyira javult az állapota, hogy fogadhatta a részvétlátogatókat. Amikor más özvegyek már arra gondolnak, hogy ideje volna némi kis szórakozás után nézni, ő csak akkor kezdett igazán gyászolni...

Ebben az időben többször kerestem föl, mert láttam, hogy jól esik neki, ha beszélhet a megboldogult-ról, különösen velem, akiről tudta, hogy közel álltam hozzá... Annyit mondhatok, hogy az én szegény barátom a fárasztó szerepét hiába látszta, a célját nem érte el, az özvegye vizagztalhatatlan maradt. Nemcsak mondta, de látszott is rajta, hogy az életének immár nem sok az értelme... Ők bizony nagyon is együvé tartoznak. Ők ketten...

Egyik-másik nőlátogatója megkérdezte tőle — hiszen az asszonyok mindent szeretnének tudni —, vajjon milyen volt az ura a betegsége alatt, s az asszony ilyenkor azt felelte:

— Valóságos angyal. Csodálatosan tudott tűnni. És hozzám még gyöngédebbnek, szeretetreméltóbbnak mutatkozott mint azelőtt. Én nem is képzeltem, hogy ilyen jó beteg is lehet a világon... Nem látott attól soha senki kedvetlen arcot, s nem hallott egyetlen barátságatlan szót...

Hozzáim fordult:

— Ugy-e? Maga sokszor látta őt? Ugy-e, jó beteg volt?

Helybenhagyólag intettem. És nem hazudtam, mert igazán a legjobb beteg volt ezen a világon...

És egyszer, amikor magam voltam nála, így szólt Margit:

— Azt hiszi, az én Konradom valóban nyűgös beteg volt? Szó sincs róla! Oh! én jól ismertem őt... Csak azért mondom, magát ilyennek, hogy könnyebbé tegye számomra a bucsuzást. De hát a szeretetet nem lehet megcsalni. Ugy olvastam a lelkében mint egy nyitott könyvben. De úgy tettem, mint ha nem kértelkedném. Így legalább ő halt meg könnyebben. Azt hitte, kiábrándulok belőle. S engem a nagy bánatomban is megnyugtat egy kicsit, hogy ezzel a neki jóleső gondolattal hunyta le a szemét.

Soha asszonynak olyan mély tisztelgetései nem esőlköztam mint mostan Margitnak, s amikor eltávoztam tőle, elgondoltam:

Ha van mennyország s ott paradicsomi élet, akkor ez az emberpár — az elhunyt barátom s annak szomorú özvegye — megérdemli, hogy részese legyen annak, s hogy találkozzon egymással ottan

Tandis István:

A szerelem dicsérete

*Kit annyiszor vásárra vitték
dallal, korbáccsal, gerjedelemmel,
a szent makrancost
most kitarom magosra tenyeremen,
mindenki lássa számadásom:*

*meztelen riellét kényes alázatommal
takartam be,
ünnepi csudálatomból
aranyláncot fontam a nyakdra,
boldog napokból itteleitett
gyermek-örömm mind
a szájára kentem pirosítónak,
testvértől meztagadott csókjaim
a homlokára bélyegül,
anyámtól ellopott kedves ölelésem
a derekára övnek,
megfésültem két álmélködő
szememmel,
felöltöttem igéretruhába
és mit legdrágább halottaimnak
meg nem adtam;
megmozdítottam a könnyeimben.*

*Vad bitoló voltam azon az éjjel,
léhűtök és istenek közt kapitány
s nyugalommal héllakatu tömlőcében
fellázadt ezer gyilkos rémség,
sosem tudott ijedelmek,
kiket már százszor lefejeztem,
kikről azt hittem régen holtak,
azon az éjjel fergeteggel
veszett, véres boszorkányhaddal
orvul, bitangul megrohantak.*

KÖNYVEK

●●●

A fehér lap (Havas Emil új regénye). Örömmel kell hírt adni róla, hogy subotici írók új regénye áll megjelenés előtt. A karácsonyi könyvpiacon nyomdatechnikai okokból lemaradt regény már szedés alatt van s husvétra meg fog jeleni. A nagy érdeklődéssel várt regény írója a serdülő lány életének nagy problémáit a lelki tisztaság s testi tisztálanság kontrasztját boncolgatja.

A sajtó alatt levő regény a szerzőnél rendelhető meg Suboticán.

Ars Una. Az egyetlen magyar művészeti szemlének most jelent meg a februári száma. A gazdag illusztrációja januári *Kokoschka*-szám után a februári szám Kállai Ernő hivatott tollából, a Nyugatra szakadt nagy, magyar, modern festőnek, Czöbel Bélának pikuráját ismerteti s kiváló reprodukciókban mutatja be. Csányi Károly, a XVII. század erdélyi ötvösművészet egyik legkitünőbb képviselőjéről, Hann Sebestyénről, irt mélyen szántó szempontra és gazdag adatu ismertetést. A cikket Hann Sebestyén legszebb alkotásának képe gazdagítja. Bálint Aladár képekben s a képekhez simuló szöveggel Kmety János ur rézkarait mutatja be. Rabinovszky Márius pedig Kelety Gusztávról, a műkritikusról, értekezik. A nívós közleményeket gazdag és érdekes szemle rovat zárja be. A füzet pompás kiállítása a reprodukciók gazdagsága és tökéletessége európai nívót biztosítanak ennek az egyetlen magyar nyelvű, művészeti szemlének. Megrendelhető Budapesten (VI., Felsőerdősor 31. IV. 15.). Ára negyedévre 125 dinár. Senki sem nélkülözheti ezt a kitünő folyóiratot, aki a modern művészi törekvések fejlődéséről és jelenségeiről tájékozódást akar szerezni s a megközelíthetetlen képtárak és kiállítások helyett legalább hibátlan reprodukciókban szeret gyönyörködni.

(d.)

Boschán Sándor: *Phaeton három napja.* Két hosszabb lélekzetű novella jelent meg ezen a címen Suboticán. Az első novella a Phaeton mondát ülteti át a modern gondolatvilág-

ba és szimbolikus megelevenítéssel arra az eredményre jut, hogy aki az emberiség nagy céljainak szolgálatába áll, az a benne rejlő erő és harmónia által nyeri el jutalmát, még akkor is, ha a szent eszmék hirdetése miatt vérpadra kerül. A második novella is az emberiség nagy érdekeiért érdemes küzdelem dicsőségének példázata. Az ember, aki ezer ismeretlen akadályon át hág

fel az élet ormára, amely messze van, sokszor elérhetetlenül, véresen messze, a hőse, ennek a finom kis irásnak, amely azonban nem ad célkitűzéseket, programot csak: elbeszélést, mesét. Mind a két írást figyelemreméltóvá teszi meleg tónusa, humanisztikus célkitűzése. A könyv az író kiadásában jelent meg és nála rendelhető is meg Sentán. (h.)

Bolyongás a régi Torontál dzsungeljében**16. Csavargó doktor juris utriusque**

Az illetőségi ügyektől, amik szoros összefüggésben vannak a toloncolással, mindig fáztak a hatóságok. Véget nem érő tárgyalások, megállapítási törekvések végén is sokszor kiderült, hogy hiábavaló minden, az elfogott csavargónak nincs illetősége. Nem szerzett olyant sem az apja, sem a nagyapja. Kutakodni is csak azért kutakodtak utánuk, mert valamire tartoztak egyik-másik kórháznak az ápolási díjjal.

Voltak a kérdésnek tudósai is, már mint a csavargónak. Tudták, melyik kórházban kellemesebb az ellátás, — ha ugyan ilyesmire általában lehet beszélni — s oda csempésztek be magukat valódi vagy álbetegséggel. Néhány nap minden esetre eltelt, akkor kirepültek s vonultak új tanya felé, habár csak a rendőri szutterénbe is. Mert ilyenkor kezdődött az illetőségi helyének megállapítása s amíg ez el nem dőlt, addig ült. Ha bonyolult volt a kérdés és sok hatósággal kellett levelezni, — akkor évekig is.

A csavargó áldotta a sorsot és az államot, amely tévelygett az állaposság utvesztőiben, az alatt öt hosszú időnkig táplálta, hogy megállapíthassa, melyik községen szerezzék be a 20—30 forint ápolási költséget.

Akkor mégis csak jobb volt a régi vármegyei módszer, amely kevesebbet firkált és inkább igyekezett az élethez simulni. A csavargót kivitte egy hajdu a határig, ott megmutatta neki azt a bizonyos oszlopot, amely a kocsisokat tájékoztatta, hogy merre milyen községek következnek, a hajdu kegyetlenül elverte az akta-tárgyat s azt mondta neki:

— Fel is ut, le is ut. Ha még egyszer ide tévedsz hozzánk, kétszer ennyit kapsz.

Ez volt akkoriban a közigazgatás egyszerűsítése.

Lehetőleg nem tévedett vissza, kipróbálta a többi falut s lassankint elsőrendű szakértője lett annak a kérdésnek, hogy hol teremnek szívósabb, hol gyengébb somfabetok. Ámbár sok függött a hajdu karjától és teljesítőképességétől is. Viszont abban az időben, mikor a policia még csecsemőkorát élte, a rendőrök aggkori végkimerülésben, vagy szívelzsírosodásban haltak meg, — olyan kényelmes volt a szolgálatuk. Rózsa Sándorékat, akik alföldi turnéjukat — nyilván a jó szomszédságra való tekintettel — kiterjesztették Torontál felső részére is, csendbiztosok, vasas németek kergették. Többször viszont a sivalzsérokat kergették Sándoréék.

A vármegye legérdekesebb csavargója K. I. szolgabíró volt. Nem aktív, csak egykori tehetséges ember, akit tönkretett a falu, a faluval az ital. Egész könyv tellett ki belőle, ha végig akarna valaki menni egy ilyen életen, — min mulik, hogy fordul, milyen körülmények, a lélek mely elernyedései juttatnak értelmes embert odáig, hogy az ivás kedvéért lekerüljön egészen a moscsárba.

K. I. teljesen benne volt. A hivatalából kicseppent, a családjától elrugta magát s megkezdte a csavargást. Alig volt az országnak valamire való helysége, ahol meg ne for-

dult volna. A legközelebbi razzian aztán a rendőrségre került.

— Alázatos szolgálja — mondta széles lendülettel, — van szerencsém magamat bemutatni, dr. juris utriusque K. I.

A rendőrbíró nagyot nézett.

— Tessék?

— Tudtam, hogy kételkedni tetszik, mosolygott K., azért magammal hordom az irásaimat.

Benyult a belső zsebébe, nagy paksamétát húzott onnan elő. A diplomáit, az okmányait.

— Tessék, igazat mondtam.

Előszörre megütődve hallotta a denki a rémregényt s megkülönböztetett módon bánt a szerencsétlennel.

— Hogy jutott a doktor ur ennyire?

— Kérlek alásan, azt hosszas volna elmondani, — pardon, engedelmet, egészen rájár a szám a régi rossz megszokásból. Könyörgöm egy cigarettáért.

Hazaküldték kényszerutlevéllel az illetőségi helyére. Ez is különféleképpen történt a különböző időkben. Eleinte csak kezébe adták az írást, az ingyen-utazás utalványát, menjen maga. De mikor később ismertté vált és kiderült, hogy nem oda megy, ahová küldik, — kísérőt is adtak melléje.

Alkoholtól puffadt arccal, rongyosan, mosolyogva állt a rendőrtiszt előtt. Az ujjait szétterpesztette, korántsem valami képzelt eleganciából, csak azért, hogy le ne essen a bőkerék manzsettája. Mert a multból csak a manzsetta maradt meg, ehhez ragaszkodott.

Odahaza restelkedtek miatta. Régi kollégák megmosdatták, kiöltöztették, igyekeztek a lelkére beszélni. Bólintott rá, hogy jó, meg fog javulni, aztán sietett valamelyik kocsmába, eladta az új — neki új és kényelmetlen — ruhát, az árát elitta s másnap újból nyakába vette az országot.

Apró lebujsokban érezte magát a legjobban, szedett-vetett csavargónép körében, ahol vitte a szót s ő lett a legnépszerűbb a soraikban. Annyira nem sülyedt, hogy bünt is követett volna el, de mikor jassz-kapok keletkeztek s már-már hajbakaptak a szónokok, ő lépett közbe:

— Szamarak vagytok, nem értetek hozzá, majd megmagyarázom én. Ide jogász! Ész kell, ti pedig nem tudtok jogászilag gondolkozni. Én dr. juris utriusque K. I., felvilágosítalak benneteket, értek hozzá, hiszen vizsgálóbíró vagyok. Azaz voltam, mert most átmenetileg nem folytatok közigazgatási praxist, megvárom a legközelebbi restaurációt. Na, mit bámultok? Nem hiszitek? Itt vannak az irásaim.

Szedte elő a csomagot a zsebéből. Megvolt ott minden a jogászokori indextől egészen a jogtudományi és államtudományi szigorlatig.

Ha a csavargónak megvan a külön királyválasztási joguk, föltétlenül királyukká választják. De a magyar alkotmány a tekintetben hiányos volt.

Igénye majdnem semmi. A végső fokozat járó alkoholistákhoz hiven alig evett valamit, csak az italt kereste. Én Szegeden találkoztam vele jóval a világháború előtt, megint

csavargáson fogták, megkapta a tolonclevelet. Érdeklét, izgatott a sorsa, az élete, ki tudtam vinni, hogy az utazásig szükséges időt ne töltsse a szutterénben. Kezességet vállaltam érte, hogy éjfélt után két óraker utazik Torontálba. Magam teszem vonatra.

Vacsorára invitáltam egy tiszparti kis csárdába, ahová egyformán ellátogattak elegáns szépek és kőszafoglalkozásuk s az adatgyűjtő szenvedélyével készültem lépést tartani az életével, megtudni, amit lehet. Gyerekkorában sincs senki elhatározva arra, hogy utcaseprő lesz, — ide el kell jutni. Hogyan jutott ő a tolonckörutig?

Jóformán hozzá sem nyult az ételhez, nagy falat kenyereket mártogatot paprikába, sóba.

— Pajtás, ha már meg akarsz traktálni, hozass egy kis pálinkát. Az többet ér a pezsgőnél is.

Azt itta apró kortyokban, minden csöppjét megélvezve, de nyilatkozni nem volt hajlandó, vagy a jogi fejtegetéseiben volt szenvedélyes, — mintha nem is hallotta volna a kérdéseimet. Itt fölényeskedett.

Te ezt nem érted, nem is értehted, mert nem vagy jogász.

Azzal vagdosta a fejemhez a paragrafusokat:

— Nagyon elkészeríthetted téged az életben valami, — mondtam egyszerűen.

— Engem? Semmi.

— Mi szükség mégis erre a kalandozásra?

— Csak ez a jó. Nem függök senkitől.

— Egyetlen egyet kérdezek még: Asszony volt a játékban?

Rámnézett nagy, vizes szemével, szinte belém veszett a tekintete, de látnivaló volt, hogy máshol jár a gondolata.

— Fenét asszony. Így jött magától. De mit firundvcancigolsz, minden így van jó, ahogy van.

Akárhogy forgattam, nem akart színt vallani, a pálinka sem használt, bár egyre akadozóbbá tette a nyelvét.

Önkéntelen mozdulattal nyult a zsebébe.

— Nem hiszed? Érzem, hogy nem hiszed, pedig itt vannak az irásaim.

Az agya nem fogott fel azonnal mindent, titokzatos rendszerrel azonban minden elraktározódott benne, azokra közben visszatért.

— Asszonyért, — motyogta — asszonyért nem érdemes. Ki is kop-tam belőlük.

— Hát jól van, most már igen, de azelőtt, régen?

Hirtelen vágta bele a kérdést, arra számítva, hogy nem lesz ideje gondolkozni, — mégsem ugrott be. Elzülhetett, de gavallér maradt.

(Sokszor eszembe jutott azóta egy másik példa is, jószemű megfigyelő mesélte el. Az elevenhalottak intézetét látogatta egy társaság, debilis gyerekek, ifjak tanyáját. Volt közöttük egy grófi gyerek is, jönevű család szerencsétlen tagja, modorára nézve szintén a legalacsonyabb sorsba esett.)

— Ót forintra volna szükségem, hogy átvihessenek a park-klubból a sport-klubba.

Mindig ezt hajtogatta, ez volt a mániája.

Bucsuzáskor aztán a felügyelő azt mondja neki:

— Köszönj szépen, Pista, nyujts kezét a hölgyeknek.

Pista gróf ránézett a mesterére és bánatos mosollyal ingatni kezdte a fejét.

— Oh, uram, egy gentleman sosem nyujthat kezét előre a nőknek.

Meghalhatott teljesen az értelme, a szunnyadó lélek mélyén mégis ott maradt valami, amit lehetetlen ki-irtani.)

Dr. K. I. sem ugrott be. — én se keresem hát, hogy mi juttatta odáig, ahová jutott. Gyöngye volt az akaratereje, valahol meghibbant. Hiába ke-

resik ezt tudós doktorok, mégis csak a nyílt sebet tudják gyógyítani, a láthatatlanokkal szemben tehetetlenek.

Néha úgy tetszett, hogy mindjárt elalszik, akkor aztán megszaporodik vele a bajom, de hamar erőre kaptam, ivott egy pohár pálinkát és szeretetreméltó hízkeléssel simult hozzám.

— Akarsz-e nagyon jó lenni öreg pajtikádhoz?

— Ha csak módomban áll.

— Akkor lepi meg egy pár manzsettával, ez kezd már foszladozni. Odaadtam a magamét.

— De gombostul! — nézett a szemembe.

Nem felejtette el, hogy felelősséget vállaltam érte, érdeklődött, mikor van indulás.

— Fiakkeren viszel ki?

— Föltétlenül.

Ugy tudott ennek örülni, mint a gyerek. Közben többször is fölkel az asztaltól, kiment a sötétbe, végigmustrálta az ott levő közönséget — nyilván ismerőst keresett —, aztán jött vissza. Az volt róla a benyomásom, hogy szörnyen unta a társaságomat.

A vasuti pénztárnál lebélyegeztetem a tolonclevelet, odafurakodott és bemutatkozott a kisasszonynak: — Doktor juris utriusque... parancsolja talán az okmányaimat?

Felraktam a lefelé menő vonatra, ment haza, hogy kiöltöztessek, reszelkedjenek miatta, a lelkére beszéljenek s továbbítsák valamerre. Akárhová, csak otthon ne maradjon, ahol ur volt azelőtt.

Nem télt két hétbe, már megint visszajött, amíg aztán, Isten tudja hol érte utol és temette be a háborus zavarok fergetege.

Öreg riporter.

A halotti maszk divatja Bécsben

Egy élelmes szobrász ötlete

Bécsben érdekes divat kapott lábra. Egy élelmes szobrász, aki a tiszta művészet keresésével nem tudott boldogulni, hirdetését adott közre a lapokban, hogy az érdeklődőnek még életében elkészíti a — halotti maszkját. A művész divatba jött és Bécs híres és vagyonos eleme csak úgy tódul Frank urhoz, hogy a halotti maszkját elkészítse. A művész érdekes kijelentéseket tett a sajtó képviselőinek:

— Állandó ostromnak vagyok kitéve. A jelentkezők némi aggodalmat táplálnak (a néhány millió kiadást nem sajnálják) és mégis... A hölgyek rendkívül érdekesnek találják, hogy Beethoven és Nietzsche maszkja mellett a zongora fölött a saját arcuk levonatát is felfüggeszsek, vagy a halotti felhárságba mered édes vonásokat, a szenvedélyt hideg fehérbe odaajándékozzák szerelmeseiknek, mint »Memento mori«, valamelyik forró óra után.

A művész megmutatta egy éppen elkészült remekét, amely egy híres szép bécsi művésznőt ábrázol. Eleven arca sok bécsi férfit bolondított meg, de a szép vonások jéghideg mozdulatlanában még vonzóbbak és még szenvedélyesebbek. Az ábrázolás raffinériáját fokozza az, hogy a művész a meztelen maszkot, amely a homlokra véget ér, tehát hajdíszszel nem rendelkezik, egy tűzvörös apród parókába foglalta, ami nagyszerű színhatást okoz: hófehérség a piros haj alatt. Háttérnek pedig egy vékony fekete keretbe foglalt violaszínű bársony szolgál. Egy másik levonát elefántesont színű zománcsal van bevonva és így még fokozódik a mű halottszerűsége. Minthogyha egy virágzó holttest egy szerelmi mámorban elhaló asszony-nak a víziója volna.

A hölgyek nagy áldozatot hoznak érte. Az arc egy erős zsírréteggel

lesz bevonva, hogy a bőr, de különösen a szemöldök, szempillák és az ajk a gipsz levétele után ne sérüljenek meg. A hölgy, aki ennek az »operációnak« alá veti magát, egy kis füvegscsövet kap az ajkai közé, hogy a légmentes anyagon keresztül lélegezni tudjon. A fület vattával tömök meg, a homlokra és az orcákra vékony selyem szalagot fektetnek, amellyel a megkeményedett gipszet, amely az egész arcot betakarja, felemelni lehessen. Jóllehet a szobrász munkája mindössze egy negyed óráig tart, mégis a műtét nem jár minden fájdalom nélkül. Különösen (az üvegcső dacára) légzési nehézségek, szívdobogások és a

félelemképzetek mutatkoznak.

— Egy hölgy látogatóm — mondotta a művész — heves idegsokkot kapott és néhány napig betegen feküdt a műtermemben.

— Vannak Önnek férfi kliensei is? — kérdezte az egyik újságíró.

— Vannak, de ritkán, rendszeren asszonyok kedvéért jönnek. Nemso-kára Párisba teszem át műtermemet, ahova meghívást kaptam és itt a legszebb halotti maszkokból kiállítást rendezek.

— A még élő halottak szépségversenyét — mondotta az egyik újságíró.

— A legmagasabb szenvedély galériáját — válaszolta a művész.

Haszontalan beszélgetés hasznos dolgokról

III. Irodalmi társaság

Irta: Jean Jendi

(Ugyanazok.)

2: Hát Ön miért nem vesz részt az irodalmi vitában?

1: Részt veszek.

2: Nem olvastam még a hozzájárulását s így nem tudom, kit tart írónak s kit nem tart annak.

1: Nem is fogja. Ha nyomtatásban megjelenhetik, »kétségtelenül intelligens« ember véleményként az, hogy Milkó Izidor nem író, akkor én kinek az íróváltat védelmezem? Bizonyítsam, hogy Shakspeare író? Tolsztoj elég »intelligens« ember lehetett, mégis kétségbevonta. Szegény Milkó Izidor kihuzta a lutrit, a jubileumi bizottság titkára — jubileum helyett — megírta róla, hogy van intelligens ember, aki nem tartja írónak. És még azt mondják a magyarságról, hogy hálátlan élő nagyjai iránt. Ötven éves írói múlt után végre megkapta embertársai hálájának, hódoló elismerésének jutalmát. Milyen fölemelő érzés ez!

Érdemes érte átdolgozni hosszú férfieleletet, érdemes ólommezőbe vetni ötven tavasz virágát, érdemes megírni egy polcot megtöltő könyveket az író megkapja jutalmát, jubileum helyett »intelligens« véleményt.

2: (Nem is afelett kellene vitatkozni, hogy ki az író, hanem, hogy: ki az intelligens.)

1: Hanem Milkó Izidor méltó és nemességgel válaszolt. Olyan tündökös igazságu és tündökösen megírt tárcával, hogy kicsit elszégyelhetik magukat a műveletlen intelligensek.

2: De miért nem írja ezt meg?

1: Magának ezt megmondhatom, de meg nem írhatom. Nem lehet az a céltom, hogy érintkezési pontok keresése helyett horzsolási felületeket vérezzek fel. Hallgassa csak meg az orvosokat, ha egymásról beszélnek. S én azt mondom, az orvosoknak kollégáikról tett nyilatkozatai a wariburgi dalnokverseny próbaének-lése ahhoz képest, ahogy az írók beszélnek egymásról.

2: Mindez érthető is, természetes is. Hogy ki az orvos, azt tudom. Aki tagja az orvoskamarának. Hogy ki a jó író, azt is tudom. Csak azt nem tudom, hogy ki az író. De most megalakul a Vajdasági Magyar Írók Irodalmi Társasága s akkor ennek a kérdésnek eldöntése sem lesz nehéz. Aki a Társaság tagja lesz, az író, aki nem lesz tagja, az nem író.

1: Bár úgy lenne! Bár magára tudna ölelni a Társaság mindenkit, aki itt él és magyar író. Bár ez a Társaság lenne a kritérium, az arbitrium, a hiányzó tekintély s a közmegegyezést keltő ítélet...

2: Ugy lelkesedik érte, mintha mindez nem lenne?

1: Ugy lelkesedem érte, mintha mindez lenne. Csak attól félek, hogy nem lesz.

2: Miért?

1: Látta, ha erre a kérdésre őszintén lehetne felelni, akkor nem lenne szükség megvitatni a nyilvánosság előtt, hogy ki az író. Akkor

nem kellene vigasztalódnni azzal, hogy vannak »feltétlenül intelligensek«, akik Milkó Izidort sem tartják írónak.

2: Megint csak azt kérdelem: Miért?

1: Hát nézze. Ha egy pár író összeáll, hogy Társaságot alakít, akkor az összeszokottság, a kávéházi asztaltársi viszony, esetleg egy redakcióhoz való tartozás, egy lap körüli tömörülés vezetheti a kiválasztást. Senkinek nem lehet kifogása az ellen, ha ilyen módon megalakítják a Koroda Pál-, Prém József- vagy Inczedy László-Társaságot. De ha az a nemes szándékuk és becsületos törekvésük — mert a szándék nemességében s a törekvés tisztaságában nem lehet és nem szabad kételkedni — hogy egyetemes, mindenkit magába záró Társaságot, a Társaságot akarják megalakítani, akkor ez a cél, az egyetemesség, a kizárólagosság többre és másra kötelez.

2: Pedig ez a törekvésük.

1: Éppen azért helytelen a megalakítás módja s attól kell remegni, hogy meddők lesz emiatt a Társaság működése. Ha a Társaságot akarják megalakítani, ha a Vajdaság magyarságának s a magyarság kultúrájának akarnak Irodalmi Társaságot adni, akkor a személyes jelentkezés nem lehet a tagság jogcíme. »Levelezőlapra házhoz jövők«-módszerrel teremtő irodalmi egyesületet nem lehet alakítani. Önkéntes jelentkezéssel lehetett dobrovójác zászlóaljokat szervezni, de Irodalmi Társaságot úgy nem lehet, hogy íróból és írónak jelentkező nem íróból — irodalmi dobrovójácokból — összeáll az írói egyetem.

2: De mondja meg őszintén, olyan nagy szerencsétlenség az, ha nem írók kerülnek be irodalmi társaságba?

1: Senki nem lesz tőle beteg, az bizonyos, de megsínyli az irodalom, amit pedig mindannyian, szervezők és nem szervezők, szolgálni akarunk. Mindenütt vannak emberek, akik nem írók, de az irodalom rajongói s irodalomszeretők talán egy-két irodalmi kísérletig is elvezette őket, aminek vagy az elnéző kegyesség, vagy személyi érdekesség nyilvánosságát is szerzett. Hígyje el, az irodalmi akciók sikere sokkal inkább függ ezektől a lelkes és áldozatkész irodalombarátoktól, mint az írótól. Ők rendezik az előadásokat, gyűjtik az előfizetőket, ők tapsolnak az első sorban. Most már, ki fogja végezni ezt a hasznos és lelkes munkát, ha az irodalom szálláscsinálói is tagjai lesznek az egyesületnek s ha ők, mert már írók, másoktól várják annak a munkának elvégzését, ami nekik tagságot adott?

2: Ha más ellenvetése nem lenne, ezzel még vitába tudnék szállni.

1: Ha más ellenvetésem nem lenne, ez sem lenne. Az utóállamokban felpezsdülő magyar irodalom mindenütt kritika és tekintély után

sóvárog. Ha a tagság nem jelent elismerést, ha a választás nem kritika s a Társaság nem tekintély, akkor az Irodalmi Társaság egyik legfőbb irodalompolitikai kötelességét hártja el magától. Megszomondom őszintén, ha ez a Társaság úgy alakul meg, mint ahogy a szervezés megindult, akkor nem az irodalomnak lesz szüksége erre a Társaságra, hanem azoknak, akiknek a Társaságon kívül csak a legközelebbi vérségi hozzátartozói adják meg az írói címet. S minthogy megszünteti a különbséget író és nem író között, így kell formuláznom, nem az írónak lesz rá szükségük, hanem a nem íróknak. Végre lesz egy fórum, mely őket íróvá üti.

2: Nem panaszkodhatnak, hiszen a kritika is — üti.

1: Íróknak nem megtiszteltetés, ha dilettánsok maguk közé sorozzák. Írók nem serkent munkára a dilettánsok stáffájza. S aki, mert író, nem érzi annak szükségét, hogy az írói címmel és jelleggel fölruházzák — fájdalom —, nem is fogja nagyon ambicionálni azt, hogy a vajdasági írók hivatalos, de hivatottság nélküli lajstromába betelekkönyvezzék.

2: Bezzeg, a körszakállas, nyugalmazott telekkönyvvezetők, nyugalmonkonferansziék, kékharisnyák, titkos drámaírók s szerkesztőségeket ostromló rohamcsapatok...

1: Az Irodalmi Társaságnak azonban az volna egyik feladata, hogy irodalmi izlésre neveljen, irodalmi közvéleményt teremtsen, mely egyedül is tud majd utat nyitni az írók előtt s felhuzni a sorompót a nem írók előtt. A szeretet kötelez a szigorúságra s a személyi és baráti tekintetek felretételére. De irodalmi kérdésekben csak egy szeretet jogosult: az irodalom szeretete. Politikában lehetünk a legnagyobb demokraták, irodalmi kérdésekben gőgös arisztokraták legyünk. Ha jótékonykodni akarunk, alakítsunk jótékonyági egyesületet. De ha az irodalomról esik szó, akkor: le a kalapot és föl a sorompókat.

Bányai Kornél:

Tavasz a hóban

Csak percegünk a téiben, mint a szu,
Tavasz erői tagyba törve alszunk.
És mégis álmodunk s a hó alól is
Jövőt mutatva felragyog az arcunk.

Egy mocsanás, egy szó és mindenütt,
virág a föld, sugáresők zuhannak!
Kemény vasakkal feltépjük a tájat,
kezünkkel rögbé rejtőznek a magvak.

Az ég csupasz földet csókol. A szél
rügy bársonyán dorombol, mint a macska.
Roppant derékka! megmozdul az ember
s tavaszt rikolt a roppant tavaszba.

Szabó Lőrinc:

Nap idd ki szemeimet

Nap, nézd, nézd: harmatos üregek —
hörpentsd ki a szemeimet!
Még csak bimbóznak, fiatalok,
de tulragyognak, mire meghalok!

Élek, meghalok — — Elektromos
drmakörök csobogó özöne mos:
valóság, meztelen isten! óh
materia! pénz! szépség! lobogó!

Valóság, csufolt, igaz erő!
hus, vas, föld, megtagadott szerető!
Ember! — Nem imádozt így soha más:
érlelj meg, talkes Realitás!

Érlelj, — súlyosza a képzelet
testedbe a tápláló gyökeret — —
Ajakak, emlékek! szent csöveken át
pattanj ki, szemem, új Nap-Világ!

Emlők! Anyám! Veletek — nekem — —
Föld, erdő, isten: az é'etem!
Föld, föld, anyám, lény, lény, hatalom:
minden enyém lesz, ha akarom!

Pény! Harsonák! — Gydvák, irigyek —
— Nap, idd ki, idd ki a szemeimet:
még csak bimbóznak, fiatalok,
de tulragyognak, mire meghalok!

Beszélgetés

Carpentier-rel

— Párisi levél —

Páris, március.

A franciák nemzeti hőseikben is szeretik a változatosságot. Háború után Foch generális tengerész cseréppipájaért nyilvános árverésen ötvennégyezer frankot fizetett egy rajongó hazafi, tavalyelőtt még Poincaré volt a kedvenc és bajuszának egyetlen száláért nehéz összegeket adtak volna a patrióta gyűjtők. Tempora mutantur, már jóideje Carpentier boxbajnok van a soron, népszerűségben orthosszal veri a politikusokat, írókat, színészeket és ragyogó párisi demimondokat. Ennek a keményöklű francia nemzeti hősnak képeit, karikatúráit minden lap hozza, bel- és külföldi riporterek döngenek körülötte, a pénz és nő ömlik feléje, kis vandville színházak humoros revüket játszanak róla és tyukszembántalmairól hasábokat írnak a sportlapok. Mondják, hogy mikor az irtózatot amerikai Dempsey megverte szegény Carpi-t New-Yorkban, a tömeg hangosan sirt a boulevardokban.

Jóval éjjel után találkoztam először a nagy Carpival egy kedves intím, montmartrei vendéglőben. Barátom, egy itt élő magyar mérnök, maga is sportember, figyelmeztett rá. Carpentier egy szeparé jellegű páholyban ült nagy társaságban, dülöngő pezsgőpalackok és majdnem paradicsomi egyszerűséggel öltözködő hölgyek között. Carpi frakkban volt, plasztikonján színes likőrfoltok tarkáztak, egyik kezét valahol elveszthette és fehér csokornyakkendője hanyagul lógott balfelé a kabátgallérjára. Egyébként illetlenül ült, kényelmes karosszékben egyik negyvenhatos lakcipőjét lábával együtt az asztalon nyugtatta, másik egy üres pezsgővederébe lógott. A pincérek újabb pezsgőtegeket szállítottak a társaságnak, a jazz-band már csak nekik játszott és egy magas néger nő a nagy francia jobbán hatalmas, kávébarna szivarra gyujtott.

Egy pincérral névjegyet küldtem hozzá. Két perc múlva sovány, vöröshaju, alacsony emberke jött hozzám.

— Alphonse Lerat vagyok, a mester magántitkára és első menedzser. Ő most kissé tulságosan jókedvében van, amint látják és nem hiszem, hogy a kellő felvilágosításokat meg tudná adni.

— Ça ne fait rien! Üljön le kérem — invitálok.

— Merci, merci, csak egy pillanatra, Theot nem hagyhatom egyedül. Mit óhajtsz...

Likőrrel kínálok.

— Óh, nekem nem szabad, nekem józannak kell maradni. Mon Dieu, mi lenne, ha én is becsipnék?

— Mondjon valamit a nagy Carpentier-ről, — kérem. Engem nem szakdolgoz érdekelnek. Azt szeretném tudni, hogy él, mennyit keres, hogy lakik, mit olvas, kik a barátai, milyen a családja?

Monsieur Lerat hangosan kacag.

— Hogy él? Jól él! Ezt mondhatom. Én progresszív tréner vagyok, vagyis azt mondom, hogy nem fontos sportembernél a szerzetes életmód. Egyen, igyon, szeressen a napi tíz órai tréning mellett. Nem igaz? Mennyit keres? Sokat. A new-yorki Dempsey meccsen kétszázötvenezer dollárt kaptunk és költségmegtérítést. A múlt hónapban hétezer fontot hoztunk Angliából. Májusban lesz a nagy Jotneson-Carpentier meccs Marsaillesben. Ha nyertünk, a fogadásokkal négyszázezer frankot vágunk zsebre. Én kezelem Theo pénzügyeit, jövőre birtokot vásárolunk délen, Theot megnéztem és visszavonulunk a sport-tól. Őt év elég volt. Másfél év, mint világbajnok. Össze-visszaszereljük a világbajnoki címet, két amerikai néger, Dempsey és a mi néger Sikink van hátra. Bizom Theoban, pompás kondícióban van. Ugy vonulunk vissza, a világbajnoki címmel, stílusosan. Azt is kérdezte, hol lakunk? Quai de Jemappe 51. csinos kis villa, kilenc szobával, egy bájos főúri nő adta el, feltűnően olcsó áron.

M. Lerat hangosan felnevet.

— Három autónk is van. Ingyen kaptuk a gyárosoktól, reklámcéllra. Mit olvas? Szerelmes leveleket meg újságot. Nem sok

iskolát végzett, de ez nem is fontos. Színházba nem jár, a detektív mozidramák érdeklik. Tíz évre visszamenőleg minden francia kuplét pompásan tud. Alig huszonhat éves: Apja hajóács volt Brestben, most persze felügyelő lett. Theo jó fiu, két hugát férjhez adta, minden hónapban küldünk haza néhány frankoskát.

Carpentier asztalától felénkimbolygott. — Excuséz moi, — dadogta huszszor is kedves mosollyal.

Névjegyet kezében tartotta.

— Ön magyar?

Az hongrois szót kétségbeesetten ropogtatta. Aztán elgondolkozott,

— Boche?

— Nem.

Kezet nyujtott.

— Mi a fővárosuk?

— Budapest.

Mosolygott. Láttam, nem tudja, hol lehet.

— És ön benszülött?

M. Lerat kiségitette:

— Lovas nép.

Carpentier nevetett.

— Miért nem jár itt is nemzeti ruhában? A mi ruhánk kényelmetlen lehet. Vannak Önöknél boxolók?

— Oh igen, az egyetemi hallgatók és nemzetgyűlési képviselők.

Carpentier nem értette a viccet. Összeráncolta homlokát, szeretett volna még kérdezni valamit, illendőségből. Sokáig töprengett.

— És ön hazájának melyik tartományában született?

Látszott rajta, örül, hogy eszébejutott ez a kérdés.

— Erdély. Transylvania.

Carpentier örvendve a homlokára csapott. Már tudta ki vagyok.

— Oui, oui, Franswall!

Nem tiltakoztam. Zsebéből egy képeslapot húzott ki, ő volt rajta, boxolóállásban. Arany töltőtollal aláírta a nevét.

— Én nagyon erősnek érzem magam és francia vagyok — mondta feltűnően kevés összefüggéssel. Jövő héten a Grand Cirqueben lépek fel. Legyen szerencsém. Reménytelenül lógó nyakkendőjével megtörölte homlokát és távozott.

Louis Loup.

Siker

Írta: Karinthy Frigyes

Nem olvastam még könyvet a »siker titka«-ról, de bizonyos vagyok benne, hogy van, — német professzor írta meg, ötszáz oldalon, nagy tárgylismerettel, rengeteg kultúrtörténeti adattal, formás munkában — külön tárgyalva a kérdés tömeglélektani, belső esztétikai és külső irodalompolitikai vonatkozásait. Biztos, hogy van ilyen könyv valahol, biztos, hogy kimerítő és tökéletes elméleti képet ad a nagy problémáról, hogy hát minek van sikere — és biztos, hogy a drámairónak, ha ebből mesterségére hasznos dolgot akar tanulni, nem érdemes elolvasni ezt a könyvet.

Mert van valami, amiről a német professzor nem tudhat. — Bizonyos, hogy nem tudja ezt a valamit, a dolog lényegét — ha tudná, nem írta volna meg a könyvet. Ez a valami a dolog lényege, a siker titka ugyanis, abban van hogy...

De szót szóba ne öltsek. Ha engem biznának meg egy ilyen könyv megírásával, hosszas töprengés után valószínűleg afféle *peripatetikus dialógus* formában írnam meg. Kettő beszélne: a színigazgató és a szerző. Abból indulna ki a párbeszéd, hogy a színigazgatónak darabra van szüksége, nagy sikerre, és unszolná az író, hogy írjon neki ilyen darabot. Ebből már kiderülne, hogy az igazgatónak nagyobb szüksége van a sikerre, mint a szerzőnek, — ami természetes is. Eltekintve attól, hogy a színház kilencven százalékot keres a sikeren az író pedig csak tizet: a színháznak nincs és nem is lehet más esélye. A színház nem foglalkozik mással: csak darabbal lehet sikere — más műfajokban gyönyörűen érvényesülhet még — elég Jókaira hivatkozni.

A párbeszéd további folyamán kiderülne, hogy van még egy harmadik nagy különbség az igazgató és a szerző szempontja között. Az igazgató számára erkölcsi és anyagi siker egy és ugyanazt jelenti. Tőle nem várnak mást, neki nem kell felelni egyebért. A szerzőnek azonban aggodalmai vannak — a szerző — ha költő is egyben — kétféle sikert ismer, s a kettő közül az egyiketől jobban fél, mint a bukástól: s ez az a siker, amit olyan művel ér el, ami neki nem tetszik amivel nem azonosíthatja magát amiről ösztönyszerűen érzi, hogy többet árt neki, mint a bukás: hamis képet ad róla, megrontja a közönséggel való természetes viszonyát, utáiban áll elkövetkező szándékainak,

Ez a nagy érdeklentét volna a párbeszéd magva. Az igazgató nagysikerű darabokat hivatkozna — lelkesen bizonyítaná a szerzőnek ezekből a darabokból levont tanulságok alapján, hogy a közönségnek ez meg ez kell: hogy ilyen és ilyen természetű tárgyaknak, beállításoknak, hangnak és szerepeknek szokott sikere lenni, mióta áll a világ és színházát játszanak. A szerző pedig makacsul a maga álláspontja mellett: hogy sikere csak annak a darabnak lehet, ami meglepő, ami új, amelyet csak ő írhatott meg, senki más — hogy tehát a siker titka éppen abban van, *nem olyat írni*, mint amilyenek eddig sikere volt. Az igazgató minden érvét a tapasztalatból meríti — a szerző képzeletéből — egyik a multa és jelenre vonatkozik, másik a jövőre — egyik abban hisz, ami van, a másik abban, ami lehetne. Az igazgató azt mondaná: »írjon még egy olyanféle, mint az első volt, ami úgy tetszett« — a szerző azt felelné rá: »azért tetszett, mert első olyanféle volt, — a másodiknak megint elsőnek kéne lenni — de *ilyentélebből*«.

Az igazgató azt bizonyítaná, hogy a sikernek normái vannak — a szerző azzal torkolná rá, paradox okoskodással, hogy ez a norma, ez az állandó, éppen a változatosságban van. Az igazgató nagysikerű költőkre hivatkozna, akiktől tanulni kell, akikre hasonlítani kell, — a szerző folytatná a szellemi tótágast és azt állítaná, hogy a nagy költők éppen abban hasonlítanak egymáshoz, hogy különbözőnek egymástól, sokkal jobban különböznek, mint külön-külön, mindegyik, a többi embertől.

És így folya a vita és végre az igazgató kifáradna — hogyan akar hát nagysikerű darabot írni, ha nem tudja, mi a siker titka? S a szerző azt felelné rá — éppenugy, hogy ne tudja róla, — ha tudok róla, vége a sikernek. S beszélne a teremtés, az alkotás boldogságáról, mely csak akkor lehet eredményes, ha mámorban történik, — de honnan veszem a mámort, — ha tudom, hogy most alkotok? S az igazgató savanyuan fejezné be a vitát — szóval a siker titka ugyanaz, ami az alkímista aranycsinálása: hamut és vizet és savat kell kevergetni márványedényben, de közben *nem szabad a varázsszóra gondolni*, amit ismerünk.

S a szerző rezignáltan és lehajtott fejjel mondaná: úgy van. Így írnam meg ezt a könyvet, a siker titkáról. De nem írom meg, mert már tudom, hogy azt

szeretném, ha ennek a könyvnek sikere volna, tehát nem lenne sikere — tehát tudom, hogy nem lenne sikere, tehát nem tudom, hogy sikere lenne, tehát sikere lenne, tehát nem lenne sikere... Jobb nem gondolni rá.

Dilettantizmus

a fotografiában

Talán egyetlenegy iparág sem szenved annyit a dilettantizmustól, mint a fényképezés, és éppen az az iparág, amely az utolsó évtized alatt a legtöbbet fejlődött.

Sajnos a fényképezés olyanok is üzük, akik bár »nagyon élethű« képeket amatorkodtek és máról-holnapra hivatásos művészifotográfusokká vedlettek át.

A Kodakot elcsettenteni a legkönnyebb dolog volt, de hogy a fényérzékeny lemezen mi mutatkozik, azt csak öntudatos fotografusmester tudja már előre, aki felvétel beállítását, gondosan készíti a kompozícióját, és annak kell aztán a lemezen is érvényesülni amit a mester már előre meghatározott.

De a mai művészi fotográfia különben is annyira magán viseli készítőjének művészi felfogását, hogy a műértő publikum könnyen párhuzamot vonhat az igazi és talmi művészifotográfia között.

Reményi M. subotikai fényképezés mester egyike azoknak a fotografusoknak, aki felvételeit előre meghatározott öntudattal és gonddal készíti.

Erről tanuskodnak legújabb felvételei, amelyeket újonnan rendezet kirakataiban elhelyezett.

FŐRJEMNEK
IGAZA VAN
csakis

TEÁSKANNA
VÉDJEGYŰ CÉCÉ
vásárolok,

kitűnő aromája és
kiadósága miatt.

TEÁSKANNA VÉDJEGYŰ CÉCÉ csakis
eredeti csomagolásban Teáskanna
védjeggyel felírással valódi. Kapható
minden fűszerkereskedésben.

VAS ABLAKOK

és
SZAB. TÜZHELYEK

olcsó és gyors előállítása

POMIKACSEK JÓZSEF

I. műlakatos üzembén NOVISAD, Masarikova
ulica 6. 1690

Giardinetta

Mikor a fotografálást, amely azóta fi-
nom művészetté nemesedett, feltalálták,
nem mindenki örült vele, — hogy atelier-
kifejezést használjak: nem mindenki esi-
nált olyan barátságos arcot hozzá mint
ha a fotografáló masina előtt állna. So-
kan a képzőművészetek elleni merénylet-
nek nézték, s nem egy arcképfestő a ke-
nyerét feltette tőle. Sokan meg úgy vol-
tak vele mint egyánemelyikünknek az öreg-
apja vagy a dédöse a vasutakkal: az
ördögök művének tartották és idegenked-
tek tőle. Paula Perret például így kö-
szöntötte az új »korszakalkotó« művé-
szetet:

— Lapos, ostoba és utálatos találmány
kezdte meg a libarepülését, s nem volt
sürgősebb dolga mint klasszikus görög
névvel díszíteni magát. Az ordenáré tech-
nikának, a haldokló művészet e halálde-
fősnak, amelyet egy henevő, raffinált
civilizáció ejt rajta, fotografia a neve. S
ez rendben van így. A mechanikus lelkek
s a mechanikus arcok e hora, megérdem-
li, hogy lelketlenül és mechanikusan ábr-
ázózzanak, azaz: fotografálják.

Majdnem minden új találmány keresz-
tülmegy az ilyen kellemetlen fogadtatá-
son. Még ha egy emberjavító gé-
pet találnának föl, az is bizalmatlanságot
keltene eleinte, s csak később látnák be
az érdekelték, hogy az mennyire hiány-
zott eddig s hogy mily nagy szükség
van rá.

Az állat bátrabban, kedvem volna azt
mondani: szebben hal meg mint az em-
ber. Az igaz, hogy kevesebb körülmé-
nyességgel is születik. És mégis, ha va-
laki nagyon elhagyatva, egyedülségben
hal meg, azt szokták mondani: nyomorul-
tul pusztul el mint egy állat. Tévedés.
Az állat bölsebb (vagy: humánusabb?)
mint az ember, mert szerényen, esendő-
sen, önzetlenül, a környezetének nem al-
kalmatlankodva, a fájdalomával másoknak
fájdalmat nem okozva leheli ki a párá-
ját. Majdnem azt írtam: a lelkét. Mert,
ha elgondolom, hogy egy ilyen oklatan
állat milyen diszkrét, amikor haldoklik,
hogy — hacsak teheti — elbúvik
meghalni, s a büszkeségében nem kíván
másokban sajnálkozást kelteni, akkor haj-
landó vagyok azt hinni, hogy van
lelke, talán inkább mint sok ugyne-
vezett embernek, aki a maga értéktelen
kis életét rendkívül fontosnak tartja s
kétségbeesve hal meg, mert azt hiszi, so-
kat vesz tőle a világ, s az nélküle nem
tud majd megenni. Az állatban nem egy
emberi s az emberben nem egy állati vo-
nást talál a pszichológus, az antropológus
meg a zoológus, akik vizsgálva e két
spécieszt, valószínűleg arra a konkluzió-
ra jutnak, hogy az állatnak — s főleg a
hasznosnak — szabad volna kissé öntu-
datosabbnak lenni, s hogy az emberre —
főleg a haszontalanra — ráférne egy kis-
sé több szerénység.

A valamikor nagyon olvasott Karl von
Holtei a jószívűségének igen szép bi-
zonyítékát adta. Privátvagyon hiányában
csupán írásai jövedelméből élt, de az-
ért 1866-ban, a poroszok és osztrákok
testvérháborújának idejében egyik köny-
vének a tulajdonjogát minden ellenszol-
gáltatás nélkül engedte át a sebesültek
javára, az ápolásuk s az élelmezésük
följavitására. Még nála is nagylelkűbbnek
mutatkozott Multatuli, a híres hol-
landi író, aki a feleségével s a gyermekei-
vel néh különbözők között élt, s
mégis lemondott valamelyik művének a
tisztelődijáról egy éhező család javára,
amelyet közelebről nem is ismert. A
tudat, hogy valaki éhezik, elég volt neki,
hogy dolgozzon érte.

Wir Wilden sind doch
Bessere Menschen, — az írók
nem rossz emberek.

Mikor Bezerédy főispán meghalt, és
mindenki dicsérte az egyenes jellemét s
a szívósságát, egy városi segédadótiszt
ezekkel a szavakkal emlékeztet meg
rőla:

— És ami a fő, nagyon jó kolléga
volt!

Majdnem olyan naiv kijelentés mint
azé, a keresk. miniszteri írnoké, aki a Ba-
ross Gábor halálakor így kiáltott föl:

— No, most egy hellyel előre rukkolt-
tam!

Megint meghalt egy öreg francia. Ca-
poul, a híres tenorista (aki ötven esz-
tendővel ezelőtt híresebb volt mint nap-
jainkban Caruso vagy Bonci), február vé-
gén hunyt el nyolcvanöt éves korában.
Már harmincöt éve visszavonult a szin-
padtól, s a mai nemzedék csak az öre-
gek emlékezőseiből ismeri, akik elragad-
tatással beszélnek a furóréről, amelyet
hatalmas énekekordjai keltettek. Lucia-
ban, az Alvajáróban és Mártában ex-
cellált különösen. De a szinpad dicsőség
különös dicsőség...

A színész kétszer hal meg.
Amikor visszalép a szinpadtól s amikor
eltemetik. Capoul sokáig élte túl az első
meghalását, s reméljük, hogy a második
kevésbé fájt neki. (Az első minden bi-
zonytal nagyon fájdalmas volt.) Har-
mincöt évig élt taps nélkül annak, aki
megszokta, hogy esténként huszszor »ki-
hívják«, nem könnyű feladat, s francia
optimizmus és »gaulois« élnitűdés kell
a kibírásához. Ez a két erény — helye-
sebben: ez a két szerenese — megvolt
benne, mert (amint az újságok írják)
mindvégig egészséges és jókedvű volt. A
franciák sokáig és jól tudnak élni. Az-
ért hosszú életűek, mert jól élnek, vagy
azért élnek, oly jól mert sokáig tudnak
élni, az ő titkukat. S ezt a titkukat ren-
desen magukkal viszik a sírjukba.

Franciaországban most indult meg az a
mozgalom, amelyen mi már tulvagunk:
a cselédek mozgalma, akik nem akarnak
többé »domestique«-nek lenni, hanem az
»employé de la maison« jobbanhangzó cí-
mét követelik. Ez az elnevezés körülbe-
járul megfelel a mi »háztartási alkalmazot-
tunk«-nak, éppen olyan nehézkes és épp-

oly kevésbé jellemző. De ha ez az ártat-
lan játék a szavakkal az érdekeltet ki-
elégíti, nekünk nincs szavunk ellene.
Mindenesetre különös (és a cselédtartók-
ra előnyös), hogy míg munkások, köz- és
magántisztviselők és egyéb alkalmazot-
tak testületké, védő- és támadószövet-
ségekbe tömörülnek, bérjavítást és fi-
zetésemelést kérnek s a szociális meg a
higiénikus helyzetükön akarnak javítani,
addig a háztartási alkalmazottak csak
hangzatosabb címet követelnek. Igazán, az
idealistákat maholnap nem az urak, ha-
nem a cselédek között kell keresni, akik-
nek a fizetés kevésbé fontos, hacsak
megfelelő címet kapnak. A gazda pedig —
a nagylelkű! — megadja a kért titulust,
csak fizetnie ne keljen többet.

A cselédek mozgalmaának több értel-
me volna, ha tovább is így hívnák őket,
s úgy bánnának velük mint ha hivatal-
nokok lennének. Mert mit ér az nekik,
ha alkalmazott urakká és hölgyekké lép-
tetik elő őket s úgy bánnak velük to-
vábbad is mint a cselédekkel?

Márciusi hó. — Az idén, március ele-
jén olyan fehér volt a hó mint a felsőbb
leányiskolák szende növendékeinek a téli
tájképein, nagy örömeire a nőknek, akik
elég fölvilágosodottak ahhoz, hogy hügy-
jenek a babonákban, s azt tartják, hogy
szépek lesznek, ha márciusi hóval mosá-
kodnak. Ennek a reménynek a legszebbek
is örülnek, mert ők is szeretnének —
szebbek lenni. Hát még azok, akik a ter-
mészetből mostohább elbánásban része-
sültek! Egy ez utóbbiak közül levelet in-
tézett e lapok orvosmunkatársához, fény-
képet mellékelte s azt a kérdés intézte
hozzá, hogyan kell használnia ezt a cso-
daszert és meddig, hogy szép asszonnyá
legyen? A doktor figyelmesen megzem-
lélte a fotografiát s ezt válaszolta a
hölgynek:

— Ha huszonöt esztendeig minden már-
ciusban, a hó első napjától az utolsóig
mindig márciusi hóval mosakszik, akkor
— nem fog fiatalon meghalni!

Tavaszi divat

— Párisi levél Budapestről —

Február elején gondoltam már ar-
ra, hogy: jön a tavasz és még nem
tudom, mit írjak asszonyaimnak a
divatról. Páris!... Páris!... már
rég nem diktált ennyire divatot, mint
ma. Volt egy idő, amikor London is
vindikált magának egy kis jogot,
amikor volt angol kosztüm, angolos
matrózruha... ennek ma vége! Pá-
ris diktál!

Március elején érdeklődtem a szí-
nészvilág leghíresebb szalonjában.
»Még nincs itt, Holnap érkezik.«

(Rosenbergné olyan pontos, mint
egy király — gondoltam elismerően
amikor csakugyan megérkezett, mo-
delleivel és párisi élményeivel.)

— Először a ruhák vonalairól —
— szóltam, mire zökkenő nélkül a
következő teljes divattudósítást kap-
tam:

— A vonal: egyenes, szűk, rövid.
Egyes divatszalonok megkísérelték
a »directoire«-t, azaz: egy egészen
empireiellégű, rövid derekat, de nem
fogadták el. Helyette az egyenes,
gyerekes vonalu ruhák s a gyerekes
alakok dominálnak, a mannequine-
ket is mind ebből a fajtából válo-
gatták. Sem glógni, sem plissé, sem
todor náncs.

Párisban, Nizzában ma legfonto-
sabb ruhadarab a »paletot«. Ez crepe-
pe-georgetteből, crepe de chine
vagy maroquinból készül, fekete,
vagy a ruha színéhez illő, háromne-
gyed hosszú, úgy, hogy a szűk szok-
nyából, illetőleg ruhából tiz-tizenkét
centiméter kilátszik. Némelyik du-
san himzett, a másik kívül-belül más
anyag, úgy, hogy mindkét felén
hordható. Nem gombra és nem ka-
pocsra jár, hanem viselője alul, —
majdnem oly mélyen, ameddig kí-
nyujtott karja ér, — jó szorosan
össze fogja. Ezt hordják délelőtt, dé-
lután, este. A kepp teljesen letűnt.

Kosztümben jelentős változás
nincs. Egyenes, szűk szoknyák, picit
rövid szűk kabátok.

Az estélyi ruhák egyenesvonalúak,
feltűnő rövidék, szűkek, anyaguk fé-
nyes selyem, dusan himzettek, fan-
tasztikus toldásokkal. Structollal
körülaggatottak csipőtől lefelé. Ér-
dekes és artisztikus díszítés még: a
közönséges nyomott, színes butor-
karton virágait kivágni, ezeket rá-
aplikálni a selyemre, s aranyszállal
vékonyan áthimezni.

Nagy kendő-dívat van. Mindenféle
színes kendőket látni... a restaur-
ant-okban s a barokban. Leginkább
az újjáélt ruhák miatt.

Estélyi ruhákhoz brülláns-cinóbet
látni, teljesen kirakva ragyogó kö-
vel. Nappal kék, zöld, piros cipők-
ben járnak, főképp Nizzában. De Pá-
risban is, mert ma mindenki autón
jár, az autó olcsó, egy frank ötven-
ért már nagy darab utat lehet meg-
tenni.

A kalapok kicsik, arannyal, bór-
rel, színes selyemmel himzettek,
ezenkívül dísz nincs rajtuk.

Szövetruhákban nagy divat a sö-
tédek, a délelőtti ruhák egyenesek
rövidék, kivágásuk épp csak akkora
hogy a keményített és fényesített
pubi-gallér körül fogja.

Meg kell említenem, hogy Páris-
ban nem volt divat az egészen hosz-
szu szoknya: a párisi nő nem csu-
lítja el magát. Így ott nem szenzá-
ció az ideit, valamivel rövidebb szok-
nya.

Hordják a dus, hosszú tollboákat
minden színben s amilyen a boa,
olyan színű napernyőt. Raffináltar-
szépek a napernyők, himezve, raf-
jolva.

Ruha- és kabátdísznek szeretik a
nyírott uarabot, ez télérben és bar-

nában teljesen azt a hatást adja,
mintha szörme volna.

Utra burburry és covercoat kabá-
tokat hordanak, természetesen nem
háromnegyed hosszút, hanem oiyat,
hogy fedje a szoknyát.

A szőrméről meg akarom említeni,
hogy odakint minden számottevőbb
nőnek van egy nercbundája. Csak
nere a divat. Ékszer: hoszan lógó
fülbevaló, nagykövű. Kollie nincs,
helyét a gyöngyosorok foglalták el.

A sáldivat az, ami Párisban egy-
szóvíván a legjobban tetszett. A fel-
csukható szövetruhához színen
egyező, maroquin-sájt, végén dusan,
szépen himezve, ha ezt a nő a nya-
ka köré dobja, kész a komplett trot-
teur, nagyon díszit és artisztikus.

Hajviselet: kizáróan nyírott haj,
simán hátraolaltatva, oly simán,
mintha egy sapka volna rászoritva
s hátul, a tarkó fölött erősen bodro-
san felsütve. Mindenki rövid haját
hord, az ősz asszonvok is.

Arcfestésnél ma főszlyt a szemre
fektetik, azt négy-öt színárnyalattal
festik alá.

A harisnya rózsaszínű árnyalatú,
testszíni: »rosé«; A cipő bármi-
lyen, a harisnya mindig ez.

A ruhák majdnem mind slicceltek,
mert nagyon szűkek, némelyik csak
egy méter bő alul.

Egész emigráció van Párisban,
mindenkivel találkoztam. Bázár Gi-
ta egyike Páris legfelkappottabb,
legszebb nőinek, Lenkeffy Ica, ki egy
ottani bankár felesége, nagy pompá-
ban él. Göthekkal is együtt voltam,
Göthné levágatta a haját, azaz hogy
egyszerűen levágták neki, mert a
fodrászok is a rövid haj mellett für-
tek lándzsát, így most már csak rö-
vid hajjal látja viszont a közönség.

Nagyon nagy az élet! A Casino
de Paris épületében van a Perroque,
ahol nagy karakterbabákat, pierrot-
kat és pieretteket ajándékoznak az
embernek viszont ha bármit fo-
gyaszt olyan fantasztikus az ára,
hogy a művészi pierrot is busásan
kikerül belőle.

(S. E.)

Leányvásár

— Az ötödik előadás után —

Elpazarolt dicséreteket kellene
visszakérni azoktól, akiket eddig
csak félig illetett meg az elismerő
szó. — az elfogultság tapsát tompi-
tani visszamenőleg, amely eddig el-
hangzott a műkedvelő előadások né-
zőterén. Revideálni kellene minden
elismerő kritikát, amit eddig a vaj-
dasági magyar dilettánsok több szin-
padon működő gárdái kaptak, hogy
kedvét ne szegjék a magyar szó,
magyar főrekvés új apostolainak.

És a tapsnak minden özőnét, az
elismerésnek minden szavát
új köntösben, a műkedvelőket meg-
illető szubjektív fentartástól mentes,
teljesen kiérdemelt elismerést oda
kell vinni azokat, akik egy hét óta,
a Leányvásár szerepeiben játsza-
nak, nem műkedvelő előadást, ha-
nem magyar színházat.

Szokatlan ugyan, — de a szinpad
növtelenjeinek, a statisztáknak hadd
juttassuk az elismerés első szavait.
Azoknak a leányoknak és gyű-
nák, akik »matrózok, népség« gyűj-
tő neve alatt vonulnak fel a Katho-
likus Legényegylet szinpadán, a
Leányvásár operettben. Kántor Irma,
Hoffmann Ilonka, Jurics Mariska,
Ezsás Jolánka, Tossenberger Lujza,
Koncsek Bözsike, Koncsek Mancs-
ka, és a fiatalemberek, akiknek ne-
veiről még a szinlap sem emlékezik
meg...

A statisztáknak és az epizódsze-
repek megszemélyesítőinek a játéka
tette meleggé, derfissé az egész da-
rabot. Az a staffázs, amelyet Mar-
tos és Jacobi operettjének adtak, fe-
lülmúlja a hivatásos színészek játé-
kának millióját. A Legényegylet mi-

kedvelői nem kasirozott diszletekkel játszottak; stilszerű és új volt minden jelmez, mosolygósan derűs minden csoportjelenet. A statiszták is megjátszották szerepüket, kedvvel játszottak és ezzel kedvet hoztak az egész színpadra és így teljesen megfeleltek feladatuknak, jobban, mint a hivatásos színházak hivatásos »kardalói«. — akik névtelenségük tudatában, a megszokottság blazirtságával, a muzsáj-fellépés unottságával ismétlik a sablón-operettek üres refrénjét.

A darab legkedveltebb, legmegkapóbb része a második felvonás.

Ragyogóan tiszta, hófehér hajót varázsolt a rendezői ügyesség, a diszletező művészet a színpadra. Semmi sem hiányzott a hajóról. A kapuk, a kémények, az árboc, apró zászlócskák sorai mind természet-hűen elcseszt részei egy luxusiacht-nak, amelynek háttérében sötétben kéklik a tenger. A sötét háttér még jobban kiemeli a hajó fehérségét és a fedélzeten makulátlan fehér ruhában jelennek meg a matrózok. Általában az egész darab jelmezei dicséretére válnának a legnagyobb áldozatokkal dolgozó nagy színházaknak is. A szereplőknek példátlan áldozatkészségét dicsérik a diszletek és a jelmezek, amelyent ma a színházak sem igen tudnak nyújtani. És az egyes jelenetek hatásosságát ügyes színészfényhatásokkal fokozzák. A rendezés a színpad dus berendezése mellett nem hanyagolja el a háttér sem és még a harmadik felvonás foyerjába is szökőkutat — nem festett, hanem valódi, labdával játszó vizsugarat, — állít.

Rackó Ilonka és Pukecz Ella a kedvencei a Leányvásár nézőközönségének. Ők ketten viszik teljes sikerre a darabot.

A Lucy szerepében excelláló Rackó Ilonka megértő játéka, meleg szopránja teljesen magával ragadja a közönséget. Játéktudása fölötté áll a műkedvelő-nívón. Minden mozdulata finom, nyugodt, meg-

értő és nagy, barna, beszédes szemei, derűs arcijátéka bizonyították, hogy teljesen beleéli magát szerepébe.

Pukecz Ella a Bessy szobalány szubrett-szerepében a legjobb alakítást nyújtja. Ugyes, temperamentumok, zengőhangú és kedvesszavú művésze a Legényegylet műkedvelőinek. Játéka, éneke, tánci mind kifogástalanok. Ha ő játszik, a közönség tapsvihara alig akarja elengedni a színpadról. A darabban megfelelő partnere Schald József, aki Tritz grófi szerepében nyújt kabinetalakítást.

Ilyen együttes mellett meg lehet érteni, hogy a Leányvásárt harmadik és negyedik előadásán is rajongó közönség nézte végig. A Legényegylet helyisége minden este zsúfolt. A sikert fokozza azt a személyes ragaszkodást, amellyel a közönség műkedvelő színészei iránt viseltetik. Ez a közönség a magáénak tekinti a szereplőket, az eddigi előadások során teljesen hozzájuk nőtt, kultuszt csinál belőlük. Sokan vannak, akik az elmúlt héten mind a négy alkalommal végignézték a darabot és ha huszszor megy, huszszor is megnézik. Mert szeretik ezt a színpadot, szeretik a szereplőket, — és mert ezek meg is érdemelik a szeretetet.

És mert olyan nagyon jól esik a magyar szó és a magyar dal.

—kas.

VÁROSI JODÓS
GYÓGYFÜRDŐ
NOVISAD

PENZIÓ RENDSZER

KITŰNŐ ELLÁTÁS ÉS SZOBÁK
ISZAPKEZELÉSEK, SÓSFÜRDŐK, HYDROTHERAPIA, RÖNTGEN-LABORATORIUM, KVARCLÁMPA, DIATHERMA ÉS VILLAMOS KEZELÉSEK, — ÁLLANDÓ FÜRDŐORVOS NYITVA EGÉSZ ÉVBEN — TÉLIKURA

Szerkesztői üzenetek

•••

Tempora mutantur. Ön téved a cikkéhez fűzött kombinációiban. Magától értetődik, hogy amikor mi egy eseményt leírunk, vagy annak jelentőségét méltajuk, nem terjeszthetünk ki a szereplők minden intim személyi adataira és multjukat nem vehetjük mikroszkopikus vizsgálat alá. Kétségtelen, hogy az általunk közölt tárgyalás lényeges mozzanataiban megfelel a valóságnak és kihívja azt a kritikát, amivel mi azt szóváltottuk. Ez nem világnézet, vagy politikai pártállás, hanem tisztára a jog és igazság kérdése.

H. F. Vršac. Önnek, aki itt született és 1905 óta itt lakik, nincs szüksége honosítás bizonyítványra. Váltson ki anyakönyvi kivonatot, továbbá hatósági bizonyítványt arról, hogy 1905 óta itt lakik és idegen állam javára nem optált. Ha a hatóság a bizonyítvány kiállítását megtagadná, forduljon a belügyminiszteriumhoz.

Sz. I. Dobejaca. A forgalmi adóról szóló 1921. évi rendelet 6. paragrafusának 13. pontja forgalmi adómentességet olyan hazai ipartermékek forgalomba hozatalára állapít meg, amelyeket segéd nélkül állítanak elő. Az a kisiparos tehát, aki egy tanonccal és egy segéddel dolgozik, tartozik forgalmi adót fizetni. Önöknek joguk van adóátalányt fizetni és ez esetben nem kötelesek külön forgalmi adókönyvet vezetni, ha az adóhivatallal az adóátalány összegében megegyeznek.

Vernat. A rézkarc közvetlen megvizsgálása nélkül nem lehet véleményt mondani. Magában véve a jelzés nem irányadó. A kért szignum nem fordul elő a művészettörténeti lexikonban.

M. S. Ada. Gránitkővet és kőhulladékot vámentesen hozhat be Magyarországból. Kérvényt nem kell benyújtani, csak azt kell igazolni számlával, hogy mi az az áru, amit behoz. A kőpor vámjá Magyarországból 3. Ausztriából 2 ezüst dinár métermázsanként. A vételárát bármelyik devizakereskedelmre jogosított bank utján átutalhatja.

P. E. Maliđjos. Az illetéktörvényben nincs rendelkezés arról, hogy köteles-e a kerületi pénzügyőri szakasz felszólítani a vendégeket az engedély díjának lefizetésére. A kirótt bírságot meg kell fizetni és aztán élhet a felelősség jogával.

T. M. H. B. Az a konfliktus, amelybe ön bonyolódott, nem olyan természetű, hogy a közelebbi körülmények ismerete nélkül ta-

nácsot lehetne adni a megoldására. Egyébként jellem és temperamentum dolga, hogy adott esetben ki hogyan viselkedik. Ha lelkiismereti furdalásai vannak, mindenestre jobb, ha idejekorán vet véget a kétértelmű helyzetnek, mint hogy sokáig töprengjen az elintézés formáján és ezzel a félreértést még inkább elmérgesítse.

HÖLGYEK! 1120

Külföldi szalmakalap ujdonságok megérkeztek és megtekinthetők. Saját érdekében tegyen próbát! Mindenféle szalmakalap átvarrásokat és festéseket elvállal. Szalmakalapok már 55 dinárért kaphatók SILD KALAPIPAR SUBOTIGA Csirkepiac.

Szépség? Fiatalkori frissesség? Megnyerő külső?

Ezt Ön is megszerezheti és a korai megöregedést racionális arc-, test-, haj- és fogápolással kerülheti el. Csodálatos hatásuk a 25 éve kedvelt Elsa-szépségápolószerek, Elsa-arc- és hajkenőcsök. (2 tégely csomagolással és portóval együtt 25 dinár.) Elsa-hajnövesztőkenőcs (2 tégely csomagolással és portóval együtt 25 dinár.) Elsa-liliumtej szépségzsáppan (4 da ab csomagolással és portóval együtt 40 dinár) továbbá a többi Elsa-készítmények: Elsa-hajszesz, Elsa-szájviz, Elsa-kölniviz stb. Cím: Feller V. Jenő gyógyszerész Stubica donja központ 185. (Horvátország) 9131

E. SZÉCSI

„PHILATELIA“

bélyegkereskedés Suboticián, a főposta mellett. Albumok minden nagyságban, katalógusok Michel, Senf, Ivert, Zamstein, Kohl 1924-es kiadásokban kaphatók. Megvételre keresek minden mennyiségben használt S.H.S. bélyegket.

Aksentijević és Fixmann

HIRLAPTERJESZTŐ és HIRDETŐ VÁLLALAT

Skopljanska 18. BEOGRAD Skopljanska 18.

Folyószámla a Prágai Hitelbank beográdi fiókjánál.

Telefonszám: 22—22.

Postafiók 176. szám.

Ügyvéd urak!

8 nap leforgása alatt megjelentetjük hivatalos és magán-hirdetéseiket a „SLUŽBENE NOVINE“ hiv. lapban 50 dinár ellenében.

Levelezés: szerb, horvát, magyar és német nyelven.

Iparcsarnok

Nagy, háromhajós iparcsarnok 40 x 80 m., ezelőtt kiállítási helyiség volt, minden iparüzemnek alkalmas, kedvező feltételek mellett eladó. Felvilágosítást ad Dehatage, Belgrad Knez Mihajlov venac 13. 1685

HUZALOK
ZSINOROK, — KÁBELEK — AZ ÖSSZES SZERELÉSI ANYAGOK — IZZÓ-LÁMPÁK — VILLAMOS FŰTŐTESTEK VASALÓK — CSILLÁROK — VENTILATOROK

Kralja Aleksandra ul. 17
NOVISAD RELAIS NOVISAD
ELEKTROMOSSÁGI GYÁR RÉSZVÉNY TÁRSASÁG

KOMPLETT CSENGŐ- és TELEFONKÉSZÜLÉKEK
ZSEBLÁMPÁK — ÁRAMMÉRŐK — MŰSZEREK — VILLAMOSTELEPEK TERVEZÉSE, ÉPÍTÉSE — MOTOROK, DINAMÓKSZÉNKEFÉK — STB.

Felelősség-gel átjavitott LOROMOBILOK LANZ—WOLF építési év: 1914/22

HP. 10/15, 15/20, 20/25, 25/30, 30/40, 40/50, 50/60, 55/65, 60/70, 70/85, 80/100, 90/120, 100/130, 120/170, 130/190, 150/200, 170/230, 200/300, 300/400, 400/500, 500/600 HP.

Ujak: 26/42, 30/50, 40/65, 50/80, 70/100, 100/140, 120/170, 130/190, 170/210, 200/300 HP.

Elsőrendűen átjavitva. — Kipróbálva. — Egyévi gyári jótállással. — Komplet szerelés. — Tekintse meg állandó raktárunkat. 476

Mindennemű malomgépek elsőrendű kivitelben

MODERN MALMOK berendezése, már meglévő malmok átalakítása és építése a legújabb rendszer szerint.

Silos és gabonapadlások gabonaszállítóberendezések

Nagy raktár Zagrebban. — Mérnöki látogatás, tervezetek, prospektusok és katalógusok ingyen. — Azonnali szállítás! — Kedvező fizetési feltételek! — Mérsékelt árak!

Nyersolaj- és benzinmotorok 5—50 HP-ig

Transzmissziók Komplet szerelések

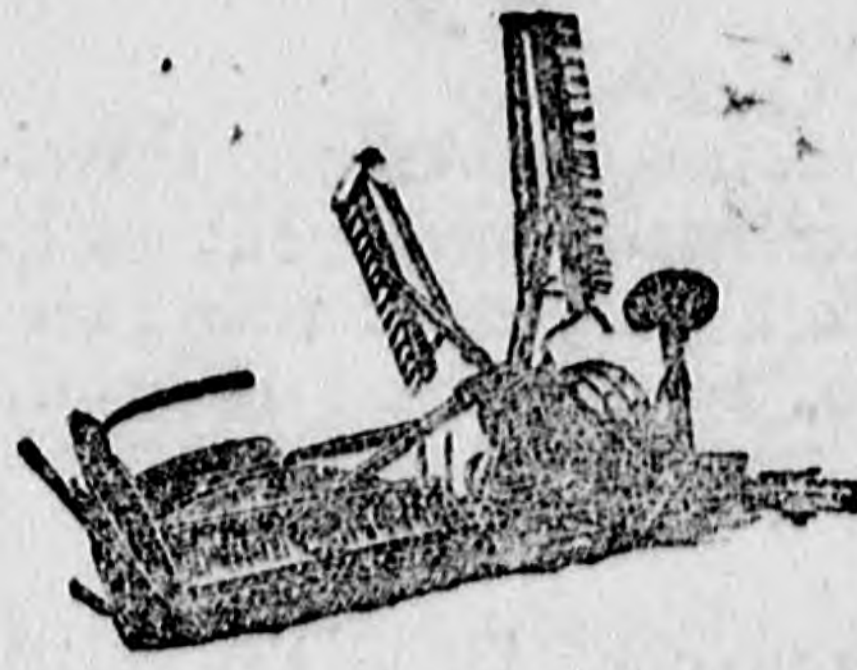
Braća Fischer d. d. ZAGREB Pantovčak broj 5.

SCHMOLKA HIRDETŐ IRODA HIRDETÉSEI NOVISAD, FUTOŠKI PUT 2. TELEFON 276

Bächer acélekék, boronák, kultivátorok, különböző kapálók, valamint mindenemű modern talajmivelő eszközök. —
Eredeti Melichar Unikum Drill vetőgépek, műtrágyaszórók, 2 és 3 soros kukorica-vetőgépek, aratógépek, fűkaszalók, szénagereblyék, köszörűkövek, eredeti Manilla zsineg. — Mindennemű mezőgazdasági eszközök és gépek haladó gazdák részére.
Állandó gépkiallítás és nagy raktár
Bächer R.-Melichar F. Novisad I.
 na Limanu. — Telefon 522. — 8504

MASSEY-HARRIS
FÜKASZÁLÓK és ARATÓGÉPEK

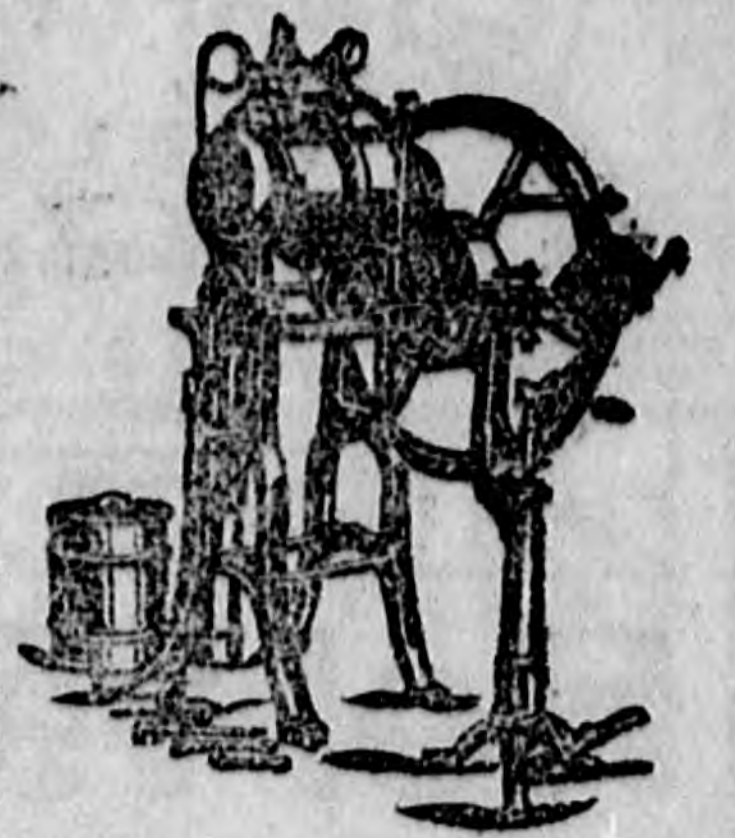
RECORD

IPARI és KERESKEDELMI R. T., OSIJEK

PHILIPPOVICS ADÁM

PANCSEVO
 (Banat)
 (1 órányira Beogradtól hajóval)

Nagy raktár komplet **SZIKVIZGYÁRI**

BERENDEZÉSEK-ben kizárólag az szakmában híres Dr. Wagner és Társa Wien— Budapest-i cég gyártmányai. 1655

SZÓDAVIZES és KRACHERLIS ÜVEGEK

Mérsékelt árak!!

Tessék ajánlatot és árjegyzéket kérni!!

Zsákok jutából, lenből és kenderből. Szalmazsákok viszontelárusítóknak gyári árban. — Lisztes-, só-, szilva-, komlós-zsákok. — Jutahessianok minden minőségben. — Használt zsákok. Kocsi- és vagon-takaró ponyvák minden méretben, rendelésre azonnal elkészítetnek. Zsinegek minden vastagságban és minőségben. Kötél-árak és halászati cikkek. — Takarók legjutányosabban be szerezhetők:

AVRAM SCHIFF
 zsák-, zsineg- és ponyvanagykereskedő
 zsák- és ponyvakölcsonzónél

Központ: Novisad Fiók: Beograd
 Futoški put 4 Kralj. Marka 7
 Telefon 402 PÍÓKOK: Telef. 29-25
 Sürgöncim; Zagreb, Wien, Budapest. Sürgöncim: KANAPIA
 — Kérjen árajánlatot! —

LOROMOBILOK

Lanz 16/20/25 PS 1916. évből
 Badenija 25/30/35 PS 1919. évből

Használt szivógázmotorok

Deutz 8, 12, 15, 20, 30, 35 PS
 M. A. N. 30, 35, 40 PS

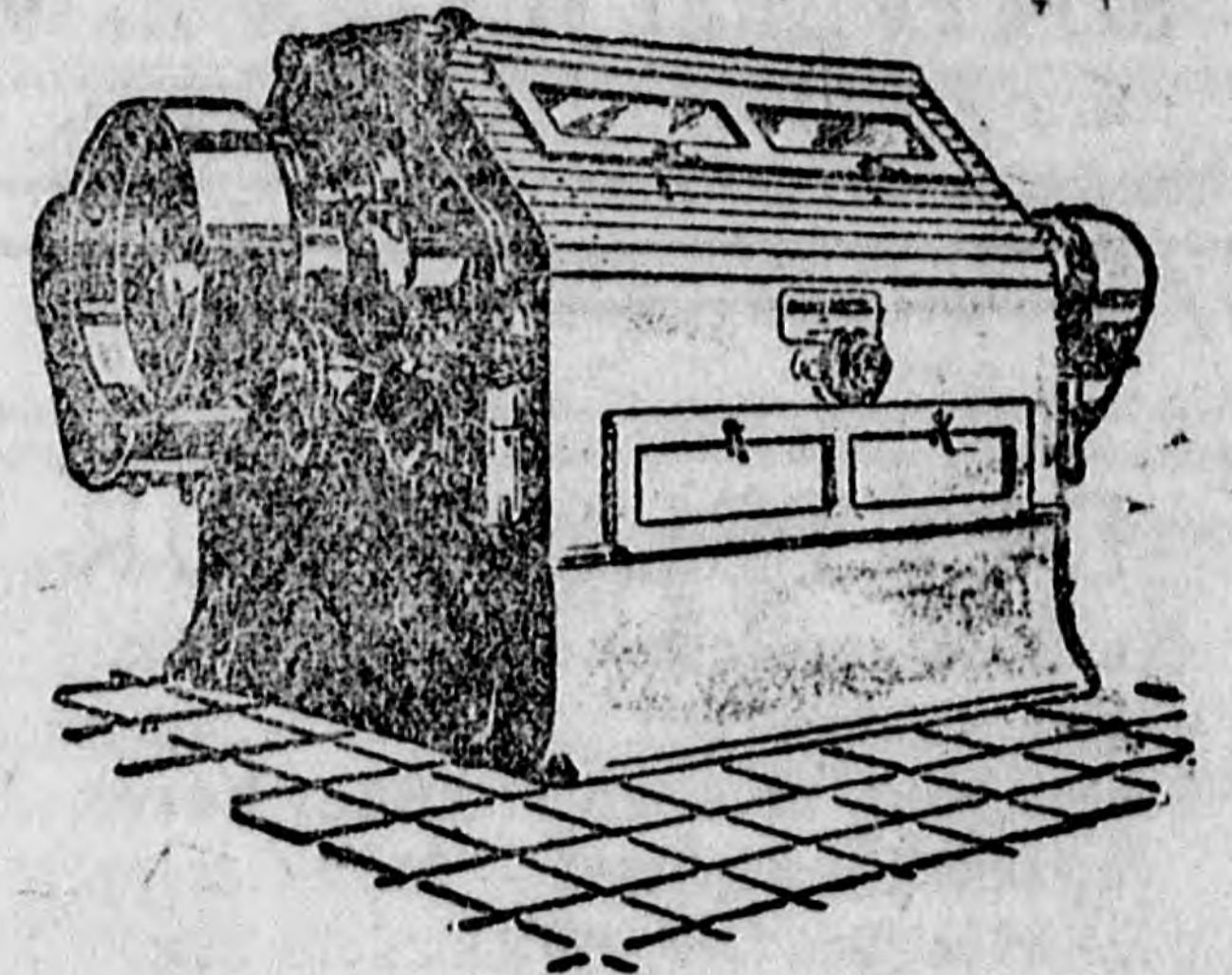
ÁLLANDÓAN RAKTÁRON

Osječka Ljevaonica Željeza i Tvrnica
 Strojeva D. D.

Osijeki Vasöntő és Gépgyár R. T.
 Osijek

GANZ-HENGERSZÉKER

1924. évi modell

Record Ipari és Kereskedelmi R. T.
 Osijek

MEGINT AZ ELSŐK VAGYUNK!

A dinár értékének megszilárdulása következtében raktárunkon levő összes bel- és külföldi gyártmányu bőrkészletünket, valamint kellékek cipész-, papucsos-, boeskoros-, szitgyártó- és kárpitos mesterek részére a beszerzési áron alul árusítjuk. **LE A MAGAS ÁRAKKAL!**

Bármikor meggyőződhetik erről!

Reitzer & Krishaber, bőrkereskedés
 Központ: Novisad, Futoški p. Fiókok: Ruma, Kula

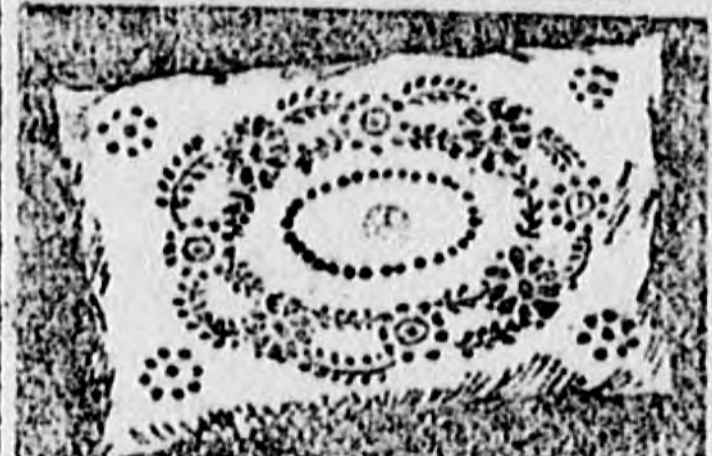
Fifi Crém

SZÁRAZ, ZSIROS

Pinter gyógyszerár
 nagy templom mellett.

SABLONOKAT

SABLON

női kézimunkákra, előnyomtatáshoz hozzávalókat, festéket, kenőt stb. legolcsóbb áron szállít:
M. TEICHNER
 Zagreb, Petrova ul. br. 2.

VETŐGÉPET, TENGERI ÜLTETŐT, EKÉT,

MORZSOLÓT,

SZECSKAVÁGÓT,

SZÉNAGYÜJTŐT,

ROSTÁT,

BORSAJTÓT,

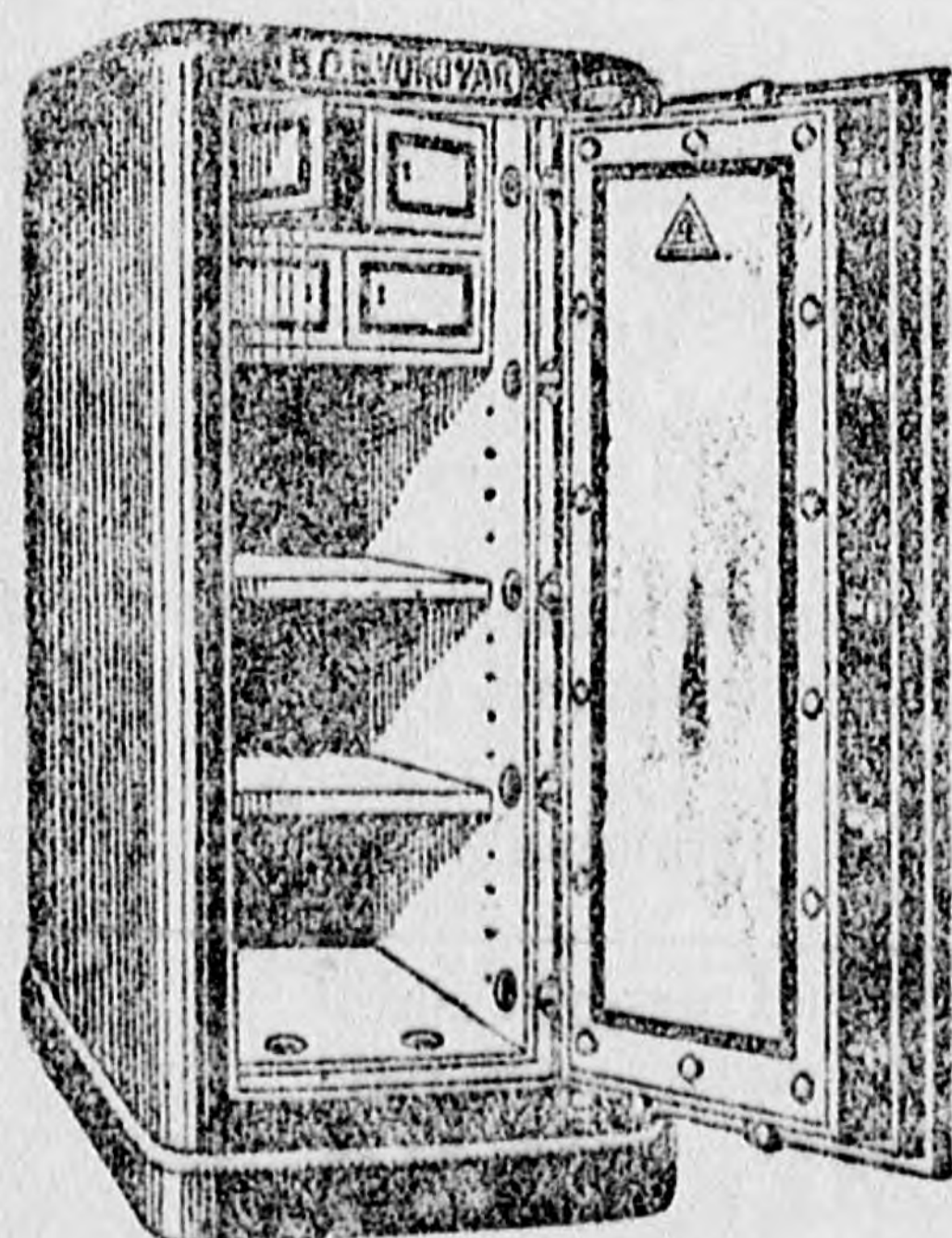
SZŐLŐZUZÓT

és mindenféle mezőgazdasági gépet a legjutányosabban, azonnal szállít a

Debreceni Mezőgazdasági Gépgyár R.-T. Debrecen

Lerakat:

Schumacher Rudolf Fiai cégnél Stari-Bečejen

Legújabb szabadalmazott találmány!

B.O.B. ACÉLBETON PÉNZSZEKRENYGYÁR „THÖRIG“ R.-T.

Sürgöncim „BOB“ Vukovár

VUKOVÁR

interurbán telefonszám: 56.

Gyárt és a legolcsóbb napi áron szállít:

Acélbeton pénzszekrényeket, Acélbeton iratszokrényeket, Tresorajtókat és egész tresor-berendezéseket stb. minden nagyságban, izléses és szolid kivitelben.

Vezérképviselőt és egyedárusítást az SHS. államok részére:

Goldstein Armin Vukovár, ügynökségi és bizományi iroda
 sürgöncim: „KOMISIONALE“
 interurbán telefonszám: 11,

Képviselőt és bizományi raktár:

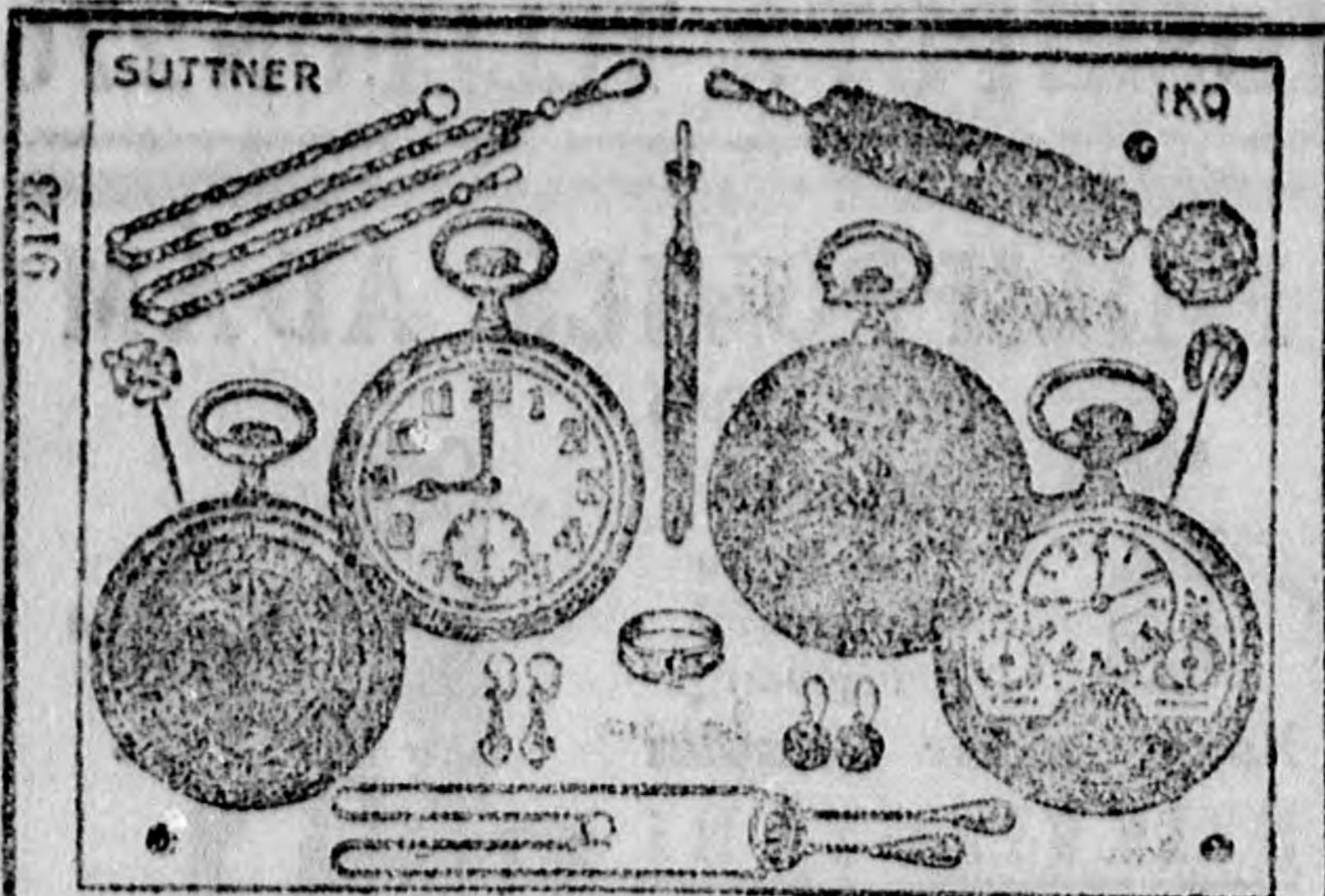
Eduárd Krausz butorkereskedő Novisad, Reka ügynöki iroda Novivrbas, I. K. Panič Beograd, Topličin Venac 19.

A legnagyobb mértékben tűzbiztos!

1717

Teljesen betörésbiztos!

Hol vásárol?

órát, láncot, gyűrűt, fülbevalót, karkötőt, arany- és ezüst tárgyakat és szükségleti cikkeket? A már 20 év óta fennálló H. Suttner áruház: vevői kényelmére azt a kellemes útítást vezette be, hogy a vevőinek nem tetsző tárgyat visszaveszi vagy a pénzért másik tárgyat küld. Nem kockáztat semmit és könnyen juthat ó és megbízható órához, amelyet nem kell javíttatni és így nem okoz felesleges mérgeledést, vagy annyit utat elsőrendű arany-, ezüst- fémszükségleti cikkekre. Kérje a képes nagy árjegyzéket, amelyre küldjön be 2 dinárt postaköltségre.

H. SUTTNER LJUBLJANA 976.
óra szétválasztási háza, Szlovénia.

BANKA UNGARO ITALIANA MILANO

Piazza Paolo Ferrari 9. a Scala-színház közelében.

Az összes bankszerű műveletek legkülansabb lebonyolítása. Levelezők a világ minden országában, Oroszországot is belcérte.

Sürgönyeim: UNGITA MILANO

Nagyobb belföldi részvénytársaság, amely Suboticán fióktelepet akar létesíteni, keres megvételre az Aleksandrova utcán vagy más főbb forgalmi úton

HÁZAT

nagyobb udvarral, ahol épületeket emelhet. Csak a tulajdonosok küldjék be ajánlatukat „BEOGRAD” jellegre a lap kiadóhivatalába. Ajánlatokat e hó 18-ig kérünk. — Megbízottunk 19-én érkezik Suboticára.

FORD-

AUTOMOBILOK

Ezújszerint 8,770.000 darab forgalomban!

Képviselő és raktár: **KEMÉNY ARNOLD**

cégnél, Vel.-Kikinda. — Telefon: 93. 1737

DANILO GERGUROV I SIN

Telefon 125. SOMBOR. Alapítva 1821

98-99% Rézgalic (kékkő)
la Mayunga raffia
Kénvirág

Waggontételeiben és kicsinyben beszerezhető

Asztalosok!

50 százalék munkamegtakarítást jelent Önöknek, ha géptől kész puhafa hálószobákat vásárolnak nálunk. Szállítunk akár komplett szobákat, akár egyes darabokat is. Elsőrendű anyag és gépmunka.

Kérjen még ma ajánlatot a

Kovini Bank bútorgyáráról
Kovin.

DESTELLATEUR

a likőr, rum, cognac és ecetgyártásban, valamint bor és pálinka főzésben elsőrendű szakember állást keres azonnali belépésre. — Megkeresések „Biztos jövő” jellegre a kiadóba kéretik

UTAZÓK

akik úveg és rövidárkereskedőket látogatnak, jó melékjövdelemre tehetnek szert. A cikk kulans magas jutalék biztosítva. Érdeklődők forduljanak „KULTURA” hirdetőirodához. Nevisad, Kraj Aleksandra utca 20. szám. 1878

FISCHER ERNŐ

GRAFIKAI MŰINTÉZETE SUBOTICA

Karadžićeva ulica 26. (Saját ház). Telefonszám 341. Pašićeva ulica 9. Interurbán telefonszám 62

ÜZLETI KÖNYV- és DOBOZGYÁR, LITOGRAPHIA, VONALZÓINTÉZET, KÖNYVNYOMDA, KÖNYVKÖTÉSNET

„RELIF” ELSŐ JUGOSZLÁVIAI DOMBORNOMÓ ÉS VÉSNÖKI MŰINTÉZET

T. C. Van szerencsém tudomására hozni, hogy vállalatomat „RELIF” dombornyomda és vésnöki műintézettel hibóvittem. Ezen legmodernebbül berendezett műintézet teljesítőképesége a modern kor oly magas nívóján áll, hogy ezáltal teljesen szükségtelenné teszi az ezen szakmába vágó munkáknak — mint eddig — a külföldről való behozatalát. Egyben van szerencsém t. c. figyelmét felhívni az 1907. óta fennálló és a legjobb hírnévnek örvendő litographiai és könyvnyomdai műintézetemre, üzletikönyv- és dobozgyáramra és a legmodernebbül berendezett vonalzóintézetemre és könyvkötészetemre, mely üzemem az összes vállalt munkákat a modern kor igényeinek megfelelő izléses kivitelben és lehető legjutányosabb áron szállítja. — Cégemet a n. é. közönségnek a következő munkák szállítására ajánlom:

Dombornyomda és vésnöki műintézet: Cimkék, Névjegyek, Levélpapírok, Védjegyek, Le- ragasztó cimkék, Pecsétnyomók, Domborsajtók hivatalok és bankok részére. Minden vésnöki munkát.

Lithographia: Egy- és többszinű cimkék, Védjegyek, Levélpapírok, Részvények, Betétkönyvecskék, Chequek, Plakátok, Céglapok és minden modern reklámok.

Könyvnyomda: A legszebb és legmodernebb nyomtatványok.

Üzletikönyvgyár és vonalzóintézet: Mindennemű üzleti könyvet bankok, nagyvállalatok, biztosítótársaságok stb. részére a legjobb bekötésben. Mindennemű raszterek elkészítése a legjobb papírok használata mellett.

Dobozgyár: Szögletes és gömbölyű dobozokat minden nagyságban, a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig. Faltkartok.

Könyvkötészet: Mindennemű könyvkötészeti munkák készítése. — Kérem egy próbarendeléssel meggyőződni munkáim elsőrendű kiviteléről és áraim jutányosságáról. Teljes tisztelettel:

FISCHER ERNŐ

Szálloda, kávéház, étterem

nagy nyári helyiséggel, komplett felszerelt szállodai szobákkal, a Bánát forgalmas nagyobb városában,

szabadkézből eladó

Komoly reflektánsok „Szálloda” jelige alatti leveleket a kiadóhivatal továbbítja. 1650

Új szabadonlengő siksziták 6, 4 és 2 réttiek,

Hagenmacher dunstdaragépek, detasérok, tarárok, 6 HP. benzín-, 40 HP. szivógázmotorok, cilindrszíták, cimpreformok stb. — raktárból azonnal szállíthatók a hozzám forduló vevőknek.

Kelemen-malom, Ada

Egy textilkereskedő cég ügyes

utazót keres

Bácska és Bánát területére. — Ajánlatokat „Tartós állás II. 736.” jelige alatt Interreklam D. D. címére Zagreb, Palmotićeva ulica 18. szám alá kér. :: :: 1913

FRIEDMANN MÁRKUSZ villanyfelszerelési és mechanikai vállalata

Subotica, Paja Kujundžićeva ulica 18. Telefon 172. **KÉSZIT és JAVIT** mindennemű villany, erőátviteli és szállodai csengőberendezést, jelző csengőt stb. Villamos égők minden nagyságban gyári áron **villanyyszerelési cikkek** a legolcsóbb napi árban kaphatók nagyban és kicsinyben. — Ajánlattal és terrajzzal készséggel szolgál teljesen díjtalanul.

Hölgyeim és Uraim!

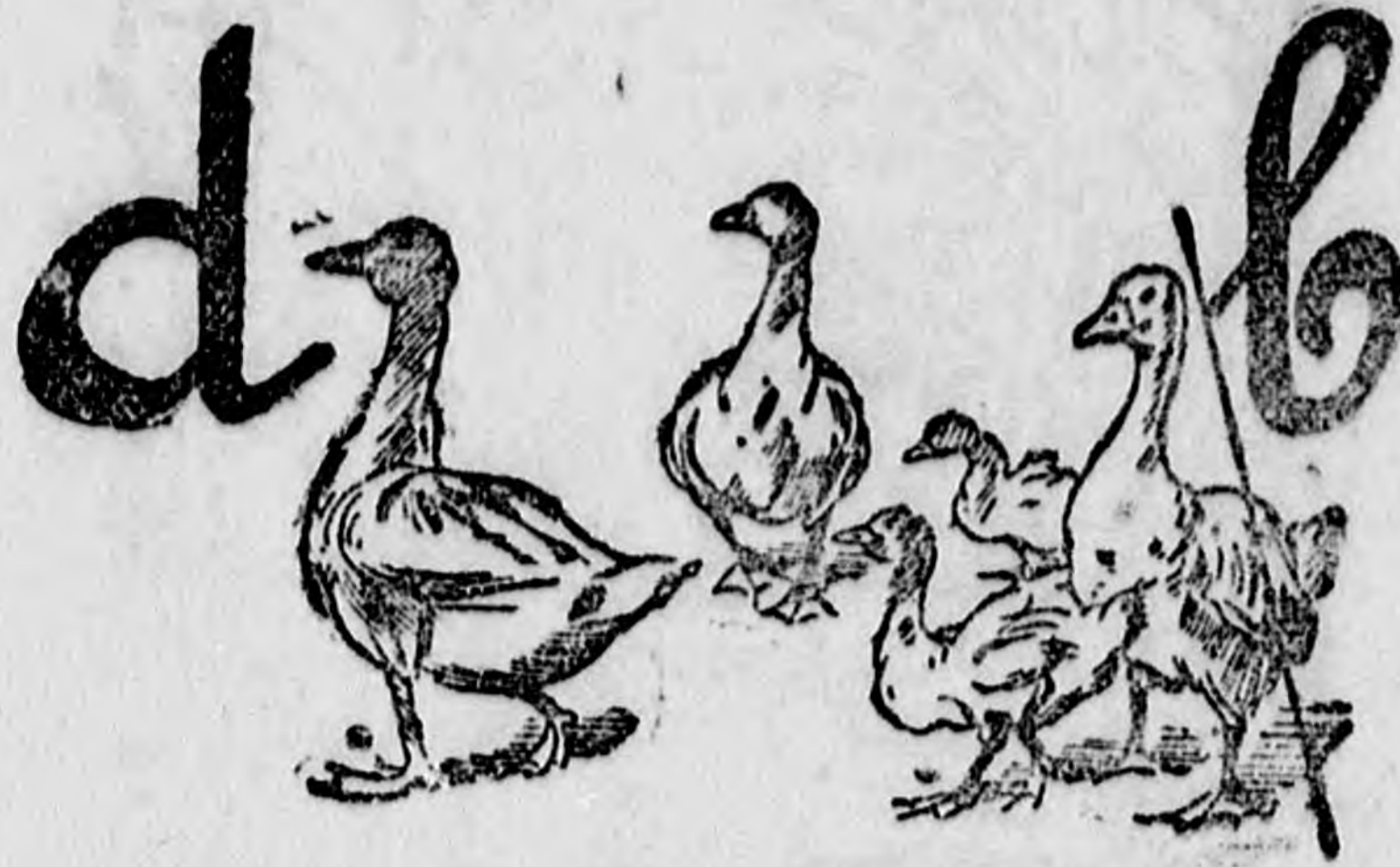
1924 tavasz közeledik

Ha jól és olcsón akarnak öltözködni, ne mulasszák el naponta beérkező

női és férfi ujdonságainkat vételkötelezettség nélkül megtekinteni. Meglepő olcsó árak! Áruink eredeti angol, német, holland, oseh, francia és schweizigyártmányok!

Löwy Testvérek divataruháza Subotica, Fótér

Rejtvény.

A Bácsmegeyi Napló mult vasárnapi számában közölt rejtvény helyes megfejtése

Leár király (Lér király)

A megfejtők közül könyvjutalmat nyertek: 1. Vukovic Károly, Bács; 2. Glasz Ödön, Vrsac (Export-malom); 3. Szöllősy Loncsika, Vrsac, Major-u. 1.; 4. Dr. Iritz Dezsőné, Debeljacsa; 5. Wiesel Maca, Senta; 6. Budanovic Tinka, Senta; 7. Hercog Erzsike, Nova-Padej; 8. Wessely Hildegarda, Dárda; 9. Felsenstein Jenő, Veliki-Beckerek; 10. Pogár Gabriella, Titel; 11. Deutsch Imréné, Subotica; 12. Ormos István, Senta; 13. Ofner Ferkó, Sombor, Uros-cár tér 8.; 14. M. Milisić, Subotica, Masarikova ulica 25.; 15. dr. Nádor Gyuláné, Martonos.

Hölgyeim!

Gyermekek ruháit, kalapjait, fehérneműt olcsón, chickesen, izlésesen csakis a

„NOUVEAUTES”

dívtaszalonban készítik. Rudics-uca Csajkás-ház, az emeleten.

Fával égetett, hófehér kómentes

PRIMA DARABOS MESZET

Elsőrendű, olcsó kómentes

ÉPÍTŐ MESZET

PRIMA PORTLANDCEMENTET

bármikor azonnal szállít vagon-tételben minden vasutállomásra bérmentve

Szénkereskedelmi és Áruforgalmi Társaság Veliki-Beckerek

Interarb. Telefon 55. Szigonycim: MONTANA

Eladó bácskai 4000 lelkes német községben személyjogi gyógyszerár

vasut mentén, kedvező fizetési feltételek mellett. A gyógyszerár elsőrendű felszereléssel bir. Átvehető bármikor. 1920 Cím a kiadóban.

MOTORHAJÓ KÖZLEKEDÉS

STARIBEČEJ és NOVI-BEČEJ között

Indul: Staribečejről 6, 1/2 10, 13 1/2, 16 órakor

„ Novibečejről 7, 1/2 11, 14 1/2, 17 „

BÉLYEGGYŰJTŐK FIGYELMÉBE!

a Philatelia Wienben megjelenő magyar nyelvű bélyeggyűjtés, mely az előfizetőket kedvező körküldeményben is részesíti, megrendelhető: Schossberger Gyula által Novi-Sad Futoški út 13. mint a Philatelia jugoszláviai megbízottja.

Elszakadt gépszíjat, löszerszármot, cipőt és mindennemű bődolgot varrás nélkül tökéletesen megragaszt a

„Butidor” bõrragasztó

Fõelárusító: Deutsch Károly St.-Kanjiža.

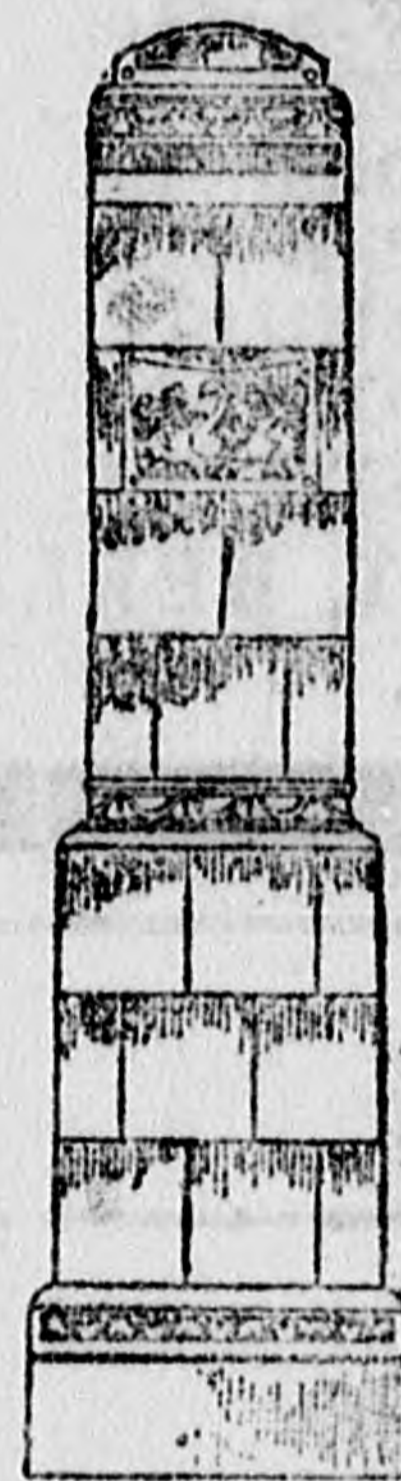
BLAU és LUKÁCS ELEKTROTECHNIKAI GYÁR BUDAPEST

Vojvodinai vezérképviselőt és gyári főlerakat

„VOLTA” műszaki és villamossági r. t. Veliki-Beckerek.

HUSVÉTI TOJÁST

cca. 600 és 1000 kilónként gyári áron ajánl **V. KOLARSKI, NOVISAD**

„PILOT”

építőanyag ipari részvevő társaság

Iroda: ZAGREB

Marovska ulica 24. sz.

Cserép- és samottkályha gyár: Na Kanalu 12. — Telefon 2-50.

Kályhák

takaréktűzhelyek

csempék

kürtők

faburkolatok

padlólemezek

nagy választékban

KÖTŐ.

és SZÖVŐGÉPEK

és összes kellekei a legelőnyösebben ismert cégektől, mint: Feliks Lederer Wien, Wilhelm Barfus Apolda, Fritz Schuster Chemnitz, Sander und Graff Chemnitz, nagy választékban és mérsékelt áron Jugoszlávia egyedüli képviselője **KOZMA ALFRÉD-nél** Osijek I. Županjska ul. 42. Tük minden számban raktáron.

Cséplőgéptulajdonosok, iparvállalatok pékek és magánosok figyelmébe!

HULLADÉK és HASÁBFÁT

olcsó áron szállít azonnalra

ISAK GLASER BAJMOK

Kérjen ajánlatot!

1300

Apák, anyák gyermeküknek, nagy örömet szerezhetnek, Ha husvétii tojást, nyulat S Á G I üzletében vesznek!

Subotica, Haspiac.

— Kirakataimat vasárnap okvetlenül nézze meg. —

Telefon 448. szám.

Rejtett kép.

Hele ovdaz.

Aki megtalálja, vágja a képet ki és megjelölve küldje be a kiadóhivatalba.

A mai súlyos gazdasági viszonyok között is

feltűnő

jutányos áron szeresheti be tavaszi

kötöttáru

szükségletét, mert saját készítményű

kötött áruimból két héten át

március 16-ig

alkalmi árusítást rendezek, amely alkalommal

az árakat ténylegesen

25-30%-al

leszállítom

BECK JENŐ

Subotica, Pašičeva ul. 8.

1561

MODERN BERLINI ÉPÍTÉSZEK!

ELFOGADNAK VILLÁK, LAKÓHÁZAK, GYÁRAK, VÁROSRESZEK (KOLONIÁK), PARKOK, BELSŐ BERENDEZÉSEK (BUTOROK) TERVEZÉSÉT A LEGKEDVEZŐBB FELTÉTELEK MELLETT! DIJTALAN FELVILÁGOSÍTÁS NÉMETÜL, SZERBÜL, MAGYARUL

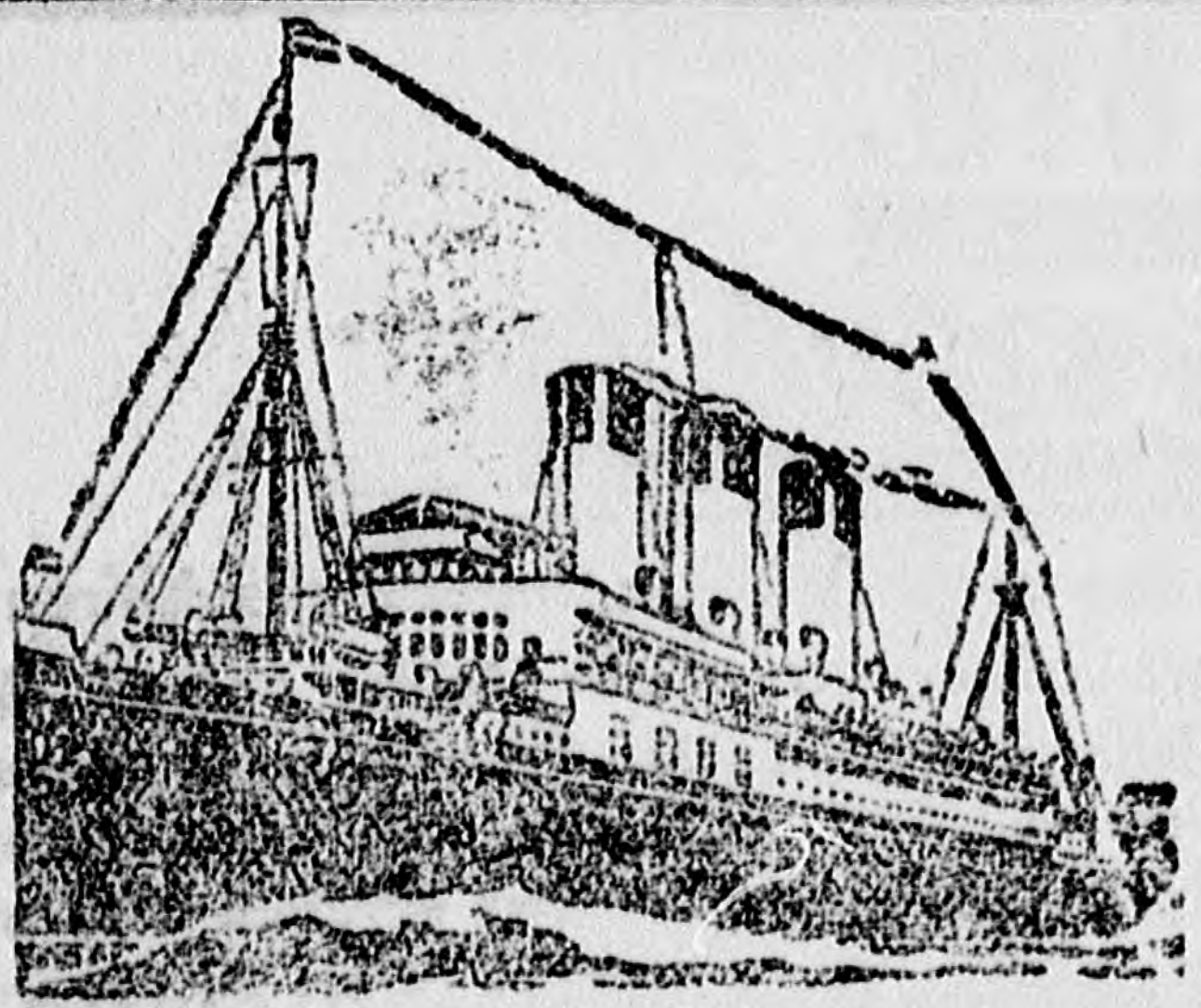
K. PFEIFER ARCHITEKT, BERLIN

1776

MÜNCHNER STR. 10.

Elcserélném

pécsei jól jövedelmező házat Jugoszláviában levő házért vagy más ingatlanért **Maks Steiner, Bjelovar** ad bővebb felvilágosítást

HAMBURG-DÉLAMERIKAI GÖZHAJÓZÁSI TÁRSASÁG

A legnagyobb, leggyorsabb és legszebb hajók, I. II. és III. osztályú fizető, valamint ingyenutasok részére. A transportok indulnak minden 9-ik napon, Argentínába, Brazíliába és Uruguayba. Felvilágosítás ingyen, magyarul, németül és szerbül.

Veliki Bečkerak, Aleksandrova ul. 27
Beograd, Balkanska ul. 49
Zagreb, Senoia ul 30

1734

JUGOSLAVENSKO D. D.

Za Promet Armatura, Sisaljka i Strojeva (TEUDLOFF-KONCERN) ZAGREB

Zrinjski trg I/IV.

GŐZ-, VIZ-, GÁZ-SZERELVÉNYEK

MINDENFÉLE HIDRÁNSOK

szivattyúk és fecskendők minden célra, tűzoltófecskendők, vízcsapok, tisztítóeszközök, fertőtlenítő berendezések, szivógázmotorok

MEZEI VASUTI ANYAGOK, SAJÁT RENDSZERŰ FŰTŐTESTEK.

Gazdagon felszerelt gyári raktár.

Képviseltek minden nagyobb városban.

MOLINO

(Leinwand)

CHIFFON

(Wassertuch)

WATTA

(paplanhoz)

OLCSÓN KAPHATÓ

A. ROMANO ZAGREB

Boškovičeva ul. 15. Telefonszám 23-68.

Fával égetett, hófehér

I-a meszet

és SPLITI PORTLANDCEMENTET szállít vagontelekben

FRIEDMANN és STERK

ZAGREB Meduličeva ulica 17.
SUBOTICA Aleksandrova ul. 7.
NOVISAD Cariusko ul. 13.
VRŠAC Dositijeva ul. 12.

A VIII. (TAVASZI) PRÁGAI MINTAVÁSÁRON

1923. március 16-tól március 23-ig a legnagyobb bel- és külföldi cégek állítanak ki. Látogassa meg a prágai mintavásárt. Ott mindent beszerezhet.

3 százalékos menetdíjkezezmény a cél. államvasutakon, biztosítói elszámolásokról, szak-kongresszusokról, külön gyorsvonatok, tolmácsszolgálat stb. Igazolványok a cél. köztársaság külföldi képviselőitől, a Messe képviselőitől és a keresk. és iparkamárknál, valamint a Messe igazgatóságánál, Prága I. Altszéktar Rathaus, külön építőipari, bútort. és autómobilkiállítás. Keresse fel Prágát, a világ egyik legszebb városát!

IX. PRÁGAI (ŐSZI) MINTAVÁSÁR

1924. szeptember 21-28.

Muraközi lovak

Igás tenyészkancák, tenyészmének és éves csikók állandóan kaphatók

Vajda Elemér, Čakovec

Muraköz, Jugoszlávia

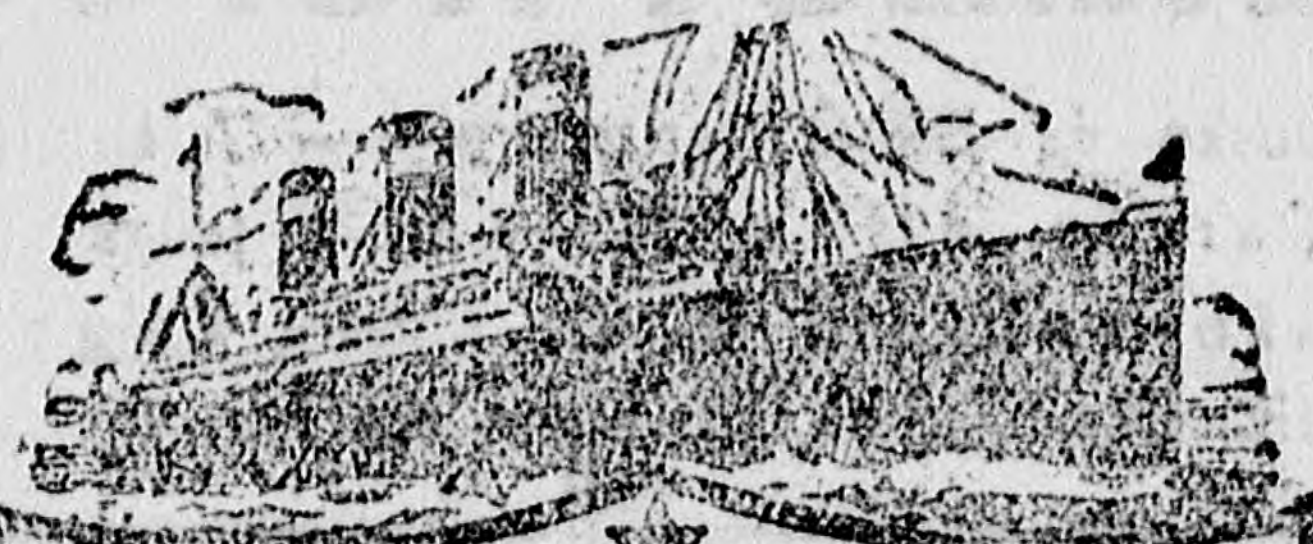
Elsőrangú bácskai és bánáti referenciák.

Istállók vasutállomással szemben.

Távíratcim: VAJDA ČAKOVEC, MEDJUMURJE

Interurban telefon 59, 4 és 3.

1502

Utazzam-e Amerikába?

Fényesen berendezett harmadik osztályok vannak az Egyesült Államok Bremen—New-York között közlekedő állami hajóin, vagy a csodás

„LEWIATHAN“

1922

hajón Southampton-ban vagy Cherbourgban. Szép, jól szellőztetett és kényelmesen berendezett 2-4-6 agyaz szobák, nagy tásas helyiségek, földműveléses konyha, számos fürdő-hegység. A kiszolgálás ugyanolyan, mint az első osztályban. Minden délután és este zene, díjtalan. — Illusztrált prospektust és hajóindulási rendet díjtalanul küld:

UNITED STATES LINES

Beograd, Palata Beogradske Zadruga, Proko Hotel Bristol; Zagreb, Srednja Savon Hrvatskih Seljaka Zadruga, Mihenovice vanlicez, Prokeputa kolovara; Ljubljana, Brodarstvo Zjednotenih Ameriških Držav, Dunajska čista ul. 29; Sarajevo, Savon Hrvatskih Seljaka Zadruga na Bosni i Hercegovini, Aleksandrova ulica 52; Susak, Banka za Pomorstvo.

Elsőrendű

portlandcementet

valamint kőmentes, hófehér, fával égetett

I-a darabos meszet

ajánlunk vagontelekben minden állomásra közvetlenül a gyárból szállítva, cementet kisebb tételekben sombori raktárunkból

GOLDFAHN BERTALAN és TÁRSA

Telefon 201. Sombor Telefon 201.

a Rajjai Cementgyár R. T. vezérképviselői

Emmentali sajt

naponta friss tea-vaj eredeti gyári árakon

kicsinyben is: M. VÁGÓ sajtgyári raktár

SUBOTICA, Paja Dobanovačkog ulica 7.

Uj és használt ZSÁKOK, PONYVÁK továbbá ZSINEGEK legolcsóbban kaphatók

SCHOSSBERGER & HERED, NOVISAD, FUTOSKI PÜT 13 ■ Távíratcim: Messian Telefon: 531 — 932

ELADÓ GÉPEK:

Pálkafőzőüst rézből 350 lit. keverőkészülékkel, ágyúírtással. Eredeti „Alfa” tejseparator, óránként 800 lit. és „Perfekt” tejseparator, óránként 60 liter teljesítmény. Egy vajköpülő és vajgyűrő asztal. Sörfejtő készülék dugaszolóval levegőre és szén-savra. Nyomdagép (Tiegelpresse) 30x40 cm. Fűzőgép könyvkötők és nyomdák részére. 2 1/2 coll gőz-szivattyú fémről. Husfeldolgozó ikergép Kutter és Wolf. Egy asztali-, egy falitelefonkészülék, egy telefonközpont öt csatlakozásra. 18 drb. vasablak 120x180 cm. belvilág. Három nagy műhelyablak fából 260 széles, 235 cm. magas. Korant-féle készülék gabona és liszt víztartalmának meghatározására. Egy gabona fajsúlymérleg. Gyurógép Werner és Pfeleiderer 13 liter irtartalommal. Három fakád 2500, 1500 és 1000 lit. irtartalommal. Egy öntöttvas fürdőkád. Dinamók, motorok, különféle víztartályok. Benzinmotorok 4 HP—12 HP. Tüzipécscsendő község vagy gyár részére. Centrífuga szivattyúk 2 coll—8 collig.

Schmerek Engelbert gépműhelye
Vel. Bečkerek, Etvešova (Magyar) ulca 24

Ajánlunk:

Magánjáró átalakításhoz
való acél és vasöntvényeket.

Mc. Cormik négyzetbe ültető
gépek 28" v. 32" vetőlánccal
vagy anélkül.

Debreceni gépgyári gazdasági gépeket
viszonteladónak nagyban és
kicsinyben.

Ulmi egy- és kétvasu ekéket.
Körting és Simeringi motorekét
legjobban bevált üzemgépek
kisebb gazdaságok részére.

Schumacher Rudolf Fiai
Staribecsej.

H. Lanz Mannheim gyártmányu
magánjárók, utimozdonyok
nyersolaj cséplőgarnitúrák
FERRUM D. D. ZAGREB

Madžuranićev trg 3a.

Fiókja: Beograd, Skopljanska 18.
Osijek, Desatićina 27.

EGY TELJES MOZIBERENDEZÉS

320 ülőhellyel, egy 4 hengeres 12 HP benzínmo-
torral, egy komplett újabb rendszerű Pathé
vetítógéppel, 5/5 méteres mozivászon és
zongorával eladó. Érdeklődni lehet

Veliki-Bečkerek az International
Bioskopban.

ELADÓ

Sentától 10 km.-nyire, Bánát-
ban, vasútállomás mentén egy
tagban a Tiszánál 100 hold
szántó, kaszáló, legelő fundus
instruictussal. Tartozéka 40—50
jószág befogadására alkalmas
masszív cementírozott urasági
istálló artézi vízszolgáltatással,
2 szobás lakház, kukoricagőré,
fészer, 6 ló, 2 tehén, 2 egyéves
űsző, az összes gazdasági fel-
szerelések az idej termés két-
harmadával. Felvilágosítást ad
Gergely Antal Subotica, barát-
ok temploma mellett 6. — 1911

Angol garnitúrák
Cheslonok és mindennemű
kárpitós munkák
állandóan raktáron. Javítá-
sokat gyorsan eszközöl:

HIRSCH LÁSZLÓ
KÁRPITOS 1703
Subotica, Paja Dobanovačka ul. 6

HAMBURG ÉS SISIC
bőröndös 871
SOMBOR
Wilsonova trg 2. — Lederer palota

Mintakollekció, akta-
táska, disznóbőr kof-
ferek, neceszerek stb.

Nagyban! Kicsinyben!

Elvállal javításokat.

Kérjen árajánlatot!

Viszontelárusítóknak árendedmény!!

Wachtler Mihály

modern lakatos- és
gépjavitó műhelye
Subotica Zrinjski trg 11

Minden szakmabeli
munkát ocsón és
pontosan készítek.

Legmodernebb kasszák
nyit és javít, összes me-
zőgazdasági gép- és mo-
torjavítást, valamint kutyák
javítását vállalja és
heggeszt.

Kartellen kívüli bizto-
sító társaság helyi

ügynököket

keres. Olcsóbb tarifával
dolgozik, magasabb ju-
talékot fizet

„Kontinental”
Subotica Petrogradska 5
1415

Téglagyárak I

Malmok I

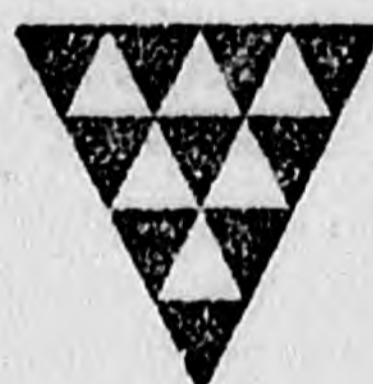
„OKNO” ELSŐ JUGOSZLÁV-CSEHSZLOVÁK SZÉNTERMELO és KERESKEDELMI R.-T.

A Rakova-Bara és Tresibabai kőszenek

Telef. interurban
34—93

kizárólagos egyedélarusítója!

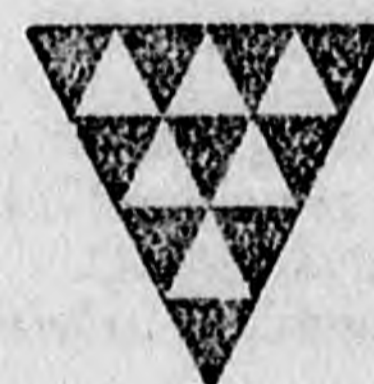
Távirati cím:
„Okno” Beograd

A Rakova-Barai szén osztályozása:

Darabos . . . . . 5—40 cm.
Ipari . . . . . 1—5 cm.
Dara . . . . . 3—10 mm.
Porszén . . . . . 0—3 mm.
Aknaszén . . . . . —

I-a porosz és osztrák
kőszenek, koksztok,
kovács-szén — stb.

Központi iroda: BEOGRAD, VASINA ULICA 8. I.

„HARANG”

mosószappan a legjobb!

Gyártja:

Első Novisadi Szappangyár

MALOMGÉPEK

Ganz hengerek
Malomkövek
Trieurők
Serlegok
Nevederek

Svájci
szitaselyem

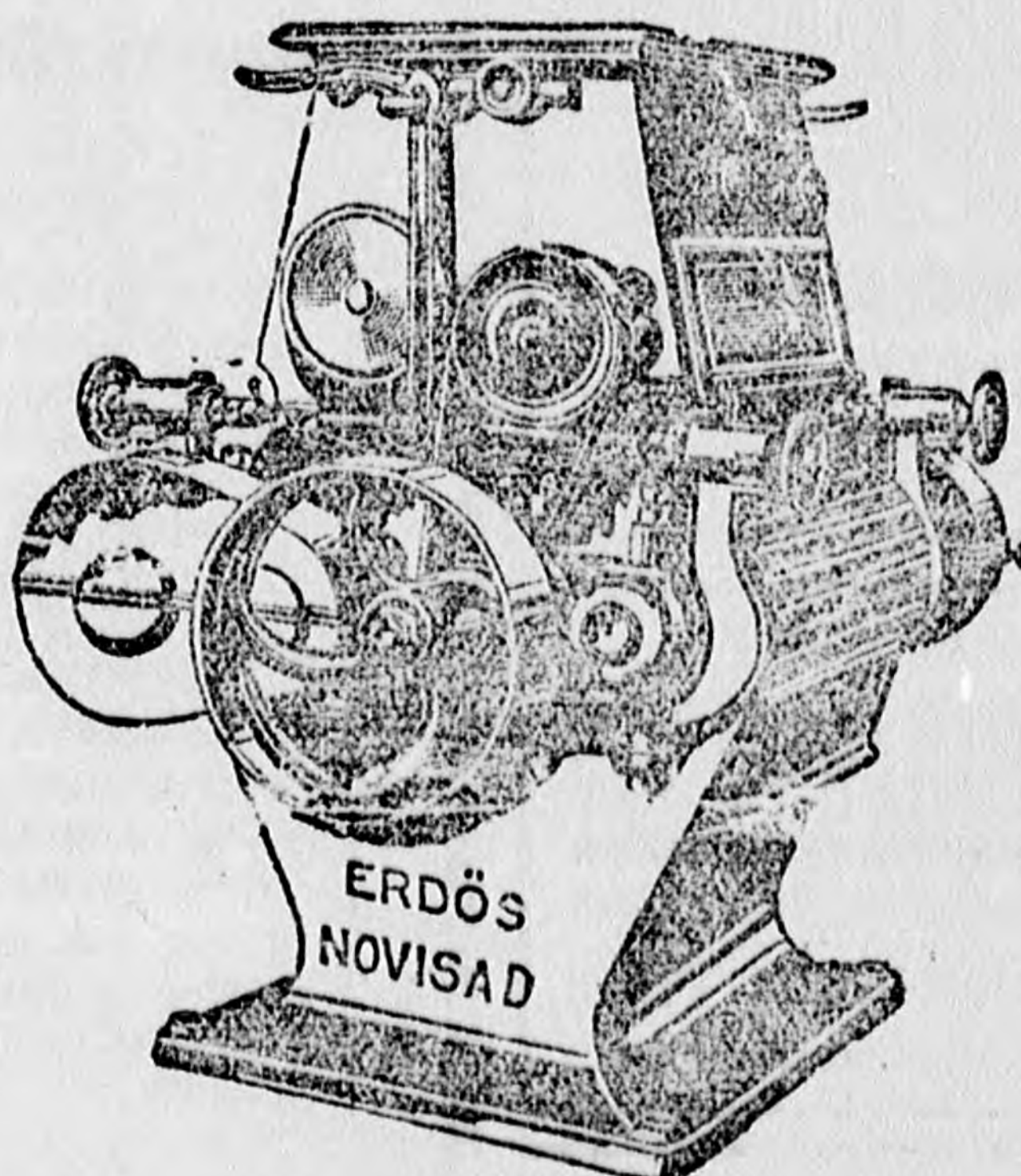
Szivattyúk
Mezőgazdasági
gépek

„Mannesmann” művek

lerakata gáz, kazán
és furócsövekben.

SZERSZÁMGÉPEK

Esztergapadok
Schaping
Furógépek
Famegmunkálók
Kéziszerszámok

Szivógáz
és
benzin motorok

Mindennemű technikai cikkek ipari üzemekhez

Erdős Henrik és Társa

Telefonszám: 335. Novisad Temerinska ulica 8.

Csónakmotor

6 lóerős Austro Däum-
ler vízhűtéssel, előre-
hátra sebesség váltó-
val sürgősen eladó.
Érdeklődni lehet:

TILLY BÉLÁNÁL
SOMBOR
Apatini ut 20 szám.

Piros

FAJNARANCOK

dió, citrom, mazsola,
mandola, füge és min-
denféle déligyümölcsöt
legolcsóbb napiárban ajánl

WEISZ JÓZSEF
déligyümölcs nagykereskedő
Subotica, Rudićeva ul. 1890

A tavaszi szezonra

hollandi firnisben, kómiál
és földfestékben, német
gyártmányu lakkokban,
nürnbergi ecsetáruban,
falimintákban, téglás va-
lódi budai földben és az
összes a szakmába vágó
cikkekben legolcsóbb be-
vásárlási forrás

Neuhaus i Kalmár
Subotica.

Iparosoknak és viszont-
eladóknak árendedmény.
1649

Táblaüveg

szükségletét mielőtt
beszerzi, kérjen
árajánlatot

Bakay János

üveg és porcellán kereskedőtől
SENTA (plébánia épület)

MEGNYILT!

III

Szaghmeister Dénes

uri és női cipészüzlete

Subotica
Preradićeva ul.
(voit Illgen-házban)

FELSŐRÉSZ
KÉSZÍTÉST
ELFOGAD

NYILTTÉR.

UDRUŽENJE TRGOVACA I INDUSTRIJALACA SOMBOR.

Br. 181—1924.

Poziv

na vanrednu skupštinu

Udruženja Trgovaca i Industrijalaca u Somboru koja će se održati 30. marta 1924. g. pre podne u 10 sati u prostorijama Udruženja (Hotel Sloboda) na koju se svi redovni članovi pozivaju, da u što većem broju dodju.

Dnevni red:

1. Utvrđivanje godišnjega proračuna i odredjivanje veličine godišnje članarine kao i upisnine.
  2. Izbor trojice članova Upravnog Odbora.
  3. Izveštaj Upravnog Odbora u pogledu društvenih prostorija.
  4. Eventualni predlozi.
- U smislu t. z. §. 27. društvenih pravila imaju se predložiti 14 dana pre skupštine, pismeno podneti Upravi.
- Sombor, 11. marta 1924.

Dezider Farago s. r.
gl. sekretar.

Djordje Racić s. r.
p. predsjednik.

Meghivó

Sombori Kereskedők és Gyárosok Testületének rendkívüli közgyűlésére

amely 1924. évi március hó 30-án délelőtt 10 órakor a testület helyiségeiben (Hotel Sloboda) lesz megtartva és amelyre a testület rendes tagjai ezenel meghívotnak, hogy minél nagyobb számban jelenjenek meg.

Napirend:

1. Az évi költségvetés előirányzása, valamint az évi adój és beíratási díj nagyságának megállapítása.
  2. Három igazgatósági tag megválasztása.
  3. Az igazgatóság jelentése a testületi helyiségek kérdésében.
  4. Esetleges indítványok.
- A testület alapszabályának 27. §-ának 1) pontja alapján az indítványok 14 nappal a közgyűlés előtt írásban terjesztendők elő az igazgatóságnak.
- Sombor, 1924. évi március hó 11-én,

Farago s. k.
főtitkár

1919

Racić s. k.
elnök.

Garantált 98/99% I-a

Kék kő

250 kg. eredeti hordókban prompt szállításra vagy előjegyzésre legolcsóbb napi áron

KLEINGÉZA

fűszernagykereskedésben Subotica
TELEFON 55.

A TAVASZI SZEZONRA

ANGOL SZÖVETEK BŐL

ÚJ DÍJ VÁLASZTÉK ÉREJÉBEN

„JUST“

ANGOL POSZTÓ GYÁRI-
RAKTARÁBAN SUBOTICA
VÁROSHÁZA ÉPÜLETÉBEN. —

A ROSSZ ÜZLETMENET

jóra fordul. ha szeszés 100 ml.

KOHNIGNAC

bor- és szeszárú nagykereskedő cégnél — VELIKI-BEČKEREKEN — szerzi be. A cég saját főzde felett rendelkezik. — Cognac, törököl, szilviorium és barac-pálinka minden versenyen főt állanak. Saját rum- és likörgyártás. Vörös- és fehérborok hordóban és palackokban. Az árak a legszó idáiban vannak kalkulálva. Telefonszám: 91.

Beocsini portland-cementet, prima építőmeszet, további detail-celadásra fehér darabos meszet

SCHÖN ERNŐ

a Beocini Cementgyár Rt. képviselője
Subotica, Park Kr. P. utca
Telefon 42.

modellujdonságok

a legújabb átmeneti és tavaszi köpenyek, ruhák, kosztümök és jumperekből

HEGYI FÜLÖP

női divatruháza Subotica, Kralja Aleksandra ut. 7.

Husvétra saját valódi angol szövetből öltönyöket, raglánokat, felöltöket legelőgásabb kivitelben készít **Vojislav Vasziljevics Vilsonova utca 16.** — 1661

WEISZ JENŐ
kefeárugyára

Subotica, Telefonsz. 128.

AJÁNlja
KITÜNÓ MINŐSÉGŰ VERSENYEN KIVÜLI KEFE,
ECSÉT, SEPRÓ, MALOMKEFE GYÁRTMÁNYAIT

SZÉKELY A.

FÉRFI SZABÓ SUBOTICA, HALPIAC.

Nagy raktár a legfinomabb tavaszi angol öltöny és raglán szövetekből.

VESZEK

legmagasabb áron rongyot, papírhulladékot, ócskavasat, ócskafémet, csontok, szarvakat, sertésszűrtét és minden egyéb hulladékot és ócska anyagot. Keresek agilisbevásárlókat.

ADOLF KRAUS

Subotica, Paralelna ul. 179.

Vas- és fémöntvényeket

gyárt, nikkelez és galvanizál:
KRAUSZ

VELIKI-BEČKEREKEN,
A térvényességi palota mellett.
TELEFON SZÁM 329. 700

I-a minőségű

NUIRFARUDAR

minden mennyiségben
Seidl Gyula, Vršac
Kérjen árajánlatot.

Gyenge férfiak-

nek 10 dinár beküldése esetén hérmintve küldöm szabadalmazott szencziós találmányomat ismertető könyvet. — Cim **„Patent 608“**
Cluj (Kolozsvár) 9002
I. sz. postafiókbérlet.

Autó

Két darab „FORD“ személyautó kifogástalan állapotban, jutányos áron eladó. Halaški put 73. sz.

Tűz-, betörés-, üveg- és életbiztosításokat

bármely társaságnál olcsóbban átvesz **„KONTINENTAL“ BIZTOSÍTÓ ÉS VISZONT-BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG.**

Fügynökség: Subotica, Petrogradska ulica 5

Fakereskedők! Iparvállalatok! Villanytelepek!

cca 300 drb. 8—10 m hosszú, középmeretben 16—20 cm erős gömbfenyő kedvező áron ab Horgos eladó s prompt szállítható **SZÉCSY GÉZA fakereskedő HORGOS**

Csókai Uradalomnál nagyobb mennyiségű Berlandieri Riparia keresztezésű

amerikai sima vessző

kapható. Čoka, Bánát.

Tiszta selyem zsorzs 100 cm. széles, m.-ként 90— Din.

Tiszta selyem voal 100 cm. széles, m.-ként 40— Din.

Nagyobb mennyiségű marhizet érkezett raktárunkba, mit méterenként 20— Din. áron adunk. — Figyelmeztetjük a t. vevőket, hogy markizetet csak állandó vevőinknek adunk el, azonban árunkat oly olcsó áron adjuk, hogy kizárunk vele minden konkuren-

ciát, s minden vásárlónak alkalmat adunk, hogy állandó vevőnké váljék.

ÁRAK: ÉRVÉNYES CSAK 15 NAPIG!

SELYEM SZÖVETEK:

Krep-de-siu, tiszta selyem, 100 cm. széles, minden színben	Din. 85—
Krep zsorzsot, tiszta selyem, 100 cm. széles, minden színben	90—
Krep maroken, tiszta selyem, 100 cm. széles, minden színben	120—
Krep voal, tiszta selyem, 100 cm. széles, minden színben	40—
Krep helios, tiszta selyem, 100 cm. széles, minden színben	120—
Krep berber, tiszta selyem, 100 cm. széles, minden színben	110—
Krep krošefam, tiszta selyem, 100 cm. széles, minden színben	100—
Krep flameola, tiszta selyem, 100 cm. széles, minden színben	150—
Zsers, tiszta selyem, 100 cm. széles, minden színben	90—
Moare, tiszta selyem, 100 cm. széles, minden színben	198—
Zsarnöz, tiszta selyem, 100 cm. széles, minden színben	208—
Taft, tiszta selyem, 100 cm. széles, minden színben	135—
Mesalin, tiszta selyem, 100 cm. széles, minden színben	105—
Soa-toska, tiszta selyem, 100 cm. széles, minden színben	250—
Soa Estrella, kabátnak	350—
Kloke-Zenana, kabátnak	240—

Továbbá: Krep floris, krep milburg, krep fantazi, krep lida, krep samuraj, lame-or, lame fantazi, voal brose, voal velur, zsorzsot velur, gyöngy zsorzsot, Kot-darzsan és sok más modern szövet, hihetetlenül olcsó áron!

RUHASZÖVETEK:

Serzs szövet, tiszta gyapju 130 cm. széles	Din. 85—
Kemény kangarn, tiszta gyapju 130 cm. széles	90—
Seviot, tiszta gyapju 130 cm. széles, csak tegetof	70—
Gabardin, tiszta gyapju 130 cm. széles, minden színben	105—
Gabardin, tiszta gyapju 130 cm. széles, ruha és kosztümnek	120—
Gabardin, ruha és kosztümnek, 130 cm. széles, nehezebb	150—
Gabardin, 150 cm. széles, nehezebb, kabátnak	190—
Trikot, 140 cm. széles, ruha és kosztümnek	160—
Koverkot, kabátnak, 130 cm. széles	170—
Koverkot, 150 cm. széles	220—
Maroken, 140 cm. széles	195—
Zsakard, 120 cm. széles	150—
Zsakard, 130 cm. széles	182—
Fajl szövet, fekete és tegetof, kabát és kosztümnek, 140 cm. szél.	23—
Gyapju moare, fekete kabátnak, legújabb párisi div., 140 cm. sz.	29—
Popelin szövet minden színben, kosztüm és kabátnak 130 cm. sz.	195—

és még sok más ujdonság, mik naponként érkeznek. Mint a fent elsorolt árakból is látszik, ma ez előbbi árak feléért kapható minden áru. Azért s mindenkinek érdeke, hogy siessen a vásárlással, míg a készlet tart, mert az árak hihetetlenül olcsóak!

Mindenki előtt ismeretes és elismert

Josip J. Karijo

selyem- és szövetárufizlete
Beograd, Knez Mihajlova 33
Telefon 240-25 • Táviratcim: Karijo
Eladás nagyban és klesinyben!
Mintat nem küldünk!

Ponze-selyem 60 cm. széles, 45— Din.

Maroken-selyem 100 cm. széles, 120— Din.